

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Επιμέλεια
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ—ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Επιμέλεια
ΒΑΣ. Σ. ΦΕΥΤΟΓΚΑ—ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗ
Δοκαστῶρων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 7

ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ

Α'—Η'

Εισαγωγή—Μετάφρασις—Σχόλια

ΠΑΝ. Γ. ΣΤΑΜΟΥ

Ἐπιστάτου Γυμνασιάρχου

Κείμενον: A. Wenger

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανικοῦ αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία ἔνυκα πολλῶν καὶ ποικίλων λόγων μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐξετάσεως ἀδέχεται τοὺς προσερχομένους νὰ συναριθμηθῶσι μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ λάβωσι τὸ λίαν ὑψηλὸν τοῦ Χριστιανοῦ ἄξιωμα. Οὗτος ἐδημιουργήθη ἔνωσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰδίᾳ τάξεως, ἢ τῶν κατηχομένων, τοῦτέστι τῶν ἐν δοκιμασίᾳ διακλιθέντων καὶ προπαρασκευαζομένων νὰ δεχθῶσι τὸ ἅγιον Βάπτισμα καὶ οὕτω νὰ εἰσέλθωσι εἰς τὸ θαύματον τοῦτο σινδοῦμα, «ἧτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος στίλος καὶ ἔδρασμα τῆς ἀληθείας». (Α' Τιμ. 3, 15) καὶ «ἐὰν πάντα τοὺς ἀνθρώπους πάντων τῶν αἰῶνων ἢ μὴν κινωτὸς τῆς σωτηρίας».

Οἱ κατηχομένοι, εἰς ἴδιον κατάλογον ἀναγραφόμενοι, ἐγένοντο δεκτοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, κατὰ τὸν 28^{ον} κανόνα τῆς ἐν Ἐλδίᾳ συνόδου. Ἐθεωροῦντο οὕτως αὐτῆ, ὅχι ἕως καὶ πιστὰ τέκνα, καὶ ἠδύνατο νὰ συμμετέχωσι τῆς λατρείας καὶ παρίστανται εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν κατηχομένων.

Ἡ ἐν τῇ τάξει τῶν κατηχομένων παραμονὴ ἦτο διαρκείας δύο μέχρι τριῶν ἐτῶν.¹ Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα κατηχοῦντο, τοῦτέστι: ἐδιδάσκοντο ὅτι τῶν ἐπὶ τοῦτω τεταγμένων ὅτι τῆς Ἐκκλησίας προσώπων, μὴ ἀπεκλειομένων καὶ τῶν λαϊκῶν,² ὀριζόμενος χριστιανικῆς ἀληθείας, ἀποσκοποῦσας εἰς τὸ νὰ στηρίξωσι μὲν τοὺς κατηχομένους εἰς τὴν πίστιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἀποσκοποῦσαι δὲ αὐτοὺς ἐπιστελεῖς τῶν βλαπτικῶν καὶ πρῶληφον τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης.³

Ἡ κατηχητικὴ αὕτη διδασκαλία ἐνετειλέτο κατὰ τὴν Μεγάλῃ Τεσσαρκοσίᾳ εἰς τοὺς ἐκ τῶν κατηχομένων ἐπὶ τὸ φένομα εὐφρατιζομένους, ἦτοι μέλλοντας νὰ βαπτισθῶσι, «φωτισθῶσι».

1. Χ. Ἀνδρόντου, Δογματικὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1907, σελ. 265.

2. Ἀποστολικά Διατάγματα II, 32, Βιβλ. Ἐλεῖφον Πατέρων, Ἐκδοσις Ἀποστολ. Διακονίας, Ἀθήναι 1955, τ. 2, σελ. 164. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 40, PG 26, 400.

3. Τερτυλλιανὸς De idololatria II. De praescriptione haereticorum. «Ὁ διδάσκων εἰ καὶ λαϊκὸς ἢ, ἤμικρος δὲ τοῦ λόγου καὶ τῶν τρόπων ὀμιλῶν, διδάσκωται» Ἀποστολικά Διατάγματα, ἐνθ. ἄνωτ.

4. Π. Τραμίλια, Κατηχητικὴ ἢ Ἱστορία καὶ θεωρία τῆς Κατηχησεως, Ἀθήναι 1881, σελ. 82.

Γραμματεὺς Συντάξεως

Ἰεροῦς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ

Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Παναγιῶνος Ἀχαρνῶν

α», ἐπειδὴ τὸ βάπτισμα τῶν κατηχημένων «ἐξ Ἰθουρ» ἐτάλειτο τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Μ. Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, εἶτα τὸ ἅγιον Πάσχα τότε «ἦτο ὁ κυριεὺς κυριεὺς τοῦ βαπτίσματος, εἰς ἃν προσετίθησαν καὶ τὰ θεοφάνεια καὶ ἡ πανηγυρική».⁵

Οἱ ἐπιθιμιόνες λοιπὸν νὰ βαπτισθῶν ἐβόλουν τὸ ὄνομα αὐτῶν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ καταγεμένον πρεσβύτερον, ὅστις κατέγραφεν αὐτὸ ἐν Ἰβίῳ καταλόγῳ, καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἀγγιζόντο εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν πρὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆ συνοδείας εὐπολιτικῶν προσώπων «ἐγγυημένων περὶ τῆς εὐλοκρινεῖας καὶ ἀγαθῆς διαθέσεως αὐτῶν». Ἐὰν δὲ ἐπίσκοπος ἐκ τῆς ἐρείτης, εἰς ἣν προέβαινεν, ἐπιτίθετο περὶ τῆς εὐλοκρινεῖας τῶν διαβάσεων τοῦ ὑποψήφιου, κατέγραφεν τούτων ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἑριστικὸν κατάλογον τῶν ἐμελλόντων φωτισθῆναι.

Ὅσοι καθ' ἑλπίην τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν ἤκουον κατηχητικῆς διδασκαλίας συμπληρωματικῆς τῆς πρώτης, παρεχομένης κυρίως ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τῶν ὑπὸ τούτου τεταγμένων κληρικῶν, ἑτατικῶς ἴδις κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα. Ὅσους αἰζηνομένους εἰς τὴν ἐπίγλωσσιν τοῦ Θεοῦ (Κολ. 1, 10) καὶ περιετοιμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας (Ἐφ. 1, 18), προσήρχοντο εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα τὴν νύκτα τοῦ ἁγίου Πάσχα πρὸ τῆς θαίας λειτουργίας τῆς Ἀναστάσεως, ἢ τὴν λαμπρότητα ἐπέτειον ἢ συμμετοχῇ τῶν νεοφωτιστῶν λευκαιομένων, κρατούντων λαμπράς ἀνημέρας καὶ πρώτων προσερχομένων εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν.

Καθ' ἑλπίην τὴν Διακαινήσιμον Ἑβδομάδα ἐγένοντο εἰς τοὺς νεοφωτιστοὺς ἢ νεοφύτους, ὅστις καθημερινῶς προσήρχοντο εἰς

5. «Ἐν τῷ Μεγάλῳ Σαββάτῳ ἐξ Ἰθουρ ἡ Ἐκκλησία ποιεῖν βαπτίσματα παρελάσεν, εἰ τὸ βάπτισμα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου τότε ἐστὶ τὸ δὲ Σαββάτον ἑκάστο μῆσον ἐστὶ τῆς καρτῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως (Βαλακίου) Σύνταγμα 1. Κανὼν Ράλλη-Ποιήτ. τ. Β', σελ. 218. Πρβλ. Ἀποστ. Δικταγὰτ Β'. 19. Βιβλ. Ἑλλήνων Πατέρων... τμ. 2, σελ. 90.

6. Ὁμοιορικὸν Σιλότις κατὰ Κ. Καλλίνικου, Ὁ Χριστιανικὸς Νόμος, Ἀλεξάνδρεια 1921, σελ. 484. Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον καὶ χρόνος εἶναι κατάλληλος διὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα «κὼν νύκτα εἴης, κὼν ἡμέραν, κὼν ὄραν, κὼν σιγήν, κὼν τὸ βραχύτατον». PG 31, 424.

7. A. Wenger. Jean Chrysostome huit Catéchèses baptismales. Paris 1867, σελ. 74. Πρβλ. καὶ Κ. Καλλίνικου, Ἐνθ. ἀνωτ., σελ. 488, 489.

8. Π. Τραπέζου, Ἡ τελειοποίησις τοῦ Βαπτίσματος πάλαι τε καὶ νῦν, Ἀθήναι 1926, σελ. 63.

9. «Δεὶ ἀκούειν τὰ περὶ Θεοῦ ζῶντος· δεὶ ἀκούειν τὰ περὶ κρίσεως· δεὶ ἀκούειν τὰ περὶ Χριστοῦ· δεὶ ἀκούειν τὰ περὶ ἀναστάσεως. (Κυρίλου Ἱεροσολύμων, Προκατήχησις, § 5. 6). Ἴδὲ καὶ Π. Τραπέζου, Κατηχητικὴ... σελ. 38.

τὴν Ἐκκλησίαν φέροντας τὴν «ἐμφώτισιν ἐσθῆτα»¹⁰ καὶ ἴσταντο ἐν Ἰβίῳ τόπῳ, κατηχητικὰ ἑμίλλαι, καλούμεναι μυσταγωγικαί, δι' ὧν ἐμυσῶντο ὅσοι εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, περὶ ὧν προηγουμένως ἐν ἐγένετο λόγος, ἄτε τῆς περὶ τούτων διδασκαλίας ὅσης στερεὰς τροφῆς.

Ἡ κατήχησις τῶν νεοφωτιστῶν ἐπαρτάτο τὴν Κυριακὴν τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν ὅσοι ἐπέβητον τὴν λατὴν «ἐμφώτισιν ἐσθῆτα», εἰς τὸ καὶ ἀνομοσθῆ αὐτὴ ἐν τῇ Δύσει Dominica in albis ἢ in albis depositis. Ὅσους ἰδημοεργήθησαν αἱ περίφημοι κατηχητικαὶ ἑμίλλαι τῶν Ἰακάρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων «πολιτιμῆστον μνημειῶν ἀρχαίας κατηχήσεως καὶ ἀρχαίας τάξεως τῆς Ἐκκλησίας», τοῦ Θεοδώρου Μόσχουσιτις, τοῦ Χρυσόστομου, τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, τοῦ Αὐγουστίνου, τοῦ Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως¹¹ καὶ ἄλλων.

(1) Ἰερὸς Χρυσόστομος, ὅστις εἰπέ τις καὶ ἄλλος ἐμοχθήσε νὰ εἰσαγάγῃ πολλοὺς, καὶ εἰσῆγγαγεν, εἰς τὸν Κύριον τὸν νεοφώτα, ἀναμαρτύτως πολλὰ κατηχητικὰ ἑμίλλαι θὰ ἐξερῶνται.

Ἐκ τούτων ἀρχαίως ἦσαν γνωσταί εἰς τὴν εἰς μόνον εἶδη, αἱ ὑπὸ τοῦ Montfaucon ἐκδοθεῖσαι καὶ εἰς τὴν Pat. Gr. Migne, τ. 49, στ. 223-240 περιληφθεῖσαι. Βραδύτερον ἐν εἰσι 1909 ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πατριστείας ἀφηγητῆς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἀνεῖρεν ἐν Ἑλληνικῷ χειρῶν τῶν 10ου αἰῶνος τῆς Συνοδικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας τρεῖς κατηχητικὰ ἑμίλλαι τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου, ἔς καὶ ἐδημοσίωσεν ἐν τῷ εἰδίῳ αὐτοῦ, Varia Graeca Sacra, Peterbourg 1909, σελ. 156-186.¹²

Πρὸ τετραετίας ὁ Ἀσιαμικτικὸς πατὴρ Antoine Wenger καθηγητῆς τῆς ἐν Αὐτῶν τῆς Γαλλίας Θεολογικῆς Σχολῆς ἔρευνῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἀθῶνος πρὸς ἀνεῖρεσιν ἔργων τοῦ Σεντριάνου Γαββίλων, ἀνεῖρεν εἰς τὸν ὄψ' ἀριθ. 6 κώδικα τῆς ἱερᾶς Μονῆς Σκουροκλήτια χειρῶν τῶν

10. «Ἴσο δὲ ἡ ἐμφώτισιν ἐσθῆτα, ἡ λαμπροποίησις: Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 40, 25, PG 36, 393.

11. Π. Ρομπότου, Λειτουργικὴ, Ἀθήναι 1869, σελ. 122, 134 καὶ A. Wenger, μν. ἔργ., σελ. 101.

12. Π. Τραπέζου, Κατηχητικὴ... σελ. 36.

13. Π. Ρομπότου, μν. ἔργ., σελ. 128.

14. Τοῦ Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως ἀνεκδότου Κατηχήσεως ἔχει συλλέξει ὁ A. Wenger, ἔς μίλλαι νὰ ἐκδοθῇ, ἴδὲ μν. ἔργον αὐτοῦ, σελ. 81 ὅσοση. 2.

15. Ἐκτενῆ περὶ τούτων ποιεῖται λόγος ὁ A. Wenger (μν. ἔργ., σελ. 26-30), ἀναφέρει δὲ καὶ τοὺς ὅπῃ τῆς γνησιότητος αὐτῶν συνηγοροῦντας λόγους.

Ιηου αδόνος, περίγυν όθεν κατηχημας του Ιεροφ Χρυσοστόμου, όν αι όπιτά τελείως άγνωστοι, δε ύδρυσώσαν εις κριτική ύδωσαν εις τον 50ον τόμον της έκδόσεως Sources Chrétienneς όπό τον τίτλον Jean Chrysostome huit Catéchèses baptismales, inédites, Paris 1967, προτάσαν μακράν εισαγωγήν (σελ. 7-107).

Όπως ήδη έχομεν δώδεκα Κατηχήμας του άγίου Χρυσοστόμου. Καί αι μόν εν τη P.G. του Migne κώρικαίμεναι, τό πρότον δε ύδωθεύσαι όπό του Βενεδικτινου Bernard de Montfaucon (1655-1741), κατήχημας πρώτη και δευτέρα, έν άνήρσαν εις τον αστέν κύκλον. Αμφότερα έξεφωνήθησαν έν Άντιοχεία, ή μόν καλομένη πρώτη τριάντα ημέρας πρό του Πάσχα, ή δε δευτέρα δέκα ημέρας μετά την προηγουμένη αυτής, ήν τινε άγνωσμέναι.

Επειδή εις την πρώτην ή Χρυσοστόμος άγγολείται με τό περι όρκου θέμα, με τό όκολον ήγγολήθη διά μακρών εις τάς περί άνδριάντων όμιλίαις αυτού, ή Montfaucon προσεί δε αυτη έξεφωνήθη μετά τάς όμιλίαις άκείνας, ήτοι έν έτει 387, όπου άποικρούει ή Tillemont (1677-1698). Διά τοούτο και εις την έκδοσιν Migne έκδόθη μετά τάς περί άνδριάντων όμιλίαις. Η όνομαζομένη δευτέρα έξεφωνήθη μετά τό 387, διότι ποιεύσαι υμνών κατά τό έτος τοούτο εκφωνήσασθαις όμιλίαις εις τους άνδριάντας. «Όδωτέρα τούτων άποτελεί κυρίως κατηχητικήν διδασκαλίαν, άλλ' είναι άμφότερα έξ διολκλήρου διδασκαλικαι και παραινετικαι όμιλίαι».

Τού αστού χαρακτηρισος είναι και αι όπιτά του Παπαδοπούλου Κεραμίου ύδωθεύσαι τρεις κατηχήμας όπ' αριθμόν 2, 3, 4. Άποτελούν κύκλον όμιλιών, όν ή πρώτη άγνωστος, και θεωρούται εκφωνήθειαι έν Άντιοχεία έν έτει 388.

16. Αι λίαν άφύλιμοι αυται έκδόσεις διευθύνονται όπό άπικροφς έν τριών έπιφανών καθολικών πανεπιστημιωδών καθηγητών, φιλολόγων και φιλοθεωδών, τον κ.κ. H. de Lubac, Jean Daniélou και C. Mondésert, όστις τυγχάνει και γενικός Γραμματέος αυτης.
17. «Αλλ' έν τριάντα ημέραι και άποκαταναίει όμας όχι Φαραώ, άλλ' ή των σφρανών βασιλεύς, εις την ένω πατρίδα, εις την άλευθέραν Γερουσαλήμ» (P.G. 49, 328).
18. «Και μη θαυμάσαι ει δέκα ήμερών διαγενομένων μόνον τούδ καρπούς ήλθον άπατηρόντας των σπερμάτων» (P.G. 49, 291).
19. Π. Τρεμπέλα, Κατηχητικά..., σελ. 24.
20. A. Wenger, μν. έργ., σελ. 27, 50. Τοούτο εικόζεται έκ του χωρίου της 3δης όμιλείας εις την Γένεσιν του Χρυσοστόμου: «και τών Πράξων των Άποστολικών έπιλοβόμενοι... πολλήν την παραινουν καθ' έκαστην προς τους νεοστί της χάριτος άμωβήντας ποιησόμενοι» (P.G. 53, 308). Αι όμιλίαι εις την Γένεσιν άγίνοντο τή 388. Λίαν όμως πιθανόν αι Κατηχήμας αυται να άναβήσαν τή 387. Εις την άρχήν της 18' όμιλίαις προς τους άνδριάντας ή Χρυσοστόμος άναφέρει, ότι εις την ποσού μόνον όμιλίαν έκαμέ λόγον περί της κεφαλής Ιουάννου του Βαπτιστοφ, της άπομνηθείας έξ αιτίας των όρκων. Τοούτον όμως δέν άναφέρεται εις την

Αι όπιτά του A. Wenger έκ χειρογράφου της Ιερής Μονής Σταυρονικήτα ύδωθεύσαι όπιτά Κατηχητικαι όμιλίαι άποτελούν πλήρη κύκλον κατηχητικών όμιλιών έχουσών όργανική ένότητα. Έχουν μεγάλην όμοιότητα αι τρεις πρώται με τάς όπιτά του Παπαδοπούλου Κεραμίου ύδωθεύσαι. Η τρίτη μάλλον είναι ή όπ' αριθ. 4 (τρίτη) εις την έκδοσιν του Παπαδοπούλου Κεραμίου, τυγχάνει δε γνωστή και έξ αρχαίας λατινικής μεταφράσεως.²¹

Και αι όμιλίαι αυται έξεφωνήθησαν έν Άντιοχεία μεταξύ των έτών 389-398. Αι όπ' αριθ. 4-8 είναι μυσταγωγικαι και έλέγθησαν ή δ' την Κυριακήν του Πάσχα ή την Δευτέραν της Διακαινησίμου, ή ε' την τρίτην, ή στ' την Τετάρτην, ή ζ' την Παρασκευήν και ή η' τό Σάββατον, ότε έλάμβανον πέρας αι μετά τό βάπτισμα έορταί των νεοκρυστάτων, αυτών έν Άντιοχεία διήρουν επίτα ημέρας.²²

Παρί της γνησιότητος των όμιλιών τούτων όμιλεί διά μακρών ή ενριθέστατος περί τον Χρυσοστόμον π. Α. Wenger προβάλλων ισχυρά έπιχειρήματα, κυρίως έποικροκά,²³ αυτα οδωμιν άμπεδολίαν καταλείπουσιν, ότι έχομεν πρό ήμων έν έργ. άγνωστον έργον του μεγάλου τούτου της Έκκλησίας πατροφ. Η άνάγκη τούτων θα πέσει και τον άκρη δακτύλω άφόμενον τον ζωηρότων χρυσοστομικών υμνώντων, ότι αυται έξήλθον έκ του στόματος εκείνου, αυτών ή χάρις, κατά τον όμνηθέν, καθότιερ προς έκλάμψασα, την οικουμένην κούσισα.

Τάς όμιλίαις αυταις ή A. Wenger, μάλλον έκ της άνευρέσεως αυτών ενθουσιασθείς, χαρακτηρίζει ως την μάλλον αξιόλογον συμβολήν εις τό φιλολογικόν έργον του Χρυσοστόμου από της άποχής του Montfaucon μέχρι σήμερον. ήτοι επί δύο και πλέον αιώνας.²⁴

Ό δέ έν των κορυφαίων έκπροσώπων της Όρθόδοξου Θεολογικής έπιστήμης, καθηγητής του Άθηναι Πανεπιστημιου και Άντιπρόεδρος της Ακαδημίας Άθηνών κ. Παν. Μπρατσιώτης θε-

προηγουμένη εν' περί άνδριάντων, άλλ' εις την όπ' αριθ. 2 Κατηχήσαν της σειράς Παπαδοπούλου Κεραμίου § 10 έν καταλείπει. «Σε γνωστόν αι εις τους άνδριάντας όμιλίαι έξεφωνήθησαν την Μεγάλην Τεσσαρακοστήν του 387».

21. A. Wenger μνημ. έργ., σελ. 90 και 168.
22. 'Θη Κατηχήσαι ΣΤ', 24 και A. Wenger, μν. έργ., σελ. 101.
23. A. Wenger, μν. έργ., σελ. 48-59.
24. A. Wenger, μν. έργ., σελ. 106. Τό περιοδικόν La Documentation Catholique, τ. LV 30-3-1958. No 1274 P. 439 κ. λ. Καρκτηρίζει αυταις ως πολύτιμον άνακάλυψιν διά την Ιστοριολογίαν, την Εκκλησιαστικην Ιστορίαν, την Κατηχήσαν και Λειτουργικήν.

ορπει «λίαν ἐνδιαφερόσας καὶ ἀπουδαίας».²⁵ Αὐταί, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Κατηχήσεις τοῦ Χρυσοστόμου, διαφέρουσι τῶν τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων καὶ δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς Κατηχήσεις ὑπὸ τὴν εὐριτέραν τῆς λέξεως σημασίαν. Ἐν αὐταῖς, ἰδίᾳ ταῖς μυσταγωγικαῖς, ἔ ἀπαράμιλλος κήρυξ τῶν θεῶν ἀληθειῶν «ἐκ ἐρωτησίου πλὴν ὡς μυσταγωγίης, ἀλλ' ὡς αὐστηρὸς ἠθικολόγος καὶ διδάσκαλος τῆς πνευματικῆς ζωῆς».²⁶

Διὰ τοῦτο ἐκτὸς τῆς σπουδαιότητος, ἣν κέντηται ἀπὸ λατρευτικῆς ἀπόψεως, ἐνέχουσι καὶ μεγάλην σημασίαν ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικοῦ καταρτισμοῦ καὶ οὐκοῦτως ἐν Χριστῷ πάντων ἡμῶν, τῶν δεξιωθέντων νὰ λάβωμεν τὸ λίαν τιμητικόν, ὑψηλόν, ἀλλὰ καὶ ἀπεύθυνον τοῦ Χριστιανοῦ ἀξίωμα, ἕπερ πολλαχρῶς ἐν αὐταῖς τοῦμεν.²⁷ Εἰς τὴν παρόντα τὸμον ἐκδίδονται αἱ δικαὶ Κατηχήσεις ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κειμένου τῆς ἀπόψεως Sources Chrétiennes (τμήμ. 50).

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΣΤΑΜΟΣ
Γυμνασιάρχης

25. ΘΕΟΛΟΓΙΑ, 29 (1956) 156. ΕΚΚΛΗΣΙΑ 35 (1958) 182. Πρὸς Nouvelles du Mont Orthod. 27 (28) 1968.
26. A. Wenger, μν. ἔργ., σελ. 101. Πρὸς. καὶ Les Etudes Avril 1958 P. 115.
27. Ἐκότη. Α', 44, Β', 22 κ. α.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑΙ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΩΣΙ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΚΟΒΑΠΤΙΣΘΕΝΤΑΣ
ΚΑΙ ΕἰΣ ΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Π Ρ Ω Τ Η

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΩΣΙ

1. Εἰς καιρὸν καρῆς καὶ εὐφροσύνης πνευματικῆς πόρα εὐρισκόμεθα. Ἰδοὺ μᾶς ἔλθαν αἱ πολυπόθητοι καὶ δευγάθητοι ἡμέραι τῶν πνευματικῶν γάμων. Πράγματι, δὲν θὰ ἐσφαλλέ τις, ἐάν ἰνύμαζε γάμον τὰ ὅσα τώρα γίνονται καὶ ὄχι μόνον γάμον, ἀλλὰ καὶ στρατολογίαν, θαυμαστήν καὶ παρόδοξον. Καὶ ὅς μὴ νομίη τις, ὅτι ἀντίθετα εἶναι ὅσα εἶπα, ἀλλ' ὅς ἀκούη τὸν μακάριον Παῦλον τὸν διδάσκαλον τῆς σκουμένης, ὁ ὁποῖος καὶ τὰς δύο αὐτὰς εἰκόνας μεταχειρίζεται. Καὶ ἐδῶ μὲν λέγει «Ἠρμώσθη ἐμεῖς ἐνὶ ἄνδρὶ παρόθεν ἀγνήν παραστήσῃ τῷ Χριστῷ» (Β' Κορ. 11, 2), εἰς ἄλλο δὲ μέρος, ὡς νὰ ὀπλῆ στρατιώτας, μέλλοντας νὰ ἐπάγουν εἰς πόλεμον, λέγει πάλιν «Ἐνδύσαθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμεῖς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου» (Ἐφ. 6, 11).

2. Σήμερον καρὰ, πράγματι, γίνεται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Δοκίμ ἐάν δι' ἓνα ἁμαρτωλὸν μετανοοῦντα γίνεται τόση καρὰ (Λουκ. 15, 7), διὰ πλῆθος τῶσων παλῶ, τὸ ὅποιον μὲ μίαν ὀρμὴν τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου ἐπεριφρόνησεν, εἰς δὲ τὴν πόσιν τοῦ Χριστοῦ ἐσπευσε νὰ ἐγγροφῆ, πολὺ μεγαλυτέρα καρὰ γίνεται εἰς τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ εἰς ὅσας τὰς ἀνὰ δυνάμεις καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς δημιουργήματα.

3. Ἄς οὖς ἀμνησώμεν λοιπὸν ὡς εἰς νόρμην, μέλλουσαν νὰ εἰσελθῇ εἰς νυμφικὸν θέλαμον. Καὶ εἰς οὖς μὲν ὅς γνωρίσωμεν τοῦ νυμφίου τὸν μέγαν πλοῦτον καὶ τὴν ἄφρον φιλανθρωπίαν, τὴν ὁποίαν δι' αὐτὴν δεικνύει, εἰς αὐτὴν δὲ ἀπὸ ποῖα κακὰ ἀπαλλάσσεται καὶ ποῖα ἀγαθὰ μέλλει νὰ ἀπολάβῃ. Καὶ ἂν θέλετε, πρῶτον νὰ φανερώσωμεν πᾶν τὸ ἀφορᾶν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ ἴδωμεν ποῦ αὐτὴ εἶναι καὶ εἰς ποῖαν

κατάστασιν εὐρίσκεται, όταν ὁ νυμφίος τὴν δέχεται, ἐπειδὴ διὰ τοῦ τρόπου τούτου καλύτερα θὰ φανῆ τοῦ κοινοῦ τῶν βλαβερῶν δεοπέτου ἢ ἀπειρος φιλανθρωπία. Διότι δὲν τὴν ἐδέχθη σαγηνευθεὶς ἀπὸ τὴν ὑπαρξιά της, οὔτε ἀπὸ τὸ κάλλος της, οὔτε ἀπὸ τὴν ἄκμην τοῦ σώματος αὐτῆς, ἀλλ' ἐνῶ ἦτο ἄσκημος καὶ χωρὶς ὠραίων μορφῆν καὶ ὑπερβολικῶς αλοκρά καὶ ἐξ ὀλοκλήρου ρυπαρά, καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῆμεν τὴν ἔκφρασιν, ἐνῶ ἐκυλλετο εἰς αὐτὸν τὸν θόρβον τῶν ἁμαρτημάτων. Καὶ ἐνῶ ἦτο εἰς τοιαύτην κατάστασιν, εἰς τὸν νυμφῶνα τὴν εἰσήγαγε.

4. Ἀλλὰ κανεὶς ἀκούων ταῦτα ἀπὸ ἡμᾶς, ἅς μὴ τὰ ἐκλάθῃ ὑπὸ σωματικῆν ἄποψιν· διότι περὶ τῆς ψυχῆς οὐς ἀμιλοῦμεν καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς. Διότι οὔτε ἡ οὐρανομήκης ἐκείνη ψυχή, ὁ μακάριος Παῦλος, ὅταν ἔλεγε: «Ἡμεροῦμην ὑμεῖς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσα τῷ Χριστῷ» (Β' Κορ. 11, 2) δὲν ἐνοούσεν ἄλλο τι, παρὰ ὅτι τὰς ψυχὰς ἐκείνας, ποῦ προσήλθον εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὡς παρθένον ἀγνήν τὰς ἡμέρας μετὰ τὸν Χριστόν.

5. Τὴν ἀκριβῆ λοιπὸν ἔννοϊαν τῶν λόγων τούτων γνωρίζοντες τώρα, ἅς μὴ ὄψομεν καθαρὰ τὴν προηγουμένην αὐτῆς ἄσκησιν, διὰ νὰ θαυμάσωμεν τοῦ Κυρίου τὴν φιλανθρωπίαν. Τί, πράγματι, δύναται νὰ εἶναι μὴ ἄσκημον ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ἢ ὅποια τὴν τιμητικὴν θέσιν της ἀφοῦ ἐγκατέλειπε, καὶ τὴν ἀνωθεν εὐγένειαν ἀφοῦ ἐληρωμένη, λίθους, ἔξολα, ἄλογα ζῶα καὶ τὰ εὐτελέστερα ἀπ' αὐτὰ ἐπίμα καὶ ἀπὸ τὴν κνίσσαν καὶ τοὺς θρόμβους τοῦ αἵματος καὶ τοὺς καπνοὺς τῶν θυσιῶν τῆς εἰδωλολατρίας ἐπέτεινε τὴν ἄσκησιν της; Διότι ἀπὸ αὐτὸ προήλθε τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων ἑσχαμάτων ἡδονῶν, τὰ ἔσπερνα συμπόσια, τὰ μεθύσια, αἱ ἀκολασίαι καὶ ἅλα τὰ σιχαρὰ ἔργα, διὰ τὰ ὅποια καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν τιμώμενοι δαίμονες καίρου.

6. Ἀλλὰ ταύτην εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρισκομένην καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὄψοσιν τῆς κακίας κρημνισθεῖσαν, ἰδὼν ὁ καλὸς μας Κύριος νὰ εἶναι γυνὴ ἀρετῶν καὶ νὰ ἄσκησιν, δὲν ἐλαγάρισεν οὔτε τὴν ἄσκησιν αὐτῆς, οὔτε τὴν ὑπερβολικὴν τῆς πτωχείαν, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν κακῶν καὶ φανεράνων τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν τὴν ἐδέχθη εὐχαρίστας. Ἐκδηλώνων δὲ διὰ τοῦ προφήτου τὴν τοιαύτην αὐτοῦ διάθεσιν λέγει: «Ἄκουσον θύγατερ, καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου· καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου» (Ψαλμ. 44, 11).

7. Πρόσεξε ὅτι ἀπὸ τὴν ὄρκην ἀκόμη φανεράνει τὴν ἀγαθότητά του, διότι κατεδέχθη νὰ ὀνομάσῃ θυγατέρα αὐτὴν,

ποῦ τόσο ἀπεσκόπησεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἀκαθάρτους δαίμονας τὸν αὐτὸν της παρέδωκε. Καὶ ἴσα μόνον τοῦτο λάθε ὑπ' ὄψιν σου, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὔτε εὐθύνος ζητεῖ παρ' αὐτῆς διὰ τὰ ἁμαρτηματὰ της, οὔτε τιμωρίαν ἐπιβάλλει, ἀλλὰ μόνον συμβουλεύει καὶ προτρέπει νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ δεχθῆ τὴν παραίνεσιν καὶ τὴν συμβουλὴν του, ὑποσώζομενος νὰ λησμονῆσῃ τὰ ἴσα ἔπραξε.

8. Εἶδες τὴν ἀνεκφοροσιν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν; Εἶδες τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ κρημονίαν; Τοὺς λόγους δηλαδὴ τούτους ὁ μακάριος Δαυὶδ ὡσὸν νὰ τοὺς ἀπηθόνηεν εἰς ἄλλην τὴν οἰκουμένην, ἢ ὅποια τότε εὐρίσκετο εἰς κακὴν κατάστασιν. Καὶ ἡμεῖς δὲ τώρα εἶναι εὐκαιρία πρὸς ἐκείνους, ποῦ μετὰ πόθον ἐπεθύμησαν τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην στρατολογίαν ἔτρεξαν, τοὺς λόγους τούτους μεγαλοφώνως νὰ ἀπευθύνωμεν εἰς ἔκαστον τῶν ἐδῶ εὐρισκομένων ἀφοῦ μεταβάλλομεν ὀλίγον τὸν προφητικὸν λόγον: «λημονήσατε οἱ νέοι τοῦ Χριστοῦ στρατώται ὀλοκλήρον τὸ παρελθὸν σας, λημονήσατε τὰς ἑσχαμάτους συντηρίας ποῦ εἴκατε· ἀκούσατε καὶ κλῖνατε τὸ αὐτί σας καὶ δεχθήτε τὴν ἀρίστην αὐτῆν νοουσίαν». «Ἄκουσον, λέγει ὁ προφήτης, θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου» (Ψαλμ. 44, 11).

9. Βλέπεις ὅτι τὴν ἴδιαν παραίνεσιν τὴν ὅποιαν ὁ προφήτης ἀπηθόνηεν πρὸς ἄλλην τὴν οἰκουμένην, ἀπευθύνωμεν καὶ ἡμεῖς σημερον εἰς τὴν ἀγάπην σας. Διότι διὰ τῶν λόγων «ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου» τὴν εἰδωλολατείαν καὶ τὴν πλάνην ἀνέγγραπτῶς ἐδέξασθε καὶ τὴν λατρείαν τῶν δαιμόνων· καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου», δηλαδὴ λησμονήσατε τὴν προηγουμένην διαγωγὴν σου, ἢ ὅποια σὲ ᾤδήγησεν εἰς αὐτὸ τὸ ἀσχεπὲς καὶ ἄσκημον κατάντημα. Λησμονήσατε ἅλα ἐκεῖνα καὶ ἄλλην ἐκείνην τὴν νοστορίαν διαίτη ἀπὸ τὴν διανοίαν σου. Διότι ἐάν τοῦτο μόνον κάμῃς καὶ ἀπομακρυνθῆς ἀπὸ τὸν λαόν σου καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ζωῆς καὶ τῆς κακίας, εἰς τὴν ὅποιαν κατεδραπονηθῆς καὶ κατανάλασες τὴν ἀκμὴν καὶ ζωτικότητα τῆς ψυχῆς σου καὶ τοῦ σώματος σου, θὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ βασιλεὺς τὴν καλλονὴν σου.

10. Βλέπεις, ἀγαπητέ, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὴν ψυχὴν; Διότι ἡ φυσικὴ ἄσκησις τοῦ σώματος ποτὲ δὲν δύναται νὰ μεταβληθῆ εἰς ὑπαρξίτητα, ἐπειδὴ τὰ τῆς φύσεως ἔργα ἀκίνητα καὶ ἀμετάβλητα διέταξεν ὁ δημιουργὸς νὰ εἶναι. Εἰς τὴν ψυχὴν ὅμως ἡ μεταβολὴ αὐτὴ καὶ εὐκολοῦς εἶναι καὶ μετὰ πολὺ μεγάλην εὐχέρειαν κατορθύεται. Διὰ ποῖον λόγον καὶ πῶς συμβαίνει τοῦτο; Ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἐδῶ εἶναι

ἔργων τῆς θελήσεως καὶ οὐκ τῆς φύσεως. Διὰ τοῦτο εἶναι δυνατόν εἰς μίαν ψυχήν, ποῦ δὲν ἔχει ὠραίαν μορφήν καὶ εἶναι πάρα πολὺ ὀσκημος, ἐὰν θελήσῃ, ἀμέσως νὰ μεταβληθῇ καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν ὠραιότητος νὰ φθάσῃ καὶ ὠραία πάλιν νὰ γίνῃ καὶ εὐπρόσωπος· καὶ εἶναι ἐπίσης δυνατόν, ἐὰν ἀμελήσῃ, πάλιν εἰς τὴν ἐσκάτην ὀσκηρίαν νὰ καταπέσῃ. «Θὲ ἐπιθυμήσῃ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς τὴν καλλονὴν σου», ἐὰν σὺ λησμονήσῃς τὸ παρελθόν σου, ἢ καθὼς λέγει ὁ προφήτης, ἐτὼν λαόν σου καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου».

11. Εἶδες τὴν ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου; Διὰ τοῦτο λοιπὸν οὐκ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου γάμον πνευματικὸν ἐκόλεσε τὰ δύο γινώμενα. Διότι καὶ ἐπὶ τοῦ γάμου τούτου τοῦ σαρκικοῦ δὲν εἶναι δυνατόν ἡ νεαρὰ κόρη νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἀνδρός, ἀν δὲν λησμονήσῃ ἐκείνους, ποῦ τὴν ἐγέννησαν καὶ ἀνέθρεψαν, καὶ δὲν μεταφέρῃ διόκληρον τὴν σκέψιν αὐτῆς πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ τὴν συζευχθῇ νυμφίον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, διὰ τὸν λόγον τὸν ἔφερον εἰς τὸ θέμα τοῦτο, μυστήριον τὸ πρᾶγμα ἐκόλεσε. Ἄφου εἶπε: «Ἄντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (Ἐφ. 5, 31-32) ἐνόησε τὴν δύναμιν τοῦ γινόμενου καὶ ἐκπλαγεὶς ἐφώνησε: «Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ» (αὐτόθι).

12. Καὶ πρᾶγμα εἶναι μέγα· διότι ποῖα ἀνθρώπινη διάνοια δύναται νὰ ἐνοήσῃ τὴν φύσιν τοῦ συντελουμένου γεγονότος, διὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ μοσχοσασθημένη καὶ ἐντὸς τοῦ οἴκου παραμείνασα κόρη καὶ τόσης φροντίδος καὶ ἀνατροφῆς ἀζωοθεῖσα παρὰ τῶν γονέων τῆς, διὰν ἔλθῃ ἡ ὠρα τοῦ γάμου, ἀμέσως καὶ οὐ μίαν στιγμὴν, λησμονεῖ τὰς μητρικὰς ὠδίνας, ὅλας τὰς περιουσιώσεις, τὰς οἰκογενειακὰς συνηθείας, τὸν δεσμὸν τῆς ἀγάπης, γενικῶς ὅλα καὶ ἕλην αὐτῆς τὴν σκέψιν μεταφέρει πρὸς ἐκείνον, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδε, παρὰ ἐκείνην τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου. Τόσον δὲ πολὺ μεταβάλλεται, ὥστε ἐκεῖνον θεωρεῖ ὅτι εἶναι δι' αὐτὴν τὸν πᾶν, καὶ αὐτὸν νομίζει καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ νυμφίον καὶ οὐ δύναται νὰ φαντασθῇ τίς, καθόλου δὲ πλέον δὲν ἐνόημεται ἐκείνους ποῦ ἐπὶ τόσῃ ἔτι τὴν ἀνέθρεψαν. Τόσον δὲ στενωπὸς εἶναι ἡνωμένοι οἱ δύο σύζυγοι, ὥστε δὲν εἶναι πλέον δύο ἀλλὰ ἓνα ἄτομον.

13. Τοῦτο προβλέπων μὲ τὰ προφητικά του μάτια ὁ πρωτόπλαστος ἔλεγε: «Ἀδὴ κληθήσεται γυνὴ ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη· ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν»

(Γεν. 2, 23-24). Τὸ αὐτὸ δύναται τίς νὰ εἰπῇ καὶ διὰ τὸν ἄνδρα, διότι καὶ ἐκεῖνος λησμονῶν τοὺς γεννήσαντάς αὐτὸν καὶ τὸν πατρικὸν τοῦ οἴκου, ἐνώνεται καὶ προσκολλᾶται εἰς αὐτήν, ποῦ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τοῦ γάμου. Καὶ διὰ τὸ νὰ δελεῖ εἰς ἡμᾶς ἡ θεία Γραφὴ τὸν μέγαν τοῦ γάμου συνεκτικὸν δεσμόν, δὲν εἶπεν ὅτι θὰ ἐνωθῇ μετὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ θὰ προσκολληθῇ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὕτε καὶ εἰς τοῦτο ἠρέσθη, ἀλλὰ προσέθεσε: «Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν». Τὴν μαρτυρίαν ταύτην τῆς Γραφῆς ἀναφέρων καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε: «Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σάρκα μία» (Ματθ. 19, 6). Τόσον στενὴ, λέγει διὰ τῶν λόγων τούτων, γίνεται ἡ ἔνωσις καὶ ἡ συνάφεια, ὥστε οἱ δύο ἀποτελοῦν ἓνα σῶμα. Λέγε μου, ποῖα ἀνθρώπινη σκέψις δύναται τοῦτο νὰ φαντασθῇ καὶ ποῖα διάνοια νὰ κατανοήσῃ; Καλῶς λοιπὸν δὲν ἔλεγε ὁ μακάριος οὗτος διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης, ὅτι μυστήριον ὁ γάμος εἶναι; Καὶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς μυστήριον, ἀλλὰ: «Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ» (Ἐφ. 5, 32).

14. Ἐὰν λοιπὸν, προκειμένου περὶ αἰσθητῶν πραγμάτων, ὁ γάμος εἶναι μυστήριον καὶ μάλιστα μέγα μυστήριον, ποῖον χαρακτηρισμὸν ἀντίκριν τοῦ πνευματικοῦ τούτου γάμου δύναται τίς νὰ εἰπῇ; Πρόσεξε λοιπὸν νὰ ἴδῃς, ὅτι, ἐπειδὴ εἰς τὸν πνευματικὸν τούτον γάμον ὅλα εἶναι πνευματικά, εἶναι ἀντίθετα μετ' ἐκεῖνα ποῦ γίνονται εἰς τὸν αἰσθητὸν γάμον. Διότι εἰς μὲν τὸν αἰσθητὸν γάμον κανεὶς ποτὲ δὲν θὰ ἐδέχετο νὰ λάβῃ γυναῖκα χωρὶς προηγουμένης τὴν ὠραιότητά τῆς καὶ τὴν σωματικὴν τῆς χάριν μετ' ἀκριβείαν νὰ ἐξετάσῃ καὶ οὐκ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πρῶτα ἀπ' αὐτὰ τὴν οἰκονομικὴν τῆς κατῴστασιν.

15. Ἐδῶ ἡμᾶς τίποτε ἀπ' αὐτὰ. Διὰ τὴν ἔπειθιν πνευματικὰ εἶναι ὅσα γίνονται καὶ ὁ νυμφίος· ὁ ἰδικὸς μας, ἀπὸ φιλιανθρωπίαν κινούμενος, τρέχει εἰς ἡμᾶς πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας. Καὶ ἂν ἕνας δὲν ἔχῃ ὠραίαν ὄψιν, καὶ ἂν ἔχῃ ὀσκημον ἐμφάνισιν, καὶ ἂν εὐρίσκειται εἰς ἐσκάτην πενίαν, καὶ ἂν δὲν ἔχῃ εὐγενῆ καταγωγὴν, καὶ ἂν εἶναι δοῦλος, καὶ ἂν εἶναι παραπειταμένος, καὶ ἂν εἶναι ἀνάηρος, καὶ ἂν εἶναι θεσθαριμένος μετ' φορτίᾳ ἁμαρτημάτων, καρμῶν ἀκριβολόγων ἐξέτασιν δὲν κάνει, οὔτε πληροφορίας ζητεῖ, οὔτε εὐθύνας ἀπατεῖ. Ἐδῶ δηλαδὴ ὑπάρχει διαρεὰ, γεννωσιωρία, χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον τὸ νὰ λησμονήσωμεν τὰ παρελθόντα καὶ εὐγνώμονας καὶ εὐσεβεῖς διαθέσεις νὰ ἔχωμεν εἰς τὸ μέλλον.

16. Ἰδοὺ χάριτος ὑπερβολή! Ἰδοὺ μὲ ποῖον νυμφίον ἐνώνονται οἱ ψυχαὶ ποῦ ὀπακοῦσιν εἰς τὴν κλήσιν αὐτῶν!

“Ας ίδωμεν τώρα, ἂν θέλετε, καὶ τὰ ἐπακόλουθα τοῦ γάμου τούτου τοῦ πνευματικοῦ. Ἄφου εἰς τοὺς αἰσθητοὺς γάμους προεφέρονται καὶ δῶρα, καὶ τὰ μὲν δῶρα προσφέρει ὁ ἄνδρας, τὴν δὲ προίκα ἡ μέλλουσα αὐτοῦ σόζυγος, εἶναι ἐπόμενον καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν γάμον κατὰ ἀνάλογον πρὸς αὐτὸ νὰ γίνεται. Διότι πρέπει ἀπὸ τὰ σωματικά εἰς τὰ θεϊότερα καὶ πνευματικά νὰ ἀδηγήσωμεν τὴν διάνοιάν σας. Ποία λοιπὸν εἶναι ἐδῶ ἡ προίκα; Τὶ ἄλλο παρὰ ἡ ὑπακοή καὶ αἱ μέλλουσαι πρὸς τὸν σόζυγον ὑποκρίσεις; Καὶ ποία τὰ δῶρα ποὺ ὁ νυμφίος πρὸ τοῦ γάμου προσφέρει; Ἄκουσε τὸν μακάριον Παῦλον, ὁ ὁποῖος μᾶς τὸ ὑποδεικνύει διὰ τῶν ἐξῆς λόγων του: «Οἱ ἄνδρες ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρῶς ἐν τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν ἁκαθαρσίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων» (Ἐφ. 5, 25-27).

17. Εἶδες μέγεθος δάραν; Εἶδες ἀνέκφραστον ὑπερβολὴν ἀγάπης; «Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς». Τοῦτο ποτὲ ἄνθρωπος δὲν θὰ ἐδέχετο νὰ κάμῃ, νὰ κόσῃ δηλαδὴ τὸ αἷμα τοῦ ὑπὲρ τῆς μελλούσης νὰ ἐνωθῇ μετ’ αὐτοῦ σόζυγου. Ὁ φιλόανθρωπος ὅμως Κύριος, ἐνεργῶν σύμφωνα μετ’ τὴν ἀγαθότητά του, κατεδέξατο νὰ ὑποστῇ τὸ μέγα τοῦτο καὶ παράδοξον πάθημα χάριν τῆς πρὸς αὐτὴν κηδεμονίας, διὰ νὰ τὴν ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος καὶ ἄφου τὴν καθάρσῃ διὰ τοῦ λουτροῦ τοῦ βαπτίσματος, νὰ τὴν στήσῃ πλησίον τοῦ ἑνδοξοῦ. Διὰ τοῦτο τὸ αἷμα τοῦ ἔχυσε καὶ σταυρὸν ὑπέμεινε, ἵνα καὶ εἰς ἡμᾶς δι’ αὐτοῦ τὸν ἁγιασμὸν καρισμὸν καὶ καθάρσιν διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ ἀναγεννήσεως, καὶ αἰσὺς ποὺ προηγουμένως ἦσαν ἐστερημένοι τιμῆς καὶ δὲν εἶκον καρμίαν ἀξίαν καὶ παρησίαν, νὰ τοὺς τοποθετήσῃ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ἐνδόξου, καθὼς καὶ εἰς τὸν κληῖδα ἢ ρυτίδα ἢ κατὰ τὸν τοιούτων.

18. Βλέπετε πῶς μετ’ ὃ νὰ εἴη ἁκαθαρσία καὶ παραστῆσις ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν Ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα, ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὅτι αὕτη προηγουμένως ἦτο μέσα εἰς τὴν ἁκαθαρσίαν; Ταῦτα λοιπὸν ὅλα σκεπτόμενοι, σεῖς οἱ νεοὶ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται, μὴ βλέπετε τὸ μέγεθος τῆς ἰδικῆς σας ἀβλιότητος, οὔτε νὰ συλλογίζεσθε τὰ παλλὰ σας ἁμαρτήματα· μάλλον δὲ μετ’ ἀπερίθειαν ταῦτα ἐξετάζοντες, καθόλου νὰ μὴ διατάσῃτε, ἀλλὰ γνωρίζοντες τὴν γενναιοδορίαν τοῦ Κυρίου, τῆς χάριτος αὐτοῦ τὴν ὑπερβολὴν, τὸ μέγεθος τῆς προσφερομένης δωρεᾶς, ὅσοι κατηγνώθητε ἐδῶ νὰ πολιτογραφῆθητε, μετ’ πολλὴν εὐγνωμοσύνην προσέλθετε καὶ ἀπαρνού-

μενοι ὅλας τὰς μέχρι τώρα πράξεις σας, μετ’ ὀλίκληρον τὴν δόναμιν τῆς διανοίας σας τὴν μεταβολὴν σας ἐπιδειξάτε.

19. Καὶ ἐπειδὴ ἐμάθητε καλὰ ποῖοι εἶσθε καὶ εἰς ποῖαν κατάστασιν εὐρισκομένους ὁ Κύριος ὡς πλησιάζει, καθὼς νὰ ζητῇ τημερίας διὰ τὰ παραπτώματα, οὔτε νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἁμαρτήματα, πρέπει καὶ σεῖς νὰ εἰσφέρετε τὸ ἴδιόν σας μετρίδιον καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσετε ὅσα διὰ τῆς γλώσσης μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ εὐλακρῶν διανοίας τὰς πρὸς αὐτὸν ὁμολογίας. «Καρδία γάρ, λέγει ἡ Γραφή, πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν» (Ρωμ. 10, 10). Πρέπει δηλοῦν καὶ ἡ διάνοια νὰ ἔχη σπληνικὴν σταθεράς εἰς τὴν εὐσεβῆ πίστιν καὶ ἡ γλῶσσα διὰ τῆς ὁμολογίας νὰ διακηρύσῃ τὴν σταθερότητα τῆς διανοίας.

20. Ἐπειδὴ δὲ ὁ θεμέλιος λίθος τῆς εὐσεβείας ἡ κίστις εἶναι, ἢς ὡς εἴπωμεν ὀλίγα περὶ αὐτῆς, ἵνα, ἄφου ἄρραγῇ καὶ ἐκλόνηται τοῦτον τοποθετήσωμεν, δυναθῶμεν ἐν συνεχείᾳ μετ’ ἀσφάλειαν τὴν ἑλὴν οἰκοδομὴν νὰ οἰκοδομήσωμεν. Πρέπει λοιπὸν οἱ ἐγγραφεῖντες εἰς τὸ ἰδίωτον ταῦτο πνευματικὸν στράτευμα νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Θεὸν τῶν ὀλων, τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν αἴτιον ὀλων τῶν πραγμάτων, τὸν ἀνέκφραστον, τὸν ἀπερίνοητον, ὁ ὁποῖος οὔτε διὰ λόγου, οὔτε δι’ ἐνδομύκων σκέψεων δύνανται νὰ κατονομηθῇ καὶ ὅστις ἀπὸ φιλανθρωπιῶν καὶ ἀγαθότητα τὰ πάντα ἐδημιούργησε.

21. Καὶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν καθ’ ὅλα ὅμοιον καὶ ἴσον πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἔχοντα τελείαν καὶ ἀπαράλλακτον τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμοίτητα, τὸν ὁμοούσιον καὶ μετ’ ἴδιαν ὑπόστασιν γνωριζόμενον; τὸν ἀνεκφράστως ἐξ αὐτοῦ προελθόντα, τὸν προαιώνιον καὶ τῶν αἰώνων δημιουργόν, ὅστις εἰς ὑστερούς καιροὺς διὰ τὴν ἰδικὴν μας σωτηρίαν, βορρῆν δούλου ἀνέλαβε καὶ ἄνθρωπος ἐγένετο καὶ συναναστράφη μετ’ ἡνθρωπίνην φύσιν καὶ ἐσταυρώθη καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνεστήθη.

22. Πρέπει τὰς ἀληθείας αὐτὰς νὰ ἔχετε σταθερῶς προσηλωμένως εἰς τὴν διάνοιάν σας, διὰ νὰ μὴ γίνεσθε εὐκόλα θύματα τῶν τεκναρισμάτων τοῦ διαβόλου. Ἀλλὰ, ἐάν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρείου θέλουν νὰ ὡς ἐξαπατήσουν καὶ καταβάλουν, νὰ γνωρίζετε καλά, ὅτι πρέπει νὰ κλείετε τὰ αὐτὰ σας εἰς ὅσα λέγουν καὶ μετὰ παρησίαις πρὸς αὐτοὺς νὰ ἀποκρίνεσθε καὶ ἀποδεικνύετε ὅτι ὅμοιοι κατὰ τὴν οὐσίαν πρὸς τὸν Πατέρα

1. Ἡ φράσις αὕτη «ὅμοιον κατὰ τὴν οὐσίαν ὄντα τὸν Υἱὸν τοῦ Πατρὸς» τοῦ ἱεροῦ Χριστοῦ δὲν πρέπει νὰ παρεξηγηθῇ καὶ νομισθῇ, ὅτι ὁ Χριστὸς ὅμοιος εἶναι εἰς τοὺς ὁμοιογενεῖς μετ’ τὸν Ἀρχαῖον Βασιλεῖον καὶ Ἀποδικτὰς Γεώργιον, διότι, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, θεωρεῖ τὸν Υἱὸν ἴσον

είναι ὁ Υἱός. Διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶπε: «Ὡςπερ ὁ Πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ Υἱὸς οὕτως θέλει ζωοποιεῖν» (Ἰωαν. 5, 21) καὶ διὰ πάντων ἀποδεικνύει ὅτι ἡ δύναμις τοῦ εἶναι ἴση πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ Πατρὸς. Ἄν δὲ ὁ Σαβῆλλιος ἀφ' ἑτέρου θελήσῃ νὰ οὕτως νοθεύσῃ τὰ ὑγια δόγματα, συγχέων τὰς ὑποτάξεις, καὶ εἰς αὐτοῦ τὰς διδασκαλίας φράξῃ τὰ αὐτὰ σου, ἀγαπητέ, καὶ διδάξῃ του ὅτι ἡ μὲν οὐσία Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος εἶναι μία, τρεῖς δὲ αἱ ὑποτάξεις. Οὕτως ὁ Πατὴρ οὕτως εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνομιώσῃ, οὕτως ὁ Υἱὸς πατήρ, οὕτως τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἄλλο τι, παρὰ τοῦτο, ἀλλ' ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν μένων ἔχει τὴν ἴσην δύναμιν.

23. Πρέπει ἀκόμη καὶ μίαν ἄλλην ἀλήθειαν νὰ ἔχετε προσλημμένην εἰς τὴν διάνοιάν σας, ὅτι δηλαδὴ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχει τὴν αὐτὴν πρὸς τὰ ἄλλα πρόσωπα ἄξιαν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητὰς του ἔλεγε: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19).

24. Ἐἶδες ὁμολογίαν τελείαν; Εἶδες διδασκαλίαν ποῦ δὲν ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν; Κανείς λοιπὸν ἄς μὴ σὲ ταρασσῇ τοῦ λοιποῦ εἰσαῖνον εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας δόγματα ἐπινοήσεις τῆς διανοίας του καὶ τὰ ὀρθὰ καὶ ὑγια δόγματα θολώνων, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγῃς τὰς συναναστροφὰς τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων, ὅπως τὰ δηλητηριώδη φάρμακα. Διότι οὗτοι εἶναι καταστρεπτικώτεροι ἀπὸ ἐκεῖνα, ἐπειδὴ ἡ βλάβη τῶν δηλητηρίων δὲν καταστρέφει, παρὰ τὸ σῶμα μόνον, ἐνῶ αὐτὰ καταστρέφουν αὐτὴν τὴν ψυχὴν, ματαιώνοντες τὴν σωτηρίαν τῆς. Διὰ τοῦτο πρέπει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀποφεύγετε τὰς τοιαύτας αὐτῶν ὁμιλίας, μέχρις ὅτου δυνηθῆτε, μὲ τὴν χάριτον τοῦ χρόνου, ἐξμετλιζόμενοι καλὰ μὲ τὰ πνευματικὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἶναι αἱ ἀπὸ τὴν θείαν Γραφὴν προερχόμεναι μαρτυρίαι, νὰ ἀνακαταστήτε τὴν ἀναίσχυτον αὐτῶν γλῶσσαν.

25. Καὶ διὰ μὲν τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀκριβῆ γνώσιν θέλομεν νὰ ἔχετε καὶ σταθερῶς παραγεμένα εἰς τὴν διάνοιάν σας νὰ τὰ κοτέεσθε. Ἐπειδὴ ἕμεις πρέπει, ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τοιαύτην πίστιν, νὰ τὴν ἐκδηλάνουν καὶ νὰ λαμβάνουν διὰ τῶν ἔργων των, εἶναι ἀνάγκη καὶ περὶ τούτου νὰ

τῷ Πατρὶ καὶ ἀπαράλλакτον ἔχοντα τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμοίτητα, ὁμοούσιον καὶ ἐν ἰδίᾳ ὑπόστασιν γινωσκόμενον». Καὶ κατωτέρω «ἡ μὲν οὐσία Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος μία». Ἰβὶ καὶ Ἰαν. Τρεμπελά, Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Α', Ἀθήναι 1958, σελ. 249 κ. ε.

διδάξω τοὺς μέλλοντας νὰ ἀξιοθεύω τῆς βασιλικῆς δωρεᾶς, διὰ νὰ μάθετε, ὅτι κανένα ἁμάρτημα δὲν εἶναι τόσον μέγας, ὥστε νὰ δύναται νὰ καταβάλῃ τὴν γενναιοδορίαν τοῦ Κυρίου μας. Ἐἴτε λοιπὸν ἕνας εἶναι πόρνος, ἔτε μοικός, ἔτε θηλυπρεπής, ἔτε ἀρσενοκόιτης, ἔτε ἀσελγής, ἔτε ἄρπαξ, ἔτε πλεονέκτης, ἔτε μέθυσος, ἔτε εἰδικολάτρης (Α' Κορ. 6, 9-10) τόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς δωρεᾶς καὶ τοῦ Κυρίου του ἡ φιλανθρωπία, ὥστε ἐξοφανίζει ὅλα αὐτὰ καὶ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἡλικιακὰς ὀκτίνας καθιστᾷ ἐκεῖνον ποῦ μόνον διάθεσιν ἀγαθῆν καὶ εὐγνώμονα ἐπέδειξε.

26. Ἐκόντες λοιπὸν ὑπ' ὄψιν, τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τὴν τόσον μεγάλην δωρεάν, πέρα τὸν ἑαυτὸν σας προετοιμάσατε διὰ τῆς ἀποκῆς ἀπὸ τῶν κακῶν πράξεων καὶ διὰ τῆς ἐπιτελέσεως τῶν καλῶν. Τοῦτο καὶ ὁ προφήτης συνιοτὶ λέγων: «Ἐσκαίνον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν» (Ψαλμ. 38, 17). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Χριστὸς ἀπευθυνόμενος εἰς ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔλεγε: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς: ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ὅψ' ὑμῶν καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι ἥρεός εἰμι καὶ ταπεινός τῆ καρδίας καὶ εὐρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν» (Ματθ. 11, 28-29).

27. Εἶδате ἀγαθότητος ἀφθονίαν; Εἶδате προσκλήσεως γενναιοδορίαν; «Δεῦτε, λέγει, πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι». Φιλάνθρωπος εἶναι ἡ πρόσκλησις, ἀπόρητος ἡ ἀγαθότης. «Δεῦτε πρὸς με πάντες», ἔτι μόνον οἱ ἀρκοντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρκόμενοι: ἔτι μόνον οἱ πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πτωχοί: ἔτι μόνον οἱ ἐλεύθεροι ἀλλὰ καὶ οἱ δοῦλοι: ἔτι μόνον οἱ ἄνδρες ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες: ἔτι μόνον οἱ νεοί, ἀλλὰ καὶ οἱ γέροντες: ἔτι μόνον οἱ ὑγιεῖς εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνάπηροι καὶ ἀκρωτηριασμένα μέλη ἔκοντες, ὅλοι, λέγει, ἔλθετε. Τοιαῦτα εἶναι τὰ δῶρα τοῦ Κυρίου μας. Δὲν κάνει διάκρισιν μεταξὺ δούλου καὶ ἐλευθέρου, πλουσίου καὶ πτωχοῦ: ὅλα αὐτὰ αἱ διακρίσεις ἔχουν καταργηθῆ. «Δεῦτε πρὸς με, λέγει, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι».

28. Βλέπε ποίους προσκαλεῖ. Ἐκεῖνους ποὺ κοτεδωπανήθησαν μέσα εἰς τὰς παρενομίας, ἐκεῖνους ποὺ εἶναι φορτωμένοι μὲ τὸ βάρος τῆς ἀμαρτίας, ποὺ δὲν δύναται πλέον νὰ ἀνυψώσουν τὴν κεφαλὴν, ποὺ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ἐντροπήν, ποὺ δὲν ἔχουν κανένα καύχημα. Καὶ διατί τοὺς προσκαλεῖ; Ὅχι διὰ νὰ τοὺς ζητήσῃ εὐθύναν καὶ κἀμὴ δικαιοσύριον. Ἄλλὰ διατί; Διὰ νὰ τοὺς ἀνακουφίσῃ ἀπὸ τὸν κόπον, διὰ νὰ τοὺς ἀφαιρῇ τὸ βαρὺ φορτίον: διότι τί δύναται ποτε νὰ γίνῃ βαρύτερον ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν; Αὕτη καὶ μυστιάς ἀν εἰμεθα ἀνασθηταί, καὶ ἂν θέλωμεν νὰ μὴ μᾶς γνωρίζῃ ὁ κό-

σμος, τὴν συνείδησιν διεγείρει ἐναντίον μας, τὸν δικαστὴν τὸν ἀδέκατον, καὶ ἐκεῖνος διαρκῶς ἐξεγερόμενος, διαρκῆ θλίβει μᾶς δημιουργεῖ, ὡς ἄημις τις κατασκευῶν καὶ πνίγων ἡμᾶς νοεράς, καὶ δεκνύειν διὰ τοῦτου τῆς ἁμαρτίας τὸ μέγεθος. «Λοιπὸν ποὺ εἶναι ὑπ' αὐτῆς θεταρμένοι, λέγει, καὶ ἔχουν κομφῆ ἀπὸ τὸ φορτίον της, τοὺτους θὰ ἀνακουφίσω, τὴν ἄφρον τὸν ἁμαρτημάτων καριζόμενος, μόνον εἰθετε πρὸς με!». Ποῖος θὰ εἶναι τόσο ἀνάσθητος ὡς ὁ λίθος, ποῖος θὰ εἶναι τόσο δικαίος, ὥστε νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὴν τόσο φιλόανθρωπον πρόσκλησιν;

29. Ἐπειτα, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ μᾶς ἀνακουφίσῃ, προσέθεσε: «Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς» (Ματθ. 11, 29). Ἐλθετε, λέγει, κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν μου. Ἀλλὰ μὴ δειλιάσετε ἀκούοντες τὴν λέξιν ζυγός: διὰτὶ δὲν πρῶτε τὸν λαμὸν ὁ ζυγὸς αὐτός, οὔτε ἀναγκάζει κάτω νὰ κούτωμεν τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ διδάσκει νὰ σκεπτάμεθα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν μᾶς παρέχει. «Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε» μόνον ἔλθετε κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν μου καὶ θὰ μάθετε. Θὰ μάθετε, δηλαδή ἀνοήσετε τὰ σῶτά σας, διὰ νὰ ἠμπορέσετε νὰ μάθετε ἀπὸ ἐμέ. Αὐτὸ ποὺ ζητᾷ ἀπὸ σᾶς δὲν εἶναι καθέλου θαρῶ. Σεις ποὺ εἰθετε δοῦλοι μου, μμηθῆτε ἐμὲ τὸν Κύριόν σας: σεις ποὺ εἰθετε κάρμα καὶ σπᾶκτη ἐμέ, ποὺ εἰμαι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ποιητῆς καὶ δημιουργοῦς ἰδικῶς σας, λάθετε ὡς παράδειγμα. «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, λέγει, ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινός τῆ καρδίας».

30. Εἶδες συγκατάθεσιν δεσπότη; Εἶδες φιλόανθρωπιαν ἀνέκφοστον: Δὲν οὔτε ἐζήτησα κάτι θαρῶ καὶ ἀνυπόφορον δὲν εἶπα: Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι ἐργα ὁσυνήθη ἔκομα, ὅτι νεκροὺς ἀνέστησα, ὅτι θαύματα ἐπέλεσα, τὰ ὁποῖα μόνον ὑπὸ τῆς δυνάμεως ἐκεῖνου ἦτο δυνατόν νὰ γίνουσι. Ἀλλὰ τί; «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινός τῆ καρδίας καὶ εὐρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν». Εἶδες πόσον εἶναι τοῦ ζυγοῦ τούτου τὸ κέρδος, πόση ἡ ἀφέλεσι; Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ θὰ δεχθῆ νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τούτου, καὶ θὰ μάθῃ παρὰ τοῦ Κυρίου πρῶτος νὰ εἶναι καὶ ταπεινός εἰς τὸ φρόνημα, θὰ εὐρῆ τελείαν ψυχικὴν ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην. Τοῦτο, πράγματι, εἶναι τὸ κυριώτερον μέσον διὰ νὰ ἐπαύσωμεν τὴν σωτηρίαν μας. Ἐκεῖνος ποὺ ἔχει τὴν ἀρετὴν ταύτην, θὰ δυνηθῆ, ἂν καὶ φέρῃ ἀνθρώπων ὄμμα, νὰ συναγωνίζεταί τὰς ἀσκημάτων δυνάμεις καὶ νὰ μὴ ἔχη τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὰ πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου.

31. Διότι ὁ ἠμωμένος τοῦ Κυρίου τὴν πράξιμα δὲν θὰ ὀργισθῆ, δὲν θὰ ἐξεγερθῆ κατὰ τοῦ πλησίον. Καὶ ἂν ἕνας κτυ-

πίσῃ αὐτόν, θὰ εἴπῃ: «Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί μὲ ὀρέεις» (Ἰω. 18, 23). Ἐὰν δαιμονιομένον αὐτὸν καλέσῃ κάποιος, ἀπαντᾷ: «Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω» (Ἰω. 8, 49) καὶ κανένα δυσάρεστον συμβᾶν δὲν δύναται νὰ τὸν βλάψῃ. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος θὰ περιφρονῆσῃ κάθε δόξαν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ κανένα πρᾶγμα τοῦ παρόντος κόσμου δὲν θὰ τὸν προσελκύσῃ, διότι τοῦ λοιποῦ θὰ ἔχη ἄλλα μάτια. Ὁ ταπεινός εἰς τὸ φρόνημα οὐδέποτε θὰ φθονῆσῃ τὸν πλησίον διὰ τὰ ἀγαθὰ του. Ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ κλέψῃ, δὲν θὰ γίνῃ πλεονέκτης, ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐπαυμῆσῃ χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ποὺ ἔχει θὰ ἀπαρνηθῆ, διότι θὰ δεικνῆ μεγάλην συμπάθειαν εἰς τοὺς συναθρώπους του: δὲν θὰ διαρρήξῃ ἕνον γάμον. Ἐκεῖνος ποὺ ἔθεσε τὸν ἑαυτὸν του κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔμοιβε νὰ εἶναι πρῶτος καὶ ταπεινός εἰς τὸ φρόνημα, ἔχῃαντος θὰ ἐπαδείξῃ κάθε ἀρετὴν καὶ θὰ θαυμάσῃ εἰς τὰ ἴκνη τοῦ Κυρίου.

32. Ἄς θέσωμεν λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν μας κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τὸν ὑφέλιμον καὶ ὄχι σηκώσωμεν τὸ φορτίον τὸ ἐλαφρόν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ εὐρωμεν ἀνάπαυσιν. Ὁ κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν αὐτὸν ἐλθὼν ὀφείλει νὰ λησιμονῆσῃ ἅλας τὰς παλαιὰς αὐτοῦ συνηθείας καὶ πολλὴν προσοχὴν εἰς τὰ μάτια του νὰ ἔχη, διότι λέγει ἡ γραφὴ: «Ὁ γὰρ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπαυμῆσαι ἤδη ἐμώκευεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. 5, 28). Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀσφαλίσωμεν τὰ ὀπτικά αἰσθητήρια, διὰ νὰ μὴ ἀναθῆ δι' αὐτὰν ὁ θάνατος. Ὅχι μόνον δὲ τὰ μάτια, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶσσαν πρέπει πολὺ νὰ προσέχωμεν. Διότι λέγει ἡ Γραφὴ: «Παλκοὶ γὰρ ἔπεσον ἐν στόματι μακαίρας καὶ οὐκ ὡς οἱ πεόντες διὰ γλώσσης» (Σοφ. Σερ. 28, 18). Πρέπει ἀκόμη καὶ τὰ ἄλλα πάθη, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ γεννηθῶσι μέσα μας, νὰ τὰ καλινωμῶμεν, τὴν διάνωσιν ἤρωμεν νὰ ἔχωμεν, τὸν θυμὸν μακρὰν νὰ ἐκπαύσωμεν, καθὼς καὶ τὴν ὀργὴν, τὴν ἔκθραν, τὴν βασκανίαν, τῆς ἀπόπου ἐπιθυμίας, κάθε ἀσέλγειαν, ἅλα γενικῶς τὰ ἐργα τῆς σαρκός, τὰ ὁποῖα, λέγει ἡ Γραφὴ εἶναι ἡ μοικεῖα, ἡ πορνεία, ἡ ἀκαθαρσία, ἡ ἀσέλγεια, ἡ εἰδωλολατρεία, ἡ μαγεία, ἡ ἔκθρα, ἡ φλοσυκία, οἱ φθόνος, οἱ μῆδοι, τὰ ὄνειμα συμπίσσα (Γαλ. 5, 19-20).

33. Ὅλα λοιπὸν ταῦτα πρέπει νὰ ξεριζωθῶσι καὶ νὰ προσπαθῶμεν μὲ προθυμίαν νὰ ἀποκτήσωμεν τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ καρῆ, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ χρηστότης, ἡ ἀγαθοσύνη, ἡ πραΐτης, ἡ ἐγκράτεια (Γαλ. 5, 22). Ἐὰν καθαρῶμεν καλῶς τὴν διάνωσιν μας διὰ τῆς μελωδίας τῶν εὐσεβῶν διδασμάτων, τῶν ἐκ τῆς Γραφῆς προερχομένων, θὰ δυνηθῶμεν ὀποῦ πλεον καταλ-

λήλως ψυχικῶς παρεσκευασμένοι, νὰ ἀξιοῦσθην νὰ δεχθῶμεν τὴν μεγάλην δωρεάν καὶ νὰ διατηρήσωμεν τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια θὰ μᾶς δοθοῦν.

34. Διὰ τοῦτο τοῦ λοιποῦ δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς καλλωπισμοὺς καὶ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, ἀλλ' ὄλη μας ἡ προθυμία νὰ στραφῆ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ψυχῆς, ὥστε ἡ ὠραϊότης αὐτῆς νὰ γίνῃ λαμπροτέρα. Μακρὰν λοιπὸν τὰ μεταξυτὰ ἐνδύματα καὶ τὰ χρυσὰ περιδέματα. Ὁ διδασκαλὸς τῆς οἰκουμένης γνωρίζων τὸ ἐπιδεικτικὸν πνεῦμα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν, καὶ τὸ ἄστατον τῆς θελήσεως, δὲν δίδισσασκε νὰ δώσῃ ἐντολὰς καὶ περὶ τῶν λεπτομερειῶν τούτων. Τί λέγει, ὅτι περὶ τούτων δὲν δίδισσασκε νὰ δώσῃ ἐντολὰς; Περὶ κοσμημάτων ὁμιλῶν λέγει: «Μὴ ἐν πλέγμασιν ἢ κρυσθῆ ἢ ποργαρίταις ἢ ἱματισμῶν πολυτελεῖς» (Α' Τιμ. 2, 9). Διὰ τούτων λέγει σκεδὸν τὰ ἔξῃ: θέλεις, ὦ γυναῖκα, νὰ στολιζέσῃς καὶ νὰ ἐπαινῆσαι ὑπὸ ἐκείνων ποῦ θὰ σὲ θλέπουν; Ἐγὼ ὅχι μόνον τοὺς ὁμοίους μετὰ σὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὸν Κύριον τῶν ὀλων θὰ προσκαλέσω νὰ σὲ ἐπαινέσῃ καὶ ἐγκωμιάσῃ.

35. Ἀφοῦ δὲ ἀπηγόρευσε τὸν στολισμὸν ἐκείνων, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὰ κοσμήματα, τὰ χρυσοφυκὰ, τὰ ποργαρίτια καὶ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα ὡς ἴσοι μετὰ τοῖς στολισμῶν περιβάλλει τὴν γυναῖκα. Ὁ στολισμὸς διὰ τῶν χρυσῶν κοσμημάτων καὶ ἐνδυμάτων προσφέρει ἐπ' ὀλίγον μόνον κρῶνον εὐχαρίστησιν εἰς ἐκείνην ποῦ τὰ φορεῖ, διότι τὰ κοσμήματα ταῦτα φθείρονται μετὰ τὴν πάροδον τοῦ κρῶνου· ἀλλὰ τί λέγω φθείρονται; Πρὸ τῆς φθορᾶς, τὴν ὅποιαν ἐπιφέρει ἡ πάροδος τοῦ κρῶνου, ταῦτα διεγείρουσιν τὰ μάτια τῶν φθονερῶν καὶ παρακινεῖ τοὺς κακοποιούς νὰ τὰ κλέψωσιν. Ὁ στολισμὸς ὅμως, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἀπόστολος περιβάλλει τὴν γυναῖκα, εἶναι ἀναφαίρετος, ἀδαπάνητος, διαρκῆς, καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν παραμένει μετὰ ἐκείνην ποῦ τὸν ἔχει, καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὴν συνοδεύει, καὶ πολλὴν παρηγοσίαν τῆς δίδει.

36. Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκούσωμεν αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ ἀποστολικὰ λόγια. Τί λοιπὸν λέγει: «Ἄλλ' ὁ πρέπει γυναῖκιν ἐπισημασμένης θεοσεβεῖν δι' ἔργων ἀγαθῶν» (Α' Τιμ. 2, 10). Κάμε, λέγει, ἔργα ἄξια τῆς χριστιανικῆς σου ιδιότητος διὰ τῶν ἔργων τῶν ἀγαθῶν στόλιζε τὸν ἑαυτὸν σου. Νὰ ἀκολουθῆ ἡ ἐπιτέλεσις τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὴν χριστιανικὴν σου ὁμολογίαν καὶ νὰ εὐρίσκεισαι εἰς ἁρμονίαν πρὸς αὐτήν. Ὁμολογεῖς ὅτι σέβεισαι τὸν Θεόν, ἐργάζου τὰ εἰς ἐκείνον ἀρεστὰ, δηλαδὴ τὰ ἔργα τὰ ἀγαθὰ. Τί δὲ σημαίνει τὸ «δι' ἔργων ἀγαθῶν»; Τὸ σύνολον τῶν ἀρετῶν σημαίνει, τὴν περι-

φρόνησιν τῶν παρόντων ἀγαθῶν, τὴν ἐπιθυμίαν τῶν μελλόντων, τὴν περιφρόνησιν τῶν κρημάτων, τὴν γενναιοδωρίαν πρὸς τοὺς πτωχοὺς, τὴν ἐπιείκειαν, τὴν πραότητα, τὴν φιλοσοφικὴν διάθεσιν, τὴν ψυχικὴν εἰρήνην καὶ γαλήνην, τὸ νὰ μὴ θαρβάνεται ἀπὸ τὴν δόξαν τῆς παρουσίας ζωῆς, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἴδια νὰ ἔσῃ ἐστραμμένα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ διὰ τὸ ἐκεῖ διαρκῶς νὰ φροντίζῃ καὶ τὴν δόξαν τῶν ἐκεί νὰ ἐπιθυμῆ.

37. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀπευθύνομαι τώρα εἰδικῶς πρὸς τὰς γυναῖκας, ἐπιθυμῶ καὶ ἄλλας τινας συμβουλὰς νὰ εἶπω εἰς αὐτάς, αἱ ὅποια εἶναι αἱ ἔξῃ: νὰ ἀπέχουσι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθλασθὴ συνήθειαν νὰ φτεροσιδάνουσι τὸ πρόσωπον, ὡς ἐάν τοῦτο εἶναι ἀτελεῶς δημιουργημένον καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ προσβάλλουσι τὸν δημιουργόν. Τί δηλαδὴ κάνεις, ὦ γυναῖκα; Μήπως νομίζεις ὅτι μετὰ τὰ θαυμάσια τοῦ προσώπου θὰ ἀσκήσῃς τὴν φυσικὴν ὠραϊότητα ἢ θὰ μεταβάλλῃς τὴν φυσικὴν ἀσχημίαν; Ὅστε εἰς τὸ φυσικὸν κάλλος θὰ προσθέσῃς κάτι μετὰ αὐτὰ, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τῆς φυσικῆς τὴν ὠραϊότητα θὰ καταστρέψῃς, διότι ἡ μικροπρέπεια αὕτη φανεράναι ἐσωτερικὴν μικροπρέπειαν καὶ κουφότητα. Ἐξ ἄλλου πολὺ πῦρ ἐτοιμάζεις διὰ τὸν ἑαυτὸν σου διὰ τοῦ τρόπου τούτου, διότι τὰς ὄψεις τῶν νέων διεγείρεις, προσελκύεις τὰ ἀκόλαστα μάτια, τελειοὺς μοικοὺς δημιουργεῖς καὶ τὰ ὀλισθήματα ἐκείνων θὰ ξεσπᾶσιν εἰς τὸ κεφάλι σου.

38. Τὸ μὲν λοιπὸν πρέπει καὶ ἐπιφυλάξαι εἶναι τελείως ἀπ' αὐτὰ νὰ ἀπέχουσι· ἐάν ὅμως ἀρνοῦνται νὰ πράξωσι ταῦτα, διότι ἔχουσι ἀικμαλωτισθῆν ὑπὸ τῆς κακῆς ταύτης συνήθειας, τοῦλάχιστον, ὅταν ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς ὡς ἀπέχουσι ἀπ' αὐτὰ. Διατί, δηλαδὴ, λέγε μου, ὅταν ἔρχεσαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν συγκολληθεῖς εἰς αὐτήν; Μήπως τὴν ὠραϊότητα ταύτην ζητεῖ ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ἔρχεσαι νὰ προσκυνήσῃς καὶ νὰ τοῦ ἐξομολογήσῃς τὰ ἁμαρτήματα σου; τὴν ἐσωτερικὴν ὠραϊότητα ἐπιζητεῖ τὴν ἐκδηλουμένην μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, μετὰ τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν σφροσύνην, τὴν κατανύξιν, τὴν πίστιν τὴν ἀκριβῆ καὶ τελείαν. Σὺ ὅμως ἀδιαφοροῦσα δι' αὐτὰ, εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐκκλησίαν ἐπιχειρεῖς νὰ ρίψῃς πολλοὺς ἀπροσέκτους εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Πόσον μεγάλη τραγῳδία σοῦ ἀξίζει διὰ τὴν πράξιν σου ταύτην! Εἰς τὸν λιμένα ἤλθεσ καὶ μόνη σου ἐδουλοῦσθαι ναυτίον εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Εἰς τὸν ἱστρὸν ἔρχεσαι διὰ νὰ σοῦ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς καὶ ἀπέχουσι ἀφοῦ ἡ ἰβία ἴαξ ἔκαμες νὰ εἶναι εἰς χειρότεραν κατάστασιν! Πῶς λοιπὸν θὰ εὐρῆς συγγνώμην; Ἐάν προηγουμένως μερικαὶ ἦσαν τὸσον ἀμελείς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διὰ τὴν σωτηρίαν των, ἡμεῖς τοῦλάχιστον ὡς θελήσωμεν νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν

ταύτην, διότι ἕν κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἀπαγορεύεται ἡ κρήσις πολυτελέων ἐνδυμάτων, πολὺ περισσότερον ἀπαγορεύονται τὰ φτεασοῖδια καὶ τὰ θαψάματα τοῦ προσώπου.

39. Μαζὶ δὲ μὲ τὰ ἀνωτέρω καὶ τὴν ἐξῆς παράκλησιν ὑποβάλλω καὶ εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας: νὰ ἀποφεύγουν τελεφεύς τὰς δεσποδαιμονίας καὶ τὰς εἰς αὐτὰς ἀναφερομένας παρατηρήσεις. Αὐτὰ εἶναι ἔργα τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ἀνοήσων ἐκείνων, ποὺ ἀκόμη παραμένουν εἰς τὴν πλάνην τῆς εἰδωλολατρίας, τὸ νὰ ἐξετάζουν μετὰ προσοχῆς τὴν φωνὴν τοῦ κάρκαρος, τὸν κρότον τοῦ πονητικοῦ, τὸ τρίξιμον τοῦ δοκροῦ καὶ τὰς μὲν συναντήσεις τῶν αἰσχυρῶν ἀνθρώπων μὲ εὐχαρίστησιν νὰ δέκωνται, τὰς δὲ τῶν εὐσεβῶν καὶ σεργῶν ὡς αἰτίας ἀναριθμήτων κακῶν νὰ ἀποφεύγουν.² Βλέπε πόσαι εἶναι αἱ πανουργίαι τοῦ διαβόλου· οὐκ ἴσως θέλει νὰ εἰρεθεῖ ἑσπερημένοι ἀρετῆς καὶ πρὸς τὴν κακίαν νὰ κλίνωμεν, ἀλλὰ καὶ μίσος ἐπιζητεῖ νὰ μᾶς ἐμβάλῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀκολουθοῦν αὐτήν. Καὶ πάλιν· οὐκ ἴσως ἐπιθυμεῖ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀκολουθοῦμεν τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ σπεύδει νὰ μᾶς δημιουργήσῃ οἰκετότητα μὲ αὐτό, παρασκευάζων εὐχαρίστους συνθήκας κατὰ τὴν μετ' αὐτοῦ συνάντησιν.

40. Ταῦτα μὴ τὰ θεωρήσετε μικρὰ καὶ ἀνευ σημασίας, διότι εἶναι ἱκανὰ νὰ καταποντίσουν ψυχὴν καὶ εἰς αὐτὴν τὸν θυτὸν τῆς κακίας νὰ τὴν ὀδηγήσουν. Εἰς τοῦτο δηλαδὴ ἐγκρίεται τὸ κακόβουλον τέκνασμα τοῦ διαβόλου, εἰς τὸ νὰ μᾶς καταβάλλῃ καὶ διὰ μικρῶν μέσων. Ἀλλὰ σεις οἱ νέοι τοῦ Χριστοῦ στρατεύεσθε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες (διότι εἰς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπάρχουν διακρίσεις φύλου) ἀποβάλατε ἀπὸ τώρα κάθε τοιαύτην συνήθειαν, διότι μέλλετε τὸν βασιλεῦσάν τῶν ὅλων νὰ ὑποδεχθῆτε. Καθαρίσατε καλὰ τὴν διάνοιάν σας, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ εἰς αὐτὴν κανένα ρυπαρὸν σημεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ σῶς ἐπισκοπῆ τὰ διανοήματα.

41. Ἐάν κανεὶς ἔχη ἐκθύρον, νὰ συμπληρωθῇ μετ' αὐτοῦ, ἀναλογιζόμενος ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ποὺ θὰ δεχθῆ παρὰ τοῦ Κυρίου, καίτοι εἶναι θυθόμενος εἰς τόσα ἀμαρτήματα καὶ ἄς συγκωρήσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν πταίσματα τοῦ πλησίον, διότι λέγει ἡ Γραφή: «Καὶ ἄν γὰρ ἕκαστος τῷ πλησίον ἐπιτοῦ μὴ λογιζέσθω» (Ζαχ. 8, 17). Καὶ ἂν ἔχη γραμμῆματα ὀφειλετῶν του, τὰ ὁποῖα θὰ τοῦ ἀποφέρουν πολλοὺς τόκους, νὰ τὰ σκίσῃ, διότι ἔχει γραφῆ: «Συγγραφήν ὀφεικῶν διάσπα» (Ψα. 58, 6). Καὶ γενικῶς ἕκαστος ἄς δεῖξῃ πρῶτον πρὸς τὸν

2. Σήμερον ἀποφεύγουν τὴν συνάντησιν κληρικῶν, θεωροῦντας ἐπιτήδεον κακῶν οἰωνόν!!

πλησίον του τὴν συγγνώμην, ποὺ ἐξαρτεῖται ἀπ' αὐτόν, διὰ νὰ δεχθῆ κατὰ τὴν ἀφθονοτέραν τὴν παρὰ Θεοῦ συγγνώμην.

42. Πρὸ πάντων διατηρήσατε καθαρὰν τὴν γλῶσσαν σας ἀπὸ τοῦς ὄρκους. Μὲ τοῦτο δὲν ἐνώσῃ τὰς ψευδορκίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄρκους, ποὺ γίνονται ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε καὶ προξενοῦν κακὸν εἰς αὐτοὺς, ποὺ τοὺς κάνουν. «Ἐρρέθη γὰρ, λέγει, οὐκ ἐπιπορήσεις, Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμῶσαι ὄρκους» (Ματθ. 5, 33-34). Ἦκουσες ὅτι καθόλου δὲν πρέπει νὰ ὀρκίζεσθαι ἀπὸ τώρα λοιπὸν νὰ μὴ περιεργάζεσθαι μετὰ σχολαστικότητος αὐτὰ ποὺ ὁ Κύριος ἐνομοθέτησεν, ἀλλὰ νὰ ὑπακούῃς εἰς τὸν διατάσσοντα καὶ δι' ἄλλων τῶν μέσων νὰ διατηρῆς καθαρὰν τὴν διάνοιάν σου.

43. Νὰ ὑπέχης τώρα πλέον ἀπὸ τὰς ἰσχυροτάτας καὶ ἀπὸ τὰ θεήματα τῶν παρανόμων θεάτων, διότι ταῦτα ὑποδαυλίζουν τὴν ἀσελίαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγρίας τέρψεως τῶν θηριομακῶν. Ποῖα τέρψις ὑπάρκει, λέγε μου σὲ παρακαλῶ, νὰ βλέπῃς τὸν ὁμογενῆ σου καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν μὲ σὲ ἔχοντα, ὑπὸ τῶν ἀγρίων θηρίων νὰ κατασπαράσσεται; Καὶ δὲν φοβείσαι, οὔτε φοβῆσαι, μήπως κεραυνὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐσπίσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς σου καὶ τὴν κατακόσῃ; Διότι σὺ ἀκονίζεις, οὕτως εἰπεῖν, τὰ δόντια τοῦ θηρίου, ὅσον ἐξαρτεῖται ἀπὸ σέ, συμμετέχων διὰ τῆς φωνῆς σου καὶ σὺ κάνεις τὸν φόνον, ἂν ὅσα μὲ τὰ χέρια, ἀλλὰ μὲ τὴν γλῶσσαν.

44. Μή, ὡς παρακαλῶ, τόσο πολλὸ ἀδιαφορεῖτε διὰ τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας σας. Ἀναλογίσου τὴν ἀξίαν σου καὶ ἐντρέψου. Ἐάν, ὅταν ἕνας ἔχη ἕνα ἀνθρώπινον ὄζωμα, ὑπερηφανεύεται καὶ πολλὰς ἀποφεύγει νὰ κάμῃ κάτι, διὰ νὰ μὴ προσβῆλῃ τὸ ὄζωμά του, σὺ ποὺ μέλλεις τόσο μέγα ὄζωμα νὰ ἀποκτήσης, δὲν πρέπει τώρα πλέον νὰ καταστήσης σεβαστὸν καὶ σεβαρὸν τὸν ἑαυτὸν σου; Διότι τὸ ὄζωμα ποὺ θὰ λάβῃς τόσο μέγα εἶναι, ὥστε καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν παραμένει μαζὶ σου πάντοτε καὶ μαζὶ σου πάλιν ἀποδημῆ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Πίστον λοιπὸν εἶναι αὐτὸ τὸ ὄζωμα; Τοῦ λοιποῦ θὰ ὀνομάζεσαι, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, χριστιανὸς καὶ πιστός. Ἴδου ὅτι δὲν θὰ ἔχῃς ἕνα ὄζωμα ἀλλὰ δύο. Τὸν Χριστὸν μέλλεις μετ' ὀλίγον νὰ ἐνδύθῃς καὶ πρέπει, κάθε τι ποὺ θὰ πράττῃς καὶ θὰ σκέπτεσαι, νὰ τὸ κάνῃς ἔκων ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι Ἐκεῖνος εἶναι παντοῦ μαζὶ σου.

45. Ἦ δὲν βλέπεις τοὺς πολιτικούς διοικητὰς ὅτι, ὅταν φοροῦν τὸ ἐνδυμα, ποὺ ἔχει ἐπάνω τὰς βασιλικὰς εἰκόνας, ἔκων καὶ ὑψηλὰ φρονήματα καὶ ἔξ' αὐτοῦ λαμβάνουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξίσουν νὰ τοὺς ἀποδίδουν μεγαλυτέρας τιμὰς καὶ νὰ ἔκων καὶ δορυφόρους; Ἐάν λοιπὸν οὗτοι οἱ ἐπὶ ἐνδύματα ἔκωντες τὴν μορφήν τοῦ βασιλέως, ἔνεκα αὐτῆς, θέλουν

νά είναι αξιοσέβαστοι, πολὺ περισσότερον οὐ ποὺ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸν μέλλεις νά ἐνδυσθῆς; Διότι λέγει: «Ἐνοικίω γάρ ἐν ὑμῖν καὶ ἐμπεριπατήσω καὶ ἔσομαι ὑμῶν Θεός» (Λευτ. 26, 12).

46. Ἀποφεύγετε λοιπὸν ὅλα αὐτὰ τὰ πονηρὰ δελεάσματα τοῦ διαβόλου καὶ ἀπὸ τὴν τακτικὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετάβασιν τίποτε νά μὴ προσιμῆτε. Μετὰ τὴν ἀποκλῆν ἀπὸ τῆς τροφῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, δεῖτε καὶ μεγάλην προθυμίαν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ ὄλον τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας νά τὸν μοιράσωμεν εἴτε εἰς προσευχὰς καὶ ἐξομολογήσεις, εἴτε εἰς ἀνάγνωσιν ἱερῶν καὶ ψυχικῆς κατάνυξιν, ὄλον δὲ τὸν ζῆλόν μας νά διαθέτομεν εἰς πνευματικὸς συνουσίας. Πολὺ πρέπει νά προσέξωμεν τὸ σημεῖον τοῦτο, διὰ νά μὴ πέσωμεν εἰς τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου. Ἐάν διὰ ἀνωφελεῆ καὶ περιττὸν λόγον θὰ λογοδοτήσωμεν (Ματθ. 12, 36), πολὺ περισσότερον δι' ἀκαίρους φλυαρίας καὶ κοσμικὰς συζητήσεις.

47. Ἄν λοιπὸν διὰ τὰ ἀνωτέρω φραγθῆτε καὶ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς σας δεῖξετε, αἰεὶ μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν εὐνοίαν εἰς μέγαν βαθμὸν θὰ ἐφελκόμετε καὶ μεγαλύτεραν παρησίαν καὶ θεαυότητα θὰ ἀπολαύσετε, ἡμεῖς δὲ μὲ πολλὴν προθυμίαν θὰ συνεχίσωμεν τὴν διδασκαλίαν, γνωρίζοντες, ὅτι εἰς εὐγνώμονα καὶ καλῶν διαθέσεων ἄκωιν, εἰς πακεῖον καὶ εὐφορον γῆν ρίπτομεν τοὺς πνευματικὸς τούτους σπόρους. Ἐἶθε δὲ καὶ αἰεὶ νά ἀξιοθῆτε ἀφθόνου παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρεῆς καὶ ἡμεῖς νά τίκαμεν τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα συγκρόνωσ καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνάγει δόξα, κράτος, τιμὴ, τῶρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Α

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΑΟΝΤΑΣ
ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΩΣΙ ΚΑΙ ΣΑΦΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΣ
ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΩΣ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΡΑΟΥΜΕΝΩΝ

1. Ἄς εἴπωμεν λοιπὸν πάλιν ὀλίγας λέξεις εἰς ἐκεῖνους ποὺ ἐνεγράφησαν εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ τόγμα, διὰ νά δεῖξωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ τῶν ὕψλων, τὰ ὅποια πρόκειται νά δεκθῶν, τὴν δύναμιν καὶ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τὴν ἄφατον ἀγαθότητα, τὴν ὅποιαν εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐπιδεικνύει, ὥστε μὲ μεγάλην πίστιν καὶ πλήρη θεαυότητα νά προσέλθωμεν καὶ ἀφθονοτέραν νά ἀπολαύσωμεν τὴν θεῖαν μεγαλοδουρίαν. Σκέψου, οὐ παρακαλῶ ἀγαπητέ, ἐπ' αὐτὴν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπερβολὴν. Πράγματι, ἐάν εἰς αὐτοὺς ποὺ ἀκόμη δὲν ἐκοπίσαν, οὕτε ἐπέδειξαν κατὰ τὸ ἀξιοσημεῖον, τοὺς ἀξύνους τόσοσ μεγάλης δωρεῆς καὶ τοὺς συγκραεῖ ὅλα τοῦ παρελθόντος τὰ ἁμαρτήματα, ἐάν μετὰ τὴν τῶσιν αὐτοῦ γενναιοδουρίαν, φανῆτε εὐγνώμονες, καὶ θελήσετε νά κάμετε ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπὸ σας, πόσης ἀμοιβῆς εἶναι ἐπόμενον νά ἀξιωθῆτε παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ;

2. Ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νά ἴδῃς τοιοῦτον πρᾶγμα, ἀλλὰ τοῦναντίον πολλοὶ πολλὰς μετὰ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας ποὺ ὑφίστανται, μετὰ τὴν ἐλύθδα ὅτι θὰ ἀμειψθῶν, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν οὐκὸν τῶν μὲ ἄδεια κέρια, ἢ διότι ἐκείνοι ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἀνέμενον νά ἀμειψθῶν ἀχάριστοι ἐγένοντο ἀπέναντι ἐκείνων, ποὺ ἐκοπίσαν, ἢ διότι πολλὰς ἀνηρηγόνησαν ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κόμου τοῦτου γρήγορα καὶ ἔτσι δὲν ἠδύνῆθησαν νά εκπληρῶσιν τὰς ὑποκρέσεις τῶν. Εἰς τὰς πρὸς τὸν ἰδικὸν μας ὄμιον Κύριον ὑπηρεσίας ὀχι μόνον τίποτε τοιοῦτον δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νά ὑποπειθῆτε τις, ἀλλὰ συμβαίνει καὶ τὸ ἐξῆς: προτοῦ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς νά κοπιᾶζωμεν, καὶ νά κάμωμεν ὅ,τι δυνατόν, μᾶς προλομῶναι καὶ τὴν γενναιοδουρίαν τοῦ μᾶς δεκνύει, ἵνα μὲ τὰς πολλὰς τοῦ εὐεργεσίας μᾶς κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας.

3. Ταυτοτρόπως λοιπὸν ἐφέρθη ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ διετέλεσεν εὐεργέτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μόλας ἐδημιούργησε τὸν πρακτόπλαστον ἀμέσως εἰς τὸν παράδεισον τὸν ἐγκατέστησε καὶ τὸν ἐστερημένον ταλαιπωριῶν ἐκείνον βίον τοῦ ἐχάρισε, ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν νά ἀπολαμβῆναι ὅλα τὰ ἐν τῇ παραδείσῳ ἐκτὸς ἐνός, μόνου δένδρου.

Ἄλλ' ἐκείνος ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς λόγῳ τῆς ἀκρατείας του, κατεπάτησε τὴν ἐντολήν, ποῦ τοῦ εἶχε δοθῆ καὶ περιεφρόνησε τὴν ἰσὴν τιμὴν.

4. Ἄλλὰ βλέπε καὶ ἐδῶ τὸ μέγεθος τῆς θείας φιλοφροσύνης. Ἐνῷ ἔπρεπε τὸν ἴσον ἀγνώμονα φανέντα εἰς τὰς προηγουμένας εὐεργεσίας του, νὰ μὴ τὸν κρίνῃ πλέον ἄξιον συγγνώμης καὶ νὰ μὴ λάβῃ καθάλου πρόνοιαν περὶ αὐτοῦ, ὅχι μόνον τοῦτο δὲν ἐπαρέκειν, ἀλλ' ὡς ὁ πατέρας ἐκεῖνος ὁ φιλόστοργος, ποῦ ἔχει διακτον υἱόν, ὑπὸ τῆς φυσικῆς φιλοστοργίας αὐτοῦ κινούμενος δὲν τιμωρεῖ αὐτὸν ἀναλόγως μὲ τὸ παράπτωμά του, οὕτε πάλιν τὸν ἀφίνει τελείως ἀτιμώρητον, ἀλλὰ τὸν τιμωρεῖ μετρίως, ἵνα μὴ ἔξακεῖλῃ εἰς μεγαλύτερον παράπτωμα, τὸν ἴδιον τρόπον μετεχειρίσθη καὶ ὁ ἀγαθὸς Θεός. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔδειξεν μεγάλην παρακοήν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν ἐστέρησεν τῆς εὐτυχούς ἐκείνης καταστάσεως, ἐκδιώξας αὐτὸν ἐκ τοῦ παραδείσου, ἀφ' ἑτέρου δέ, διὰ τὴν ἐξαιρέτην τοῦ λοιποῦ τὴν ὑπερηφάνειαν, ὥστε νὰ μὴ ἀπισκιστήσῃ περισσότερο, τὸν κατεδίκασε νὰ ᾗ ἐργαζόμενος μὲ κόπους καὶ ταλαιπωρίας, λέγων τρόπον τινά, διὰ τούτου εἰς αὐτὸν τὰ ἔζη:

5. Ἡ μεγάλη ἄνεσις καὶ ἔξουσία, ποῦ εἶχε, σὲ ὠδήγησεν εἰς παρακοήν καὶ σὲ ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ τὰς ἐντολάς μου· τὸ νὰ μὴ ἔχης τί νὰ κἀμῃς, σὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ νὰ νομίσης τὸν ἑαυτὸν σου ἀνώτερον ἀπὸ θεοῦ εἶσαι, διότι «Πᾶσα ἀργία ἐδίδωκεν κυκίαν» (Σοφ. Σοφ. 30, 37), διὰ τοῦτο σὲ καταδικάζω νὰ ἐργάζεσαι μὲ κόπους καὶ ταλαιπωρίας ἵνα, ὅταν θὰ ἐργάζεσαι τὴν γῆν, ἔχῃς διαρκὴ ὑπόμνησιν τῆς παρακοῆς σου καὶ τῆς μηδαιμότητος τῆς φύσεώς σου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ μεγάλα ἐκρανάσθης διὰ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ δὲν ἠθέλησες νὰ μείνῃς εἰς τὰ ὄριά σου, διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν γῆν ἀπὸ τὴν ὅποιαν προήλθες εἰς αὐτὴν πάλιν διαπάσσω νὰ ἐπανέλθῃς· «Γῆ γὰρ εἰ, λέγει, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ». (Γεν. 3, 19).

6. Καὶ διὰ τὸν τοῦ ἀπειθήνῃ τὴν θλίψιν καὶ νὰ τὸν κἀνῃ νὰ αἰσθανθῇ ζῆσθαι τὸ σφάλμα του, δὲν τὸν ἔβαλε νὰ κατοικήσῃ μακρὰν τοῦ παραδείσου, ἀλλὰ πλησίον αὐτοῦ, ἀποῦ τοῦ ἀπέκλεισε τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον, ἵνα, βλέπων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ποίων ἀγαθῶν ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν του ἐστέρησε τὸν ἑαυτὸν του, ἀπολατῆ διαρκούς νοουθεσίας καὶ μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὸ μέλλον φυλάτῃ τὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας θὰ λαμβάνῃ. Διότι, ὅταν δὲν αἰσθανώμεθα τὰ ἀγαθὰ, ποῦ ἀπολαμβάνομεν καὶ δὲν τὰ ἐκτιμῶμεν, ὅπως πρέπει, ὅταν τὰ ἐκτιμῶμεν, ἢ στερήσῃς συντελεῖ νὰ τὰ αἰσθανώμεν καὶ τὰ ἐκτιμῶμεν περισσότερο καὶ μᾶς δημιουργεῖ μεγαλύτερον θλίψιν. Τοῦτο ἀκριδὺς καὶ εἰς τὸν πρωτόπλαστον τότε ἔγινε.

7. Ἄλλὰ διὰ ἐννοήσεως καὶ τοῦ διαβάλου τὴν ἐπιβουλήν καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν τὴν σοφίαν καὶ ἐφευρετικότητα, πρόσθε νὰ ἴδῃς τί μὲν ὁ διάβολος ἐπεχείρησε νὰ κἀμῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀπάτης αὐτοῦ καὶ ποῖον φιλοφροσύνην ἔδειξεν εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος καὶ κηδεμὴν αὐτοῦ. Ὁ ποιητὸς δηλαδὴ δαίμων φθονήσας αὐτὸν διὰ τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ εὐτυχίαν καὶ διαμονὴν αὐτοῦ τοῦ ἐπέβαλε τὴν ἐπιβουλήν, ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ μεγαλύτερα ἀγαθὰ καὶ τὸν, ἔκαμε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὰ ποῦ εἶχε εἰς τὰ χέρια του. Ἀποῦ τὸν ἔκαμε νὰ φαντασθῇ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἴσος μὲ τὸν Θεόν, τὸν ἔφερεν εἰς τὴν διὰ θανάτου τιμωρίαν. Τοιαῦτα, πράγματα, εἶναι τὰ δεικνύοντα αὐτοῦ· ὅχι μόνον μᾶς στερεῖ ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ, ποῦ ἔχομεν εἰς τὰ χέρια μας, ἀλλὰ καὶ εἰς κρημινὸν μεγαλύτερον ἐπακρεῖ νὰ μᾶς ῥίψῃ. Ὁ φιλόφρονας ὁμοῦ Θεὸς δὲν ἔδειξεν ἀδιαφορίαν διὰ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καίτοι εὐρίσκειτο εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν δεξιὰν εἰς μὲν τὸν διάβολον, ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἐναντίου τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀνόητοι, εἰς δὲ τὸν ἄνθρωπον πῶσον φροντίζει καὶ ἐνδιαφέρεται περὶ αὐτοῦ, διὰ τοῦ θανάτου τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἐδώρησε. Ἴδου δηλαδὴ τί ἔγινε: Ἐξέβαλεν ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ παραδείσου, εἰσάγαγεν ὁ Κύριος τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸ κέρδος καὶ ἡ δωρεὰ εἶναι μεγαλύτερα τῆς τιμωρίας.

8. Ἄλλὰ, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὰ, ποῦ ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχήν, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀρμόμενος ἔκαμε αὐτὴν τὴν παρέκθεσιν, ἐὰν ἐκείνοι, ὁ ὁποῖος ἐφάνη ἀγνώμων εἰς τὰς τόσας εὐεργεσίας, τὸν ἤξισσε πάλιν τόσῃ φιλοφροσύνης ἐὰν σὲ αἱ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται φανῆτε εὐγνώμονες πρὸς αὐτὸν διὰ τὰς παρεχόμενας ἀνεκφράστους ταύτας δωρεὰς καὶ προσέχετε νὰ διαφυλάξετε τὰ ἐμπιστευόμενα εἰς ὑμᾶς, πόσα, λέγετέ μου, θὰ σὰς χαρὶς ἢ γενναιοδοκίῃ σου, μετὰ τὴν διαφύλαξιν τούτων; Ὁ Θεὸς ἔχει εἰπεῖ: «Τῷ ἔκοντι δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται» (Ματθ. 25, 29). Διότι ἐκεῖνος ποῦ θὰ φανῇ ἄξιος καὶ καλὸς διαχειριστὴς ἐκείνων ποῦ τοῦ ἐδόθησαν, εἶναι δίκαιος νὰ τοῦ δοθῶν καὶ περισσότερα.

9. Ὅλοι λοιπὸν δεοὶ ἠρώθητε νὰ ἐγγράψῃτε εἰς τὴν ἐπουράνιον ταύτην βίβλον, ἐφοδιασθήτε μὲ πλοῦτον πίστεως καὶ σταθερότητα φρονήματος. Διότι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς εἶναι ἀνάγκη τὰ ἐδῶ τελούμενα νὰ βλέπονται, ὥστε οἱ βλέποντες αὐτὰ νὰ μὴ προσέκωιν μόνον εἰς ὅσα βλέπονται ἀλλ' ἀπ' αὐτὰ νὰ φθάνουν εἰς ὅσα δὲν βλέπονται. Τοιοῦτοι, πράγματι εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως. Καθὼς δηλαδὴ οἱ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὶ, ἐκεῖν μόνον δύνανται νὰ ἴδουν, τὰ ὁποῖα ὑποκίπνουν εἰς τὰς αἰσθήσεις, τοιαυτοτρόπως

καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως, τίποτε ἀπὸ τὰ ὄρατα δὲν βλέπουν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀόρατα, καὶ μάλιστα τὰ θέλουν ὡς νὰ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μας. Διότι τοῦτο εἶναι πίστις τὸ νὰ προσέχωμεν εἰς τὰ ἀόρατα ὡς νὰ εἶναι ὄρατα. Διότι λέγει ἡ Γραφή: «Ἐστὶ γὰρ πίστις ἐλπίζομένην ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἐβρ. 11, 1).

10. Τί λοιπὸν σημαίνουν τὰ ἀνωτέρω καὶ διατὶ εἶπον νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τὰ ὄρατα, ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσωμεν πνευματικούς ὀφθαλμούς; Εἶπον αὐτὰ ἵνα μὴ νομίσης, ὅταν ἴδῃς τὴν κολυμμένην τῶν ὕδατων τοῦ βαπτίσματος καὶ τὸ χερὶ τοῦ ἱερέως νὰ ἐφάπτεται τῆς κεφαλῆς σου, οὔτε ὅτι τὰ ὕδατα ἐκεῖνα εἶναι κοινὰ ὕδατα, οὔτε ὅτι μόνον τὸ χερὶ τοῦ ἁρχιερέως τίθεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου. Διότι δὲν τελεῖ ἄνθρωπος τὰ ἐκεῖ τελοῦμενα, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος εἶναι ἐκεῖνη ἢ ὅσα καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων ἀγιάζει καὶ μαζί με τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως ἐφάπτεται τῆς κεφαλῆς σου. Καλῶς λοιπὸν δὲν εἶπον, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως ἔχομεν ἀνάγκην προκειμένου περὶ ἐκείνων ποῦ δὲν βλέπονται, ἴσαστε νὰ μὴ ὑποθέτωμεν κανένα ὑλικὸν στοιχείον εἰς αὐτά.

11. Ἐνταφιασμός καὶ ἀνίστασις εἶναι τὸ βάπτισμα. «Συνβάπτεται γὰρ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ ἀνίσταται ὁ νέος ὁ ἀνακαινούμενος κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος» (Κολ. 3, 10). Ἀποδυόμεθα καὶ ἐνδύομεθα. Ἀποδυόμεθα μὲν τὸ παλαιὸν ἔνδυμα, τὸ λερωμένον ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἐνδύομεθα ὅμως τὸ νέον καὶ ἀπὸ πᾶσαν κηλίδα ἀπηλλαγμένον. Τί λέγω τὸ νέον; Αὐτὸν τὸν Ἰεὸν τὸν Χριστὸν ἐνδύομεθα. «Ὅσοι γὰρ λέγει, εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνδύσασθε» (Γαλ. 3, 27).

12. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπιλησάσεν ὁ καιρὸς, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ δεχθῆτε τὰς τόσον μεγάλας δωρεάς, ὅς σὰς διδάξωμεν, ὅσον θεοδικῶς εἶναι δυνατόν, περὶ τοῦ τυπικοῦ ἐνὸς ἐκείνου ἐκ τῶν πελομένων, ἵνα τὰ μάθετε καὶ τελεικῶς πληροφορηθῆτε περὶ αὐτῶν ἀπ' ἑαυτῶν νὰ ἀνακαινώσαστε. Πρέπει λοιπὸν νὰ μάθετε διατὶ μετὰ τὴν καθημερινὴν διαδασκαλίαν εἰς τὰς φωνὰς τῶν ἑξορκιστῶν σὰς παραπέμπομεν. Τοῦτο δὲν γίνεται ἀπλῶς καὶ χωρὶς λόγων. Ἐπειδὴ θὰ δεχθῆτε ἐνὶ σὺς ὡς ἔνοπον τὸν ἐπουράνιον βασιλέα, μετὰ τὴν ἰδικὴν μας νοθεσίαν, σὰς παραλαμβάνουν οἱ εἰς τοῦτο τεταγμένοι καὶ σὰς συγγυρίζουν καὶ καλλυπίζουσιν, ὡς τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ὅπου ὁ βασιλεὺς θὰ παραμείνῃ. Διὰ τῶν λόγων ἐκείνων τῶν φοβερῶν (οἱ ἑξορκισταὶ) καθαρῶν τὴν διάνοιάν σας, φυγαδεύοντες καθετέκνασμα τοῦ πονηροῦ καὶ σὰς καθιστοῦν ἄξιους νὰ κατοικήσῃ ἐντὸς σας ὁ βασιλεὺς. Διότι εἶναι ἀδύνατον

ὅσον ἄγριος καὶ σκληρὸς καὶ ἂν εἶναι ἕνας δαίμων, μετὰ τὰς φωνὰς ἐκείνας τὰς φοβερὰς, καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ κοινῶν ἰῶν ἰλων δεσπότου, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῆ μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἀπ' αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ αὐτὰ τὰ τελοῦμενα πολλὴν εὐλάβειαν ἐναποθέτουν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς μεγάλην κατάνυξιν τὴν ὀδηγοῦν.

13. Τὸ δὲ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι, ὅτι κατὰ τοὺς ἑξορκισμοὺς κάθε διαφορὰ καὶ διάκρισις ὀφθαλμῶν παραμερίζεται. Καὶ εἶπε ἕνας ἔτις νὰ εἶη κοσμικὸν ἄξιωμα παραμερίζεται. Καὶ εἶπε ἕνας ἔτις νὰ εἶη φανεύεται διὰ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν σου καὶ τὴν κοσμικὴν σου δόξαν, ἴσασται καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰδίαν σφαιρὰν ποῦ εἶναι ὁ ζητιῶνος καὶ ὁ κουρελιάρης καὶ δὲν δυσανοσχετεῖ διὰ τοῦτο, διότι γνωρίζει ὅτι εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ κοσμικαὶ διακρίσεις, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀγαθὴ τῆς ψυχῆς διάθεσις.³

14. Καὶ αἱ μὲν φωναὶ καὶ ἐπικλήσεις ἐκείναι αἱ φοβεραὶ καὶ θαυμασταὶ τόσον μεγάλων ὠφελειῶν πρόξενον γίνονται. Ἡ δὲ ἑξωτερικὴ αὐτῶν ἐμφάνισις, ἡ γυμνότης τῶν ποδῶν καὶ ἡ ἔκτασις τῶν χειρῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν κατὰ ἄλλο μᾶς φανερώνουν. Καθὼς οἱ εὐρισκόμενοι εἰς αἰχμαλωσίαν συμποικὴν διὰ τῆς ἑξωτερικῆς αὐτῶν στίσεως φανερώνουν τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς λύπην, διὰ τὴν συμφορὰν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται, τοιούτοτρόπως καὶ οὗτοι, αἰκμαζώωσι γεγόμενοι τοῦ διαβόλου, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὴν τυραννίαν ἐκείνου καὶ νὰ ἔλθουν κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τὸν ὠφέλιμον, μετὰ τὴν ἑξωτερικὴν αὐτῶν στίσιν ὑπενωθίζουσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς τὴν προηγουμένην τὴν δυσόρεστον κατάστασιν, διὰ νὰ μάθωσι καλὰ ἀπὸ ποῖον ἀπαλλάσσονται καὶ εἰς ποῖον προσέρχονται καὶ διὰ νὰ τοὺς γίνῃ ἡ ὑπόμνησις αὐτῆ ἄφορη μὲν μεγαλύτερας εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν.

15. Θέλετε νὰ ἀπειθυνθῶμεν τώρα εἰς τοὺς ἀναδόκους σας,⁴ διὰ νὰ μάθωσι καὶ ἐκεῖνοι ποῖον ἄριστον ἀκούονται, ὅταν ἐπιδεδῶται πολλὴν διὰ σὰς φροντίδα καὶ ἀντιθέτως ποῖα τιμωρία τοὺς ἀναμένει ἂν ἀμελήσωσι; Διὰ νὰ τὸ ἐννοή-

3. «Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἔστι πούλου καὶ ἐλευθέρου διακρίσις, οὐδὲ εἴνου καὶ πύλου, οὐδὲ ἴμενος καὶ νέου, οὐδὲ σοφοῦ καὶ ἀσοφοῦ, οὐδὲ γυναικὸς καὶ ἀνδρός, ἀλλὰ πᾶσα ἑκίνα, καὶ πᾶσα ἑξίνα, καὶ ἑκατέρω ἡ πᾶσις ἑμοίσις εἰς τὴν κολυμμένην ἐκείνην ἐμβαίνοσιν ὡς ὕδατι, κἂν βασιλεὺς ἢ τις, κἂν πτωχὸς, τῶν αὐτῶν ἀπολύσονται καθαροί» (εἰς τὸ «ὁ θεὸς ἡμᾶς ἀγαπεῖ...» (Ρ. Γ. 51, 24)).

4. Ἐπειδὴ εἰς τὰς μεγάλαις ἰδίαις πόλεις δὲν ἴσται δυνατόν οἱ ἱερεῖς νὰ γνωσκῶσι τὰς διαθέσεις τῶν προσερχομένων πρὸς τὸ βάπτισμα, προσήρχοντο οὗτοι πρὸς ἑγγραφὴν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν κατηχομένων ἡμῶν

σης, σκέψου, αγαπητέ, εκείνους που γίνονται έγγυητά και ανάδοχοι προσώπων δανειζόμενων χρήματα, δη περισσότερο από των υπεύθυνων και δανειζόμενων εκείνοι υφίστανται την αγωνίαν και τον φόβον. Αν δηλαδή ο δανεισθείς φανή συνεπής, κατέστησεν έλαφρόν τὸ φορτίον, ποὺ ανέλαβεν ὁ έγγυητής, ἂν δὲ φανῆ ἀγνώμων καὶ ἀσυνεπής, τότε τοῦ παρεσκεύασε τελείαν καταστροφήν. Διὰ τοῦτο καὶ ἕνας σοφὸς δίδει τὴν ἑξῆς συμβουλήν: «Ἐάν έγγυήσῃ ὡς ἀπίστου φρόνιζε» (Σοφ. Σειρ. 8, 18). Ἐάν λοιπὸν σοὶ ἀναδέχονται ἄλλους διὰ χρήματα εἶναι πλήρως υπεύθυνος δι' ὀδύνηρον τὸ ποσόν, πολὺ περισσότερον ἐκείνου ποὺ ἀναδέχονται ἄλλους καὶ έγγυῶνται διὰ πνευματικά καὶ τὴν ἀρετὴν, πολὺ ἐνδιαφέρον πρέπει νὰ ἐπιδεικνύουν δι' αὐτοὺς, προτρέποντες, συμβουλευόμενες, διατρέφοντες αὐτοὺς καὶ πατρικὴν ἀγάπην ἐπιδεικνύοντες.

16. Ἄς μὴ νομίζουσι οὗτοι, ὅτι τὸ νὰ εἶναι ἀνάδοχοι εἶναι τυπικὸν καὶ τυχαῖον πράγμα, ἀλλὰ ἄς μάθουσι καλὰ, ὅτι καὶ οὗτοι γίνονται συμμέτοχοι τῆς πνευματικῆς ἀρελείας τῶν ἀναδεκτῶν, ἂν διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν τοῦς χειραγωγῆσαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, καὶ ὅτι ἂν πάλιν δεῖξουν ἀμέλειαν καὶ ἀδιοφορίαν, θὰ ἐπιφέρουσι εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν πολλῶν καταδίκην. Διὰ τοῦτο ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια καὶ πατέρας πνευματικῶς νὰ ὀνομάζουσι τοὺς, διὰ τὸ νὰ μάθουσι δι' αὐτῶν τῶν ἔργων πόσῃ ἐπιμέλειαν πρέπει νὰ ἐπιδεικνύουν διὰ τὸ μορφώσουσι αὐτοὺς καλὰ πνευματικῶς. Διότι, ἂν ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἰδιάνερην σχέσιν μετ' ἡμῶς, πρέπει γὰρ τοίς ἐμβάλωμεν τὸν ὠραῖον τῆς ἀρετῆς (ἥλιον, πολὺ περισσότερον ἀφείλαμεν νὰ ἐπιπελέσωμεν τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἕναντι ἐκείνου, τὸν ὅποιον ἀναδεχόμεθα ὡς πνευματικὸν τέκνον. Διὰ τῶν λόγων τούτων ἐπιβάτε καὶ οἱ ἀνάδοχοι ὅτι δὲν σὰς ὑπελεῖ μικρὸς κίνδυνος, ἂν δεῖξετε εἰς τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἀμέλειαν.

17. Ἄς σὺς ἀμλήσωμεν πέρα καὶ περὶ αὐτοῦ ταῦτοι τοῦ μυστηρίου (τοῦ βαπτίσματος) καὶ τῶν συνθηκῶν ποὺ θὰ γίνουσι μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ Κυρίου. Καθὼς θεσπίω, εἰς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, ἂν ἕνας θελήσῃ νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς κάποιον τὸ ὑπάρχονα τοῦ, εἶναι ἀνάγκη ἔγγραφοσ συνθήκη νὰ γίνῃ μεταξὺ τοῦ ἐμπιστευομένου τὴν ποικικατοθήκην καὶ τοῦ δεχομένου ταύτην, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ τώρα ἐδῶ, ἐπειδὴ ὁ ἴων ὄλων, Κύριος πρόκειται νὰ σὺς ἐμπιστευθῆ ὅχι εἰς γινῆ πράγματα, οὔτε φθορὰ καὶ πρόσκαιρα, ἀλλὰ πνευματικά καὶ ἐπουράνια. Διὰ τούτο καὶ πίστις καλεῖται, ἐπειδὴ τίποτε τὸ ὀρατῶν δὲν περιλαμβάνεται, ἀλλ' ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια

μετ' αὐτοῦ ἔσονται Χριστιανῶν, καλοῦμεν ἐπιθήκην. ὅστις περισκετὸς καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ κατηγορουμένου.

ἂν ἐλέγονται, πορὰ μόνον μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πνεύματος. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ συνοσθῆ μεταξὺ τῶν δύο συνθηκῆ ὅχι εἰς τὸν κάρτην διὰ τῆς μελάντης, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ πνεύματος. Διότι οἱ λόγοι τοῦς ὅποιους προφέρετε ἐδῶ κάτω, καταγράφονται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ αἱ ὑποσχέσεις, ποὺ διακηρύσσετε διὰ τῆς γλώσσης, ἀνεξάλειπτοι μένον ἐπισησὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

18. Πρόσθε πάλιν ἐδῶ τῆς αἰχμαλωσίας τὸ διακριτικὰ. Διότι οἱ εἰσάγοντες ὑμῶς ἱερεῖς δίδουσι ἐντολὴν νὰ προσέκρεθε, ἀφοῦ πρῶτον γονατίσετε καὶ τὰ κέρια εἰς τὸν οὐρανὸν ὑψώσετε καὶ διὰ τῆς τοιαύτης στάσεως ὑμῶν σὰς ὑπενθυμίζουσι ἀπὸ ποῖον ἀπελευθερώνασθε καὶ εἰς ποῖον μέλλετε νὰ ὑπεκρίσσετε τὸν ἑαυτὸν σὰς. Ἐπειτα ἐρχόμενος ἐμπροσθεν ἑνὸς ἐκάστου ὁ ἱερεὺς ζητεῖ τὰς συνθήκας, δηλαδή τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς ὁμιολογίας καὶ σὰς προπαρασκευάζει νὰ εἴπῃτε τὰ φθορὰ ἐκεῖνα καὶ γεμῖται φρίκην λόγια: «Ἀποτάσσομαι σοὶ σατανᾶ».

19. Μοῦ ἤλθε τώρα νὰ διακρύσω καὶ θεθεῖ νὰ ἀνασθενάξω, διότι ἐνεθυμήθην τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατὰ τὴν ὅποιον καὶ ἐγὼ κατηζώσθην νὰ εἶπω τοὺς λόγους τούτους. Ἀναλογιζόμενος δὲ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτημάτων, τὸ ὅποιον ἀπὸ τότε μέχρι σήμερον συνέλεξα καὶ θάλεπον πόσῃ ἐκ τούτου ἐντροπὴν ἐπεσώρευσα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου διὰ τῆς ἀμελείας, τὴν ὅποιαν ἀπὸ τότε ἐπέδειξα, μοῦ συγκύζει ἡ διάνοια καὶ ραγίζεται ἡ καρδιά. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς κάποιαν γενναιοδωρίαν καὶ ἐνδιαφέρον νὰ ἐπιδείξετε δι' ἐμέ, καὶ διὰν θὰ ἐμφανισθῆτε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως (διότι θὰ σὺς δεχθῆ μετὰ πολλῆς στοργῆς, θὰ σὺς ἐνδύσῃ τὴν βασιλικὴν ἐκείνην στολὴν καὶ θὰ σὺς δάσῃ βρα καὶ ὅσα δῶρα θὰ θελήσετε, ἀρκεῖ μόνον αὐτὰ ποὺ θὰ τοῦ ζητήσωμεν νὰ εἶναι πνευματικά) νὰ τοῦ ζητήσατε καὶ δι' ἐμὲ μὴν κάρην νὰ μὴ μοῦ ζητήσῃ εὐθύνας δι' ὅσα ἔπραξα, ἀλλὰ νὰ με συγκωρήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ με ἀμώσῃ τῆς στοργῆς καὶ ἀγάπης, του. Ὅτι δὲ θὰ μοῦ κάμετε αὐτὴν τὴν κάρην, λόγω τῆς στοργῆς, ποὺ αἰσθάνεσθε πρὸς τοὺς διδασκάλους σὰς, δὲν ἀμφιβάλλω.

20. Ἄλλ' ἂς ἐλθωμεν εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου. Τότε λοιπὸν ὁ ἱερεὺς σὰς λέγει νὰ εἴπῃτε: «Ἀποτάσσομαι σοὶ σατανᾶ, καὶ τῇ παμπῇ σου καὶ τῇ λατρείᾳ σου καὶ τοῖς ἔργοις σου». Ὅλγοι εἶναι οἱ λόγοι, ἀλλὰ μεγάλη αὐτῶν ἡ δύναμις. Διότι οἱ παριστάμενοι ἄγγελοι καὶ αἱ δόρατοι δυνάμεις ἀγαλλίσαν αἰσθανόμενοι διὰ τὴν ἐπιστροφήν σὰς, παραλαμβάνουσι τοὺς λόγους τοῦ στόματός σὰς καὶ εἰς τὸν δεσπότην τῶν ὄλων τοὺς μεταφέρουσι ἐγγυήρονται δὲ οὗτοι εἰς τὰ βιβλία τοῦ οὐρανοῦ.

21. Εἶδατε ποῖον εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν συνθηκῶν;

Μετά την άποταγην και απάρνησιν του πονηρού και όλων εκείνων δια τα όποια ένδιαφέρεται ό πονηρός, ό Ιερεύς εκ νέου σός παρασκευάζει να είπήςτε: «Και συντάσσομαι σοι Χριστέ. Είδες της αγαθότητος αυτού την υπερβολήν; Μόνον που είπες τά λόγια αυτά, σού έμπιστεύεται ένα τόσοσ μεγάλον θησαυρόν δωρεάν, ληρομένων άλλην την προηγουμένην σου άγνωμοσύνην και ούτε καν σού υπενθυμίζει τά παρελθόντα, άλλ' άρκείται εις τά σύντομα αυτά λόγια.

22. Έν συνεχεία μετά την συνθήκην ταύτην και την άποταγην εκ του πονηρού και την σύνταξιν με τον Χριστόν, επειδή άμολόγησες την δεσποτειάν αυτού και δια των λόγων του στόματός σου συνετάγησ με τον Χριστόν, ως στρατιώτην πλέον εισελθόντα εις τον άγωνα τον πνευματικόν οε άλείφει επί του μετώπου δια του μύρου του πνευματικού επιθέτων την σφραγίδα και λέγων «Χρίσταις ό δεινά εις τό όνομα του Πατρός και του Υιού και του άγιου Πνεύματος».

23. Έπειδή γνωρίζεις, ότι του λοιπού ό έχθρός μάνεται και τρίζει τους δόντας και περιέρχεται ως λέων ώρυόμενος, διότι βλέπει εκείνους που πρότερον ήσαν υπό την τυραννίαν του δια μίας να του φεύγουν και αυτόν μεν να άπαρνούσται, με τον Χριστόν δε να συντάσσωνται, δια τουτο ό Ιερεύς τους κρείει επί του μετώπου και τους επιθέτει την σφραγίδα (του σπαιρου)⁶ ίνα άποστρέψη εκείνους άπ' αυτόν τάς όψεις. Διότι δεν πολμώ να τους άπεινησιν κατά πρόσωπον, επειδή τυφλώνεται από την άστρατήν που εκπηδή εκ του χρισματος και της σφραγίδος ταύτης. Έπειδή του λοιπού μάχη και άνίστασις εκ του πονηρού προς αυτούς γίνεται, δια τουτο ως άλληπάς του Χριστού δια της άλλωφης εις τό πνευματικόν στάδιον τους εισάγει.

24. Κατόπιν, κατά τον καιρόν της νυκτός, άφου του άφαιρέση τελείως τά ένδύματα, ως έν εις αυτόν τον άνανδρόν μέλλει να εισαγάγη αυτόν, δι' εκείνων που θα τελεσθούν, τον άλείφει με τό έλαιον εκείνο τό πνευματικόν, ώστε όλα τά μέλη του σώματος του να άσφαλισθούν και άκατάβλητα να γίνουν εις τά πορά του έχθρου ρητιόμενα βέλη.

25. Μετά την άλλωφην ταύτην εις τά ιερά νόματα τον διακρίξει, θάπτων συγχρόνως τον παλαιόν άνθρωπον και άνιστών τον νέον που ανακαινίζεται κατά την εικόνα του δημιουργού αυτού (Κολ. 3, 10). Τότε λοιπόν δια των λόγων του Ιερέως και των χειρών αυτού επέρχεται ή κάθαρσις του Άγιου Πνεύματος επί αυτού και άλλος άντ' άλλου έξέρχεται εκ του ύδατος, διότι απέβαλε τον ρύπον των άμαρτημάτων, ά-

6. Ητοι τους χρίει σπαιρουέδα. Πράκειται περί της χρίσεως δι' «έλαιον έρωστικόν» (10' Κανών Ιππολύτου) ήτοι, κατά τον Κήρυλλον των Ιεροσολύμων, (Εκκλησι. Κ' § 3) ήτοι σύμβολον της κινουμένης μετά της καλλιτελείου (του Χριστού) και του άγκυρωσμού εις αυτήν.

πεδόθη τό παλαιόν της άμαρτίας ένδύμα και ένεδύθη την βασιλικήν έσθήτα.

26. Και δια τά μόθης και εκ τουτο, ότι μία είναι ή οσία του Πατρός και του Υιού και του άγιου Πνεύματος, ως έξής γίνεται τό θάπτισμα. Όταν ό Ιερεύς εκφρασει τό: «Βαπτίζεται ό δεινά εις τό όνομα του Πατρός και του Υιού και του άγιου Πνεύματος» τρεις φορές θυθίζει την κεφαλήν του βαπτιζομένου έντος του ύδατος και την άνυψώνει και δια της μυστικής ταύτης τελετής παρασκευάζει τουτον να δεχθή την έσφοίτησιν του άγιου Πνεύματος. Διότι δεν είναι μόνος ό Ιερεύς ό ποιος εφάπτεται της κεφαλής του βαπτιζομένου άλλ' και ή δεξιό του Χριστού. Τουτο δε φαίνεται και εξ αυτών των λόγων του θάπτίζοντος, διότι δεν λέγει: «εγώ θάπτίζω τον δεινά», αλλά «βαπτίζεται ό δεινά» φανερώσων δια τουτο ότι αυτός διάκονος μόνον γίνεται της χάριτος και την χειρά αυτού παρέχει, επειδή εις τουτο παρά του Πνεύματος έχει τωθή. Έκείνος δε που έκτελει όλα τά σκεπτικά με τό θάπτισμα είναι ό Πατήρ και ό Υιός και τό Άγιον Πνεύμα, ή Τριάς ή άδιάσρετος. Η εις ταύτην λοιπόν πίστις είναι εκείνη που καρίζει την άρεσιν των άμαρτιών και ή άμολογία αυτής την υϊόθεσιαν μας δωρίζει.

27. Όσα δε κατόπιν γίνονται είναι ικανά να μας δώσουν να έννοήσωμεν από ποίους ήλευθερώθησιν και ποία αγαθά έλασόν, υροι ήξώθησιν της μυστικής ταύτης τελετής. Άμέσως μόλις έξέλθουν από τά ιερά εκείνα νόματα, όλοι οι παρευρισκόμενοι εκεί τους άγκάλιάζουν, τους χαιρετούν, τους καταφιλούν⁷ συναγάλλονται και συχαίρουν, διότι οι άλλοτε δουλοι και αδικάλοισι με μιάς έλεύθεροι και τέκνα έγιναν και εις την τράπεζαν την βασιλικήν προσεκλήθησαν. Πράγματι, μετά την έξ αυτών άνοδον άμέσως εις την τράπεζαν οδηγούνται την φρικτήν και πλήρη άναριθμήτων αγαθών, μεταλαμβάνουν του Σώματος και Αίματος του δεσποτικού και κατωκία γίνονται του άγιου Πνεύματος. Ένδεδυμένοι δε αυτόν τουτον τον Χριστόν και ως τοιαύτοι, παντού όπου μεταβαίνουν, φαίνονται ως άγγελιοι επίγειοι και ως άκτινες υπέρλαμπροι.

28. Όλα αυτά ουχι άπλώς και ως έτυχεν εκ των προτέρων τά κατέστησιν γνωστά εις την άγάπην σας. Έπρξα τουτο δια να σας δώσω την εΐκαιρίαν πρό της άπολαύσεως του μυστηρίου (του βαπτίσματος) πολλήν να αισθανθήτε από

6. Τον τύπον τούτον, δεσείς είναι άγνωστος εις την αρχαίαν Έκκλησίαν, μεταχειρίζεται ή Δυτική Έκκλησία.

7. Πράκειται περί του άποκαρισμού, ήν οι νεοφύτοι, έξέρχοντο του Ιερού βαπτίσματος, άντιβάλλασαν μετά των εν τή Ιερά Νύκτι Χριστιανών «οτινες αυτούς καταφιλοεί συναγαλλόμενοι μετ' εϋφροσύνης» (Κανών 141 Ιππολύτου).

τώρα ευχαρίστησαν, αναπτερούμενοι διά της ελπίδος και αντίστοιχον τῶν δυνάμεων θὰ γίνουσι φρόνημα νὰ λάβωμε· και καθὼς προέτρεψεν ὁ μακάριος Παῦλος, τὰ ἄνω νὰ σκέπτεσθε (Κολ. 3, 2), και νὰ μεταφέρετε τὰς σκέψεις σας ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν, ἀπὸ τὰ φαινόμενα εἰς ὅσα δὲν φαίνονται. Ταῦτα τὰ βλέπομεν καθαριότερα διὰ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν, παρὰ ἑκείνα ποὺ ὑπασιπύου εἰς τὰς αἰσθήσεις μας.

28. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρὸ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων εὐρίσκεσθε και πρόκειται νὰ πληρώσασθε εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν θρόνον, ὅπου κάθεται ὁ βασιλεὺς ὁ διανεμὸν τὰς δωρεάς, ἐπιδείξατε μεγάλην διάκρισιν και σύνεσιν, σκετικῶς μὲ ἑκείνα ποὺ θὰ ζητήσατε. Κανένα κοσμικὸν ἀγαθὸν κανένα ἀνθρώπινον μὴ ζητήσατε, ἀλλὰ τὰ ἀληθινὰ σας νὰ εἶναι ἀντίδια τοῦ παρελθόντος αὐτὰ βασιλείας. Ὅταν λοιπὸν εισέλθητε εἰς τὰ θετὰ ἑκείνα νώματα και τὸ σὺμβολον τῆς ἀναστάσεως διὰ τῆς ἀνάδου σας ἐξ αὐτῶν ἐπιδείξατε, ζητήσατε τὴν βοήθειάν του, ὥστε νὰ δυναθῆτε νὰ διαφυλάξετε καλῶς τὰς δωρεάς του και ἀκατάβλητοι γίνετε εἰς τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου. Περὶ τῆς εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν παρακαλέσατε. Περὶ τῶν εὐρισκομένων ἀκόμη εἰς τὴν πλάνην ἱκετεύσατε. Προσέξατε ἐνώπιόν του, δούλοισι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν, ἵνα και ἡμεῖς ἀξιωθῶμεν ἐπιεικέως ἵνός. Διότι ἐκεῖνος ποὺ σας ἔδωκε τὴν παρησίαν, και εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν φίλων ἐνέγραψε, και εἰς τὸ ἄξιωμα τῆς υἰοθεσίας οὗς ἀνώψωσε, τοὺς προηγουμένους ἀειχμαλῆτας και δούλους και τελείως περιφρονημένους, δὲν θὰ παραβλέψῃ τὰς παρακλήσεις σας, ἀλλ' ὅλα ὅσα ζητήσατε θὰ σας τὰ δώσῃ λόγῳ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀγαθότητος.

29. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐπισύρете και εἰς τὸν ἑαυτῶν σας εἰς μεγάλον βαθμὸν τὴν εὐνοϊάν του. Διότι, ὅταν σας ἴδῃ τόσο πολλὸ νὰ φρονίζετε διὰ τὰ μέλη σας και τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων, θὰ σας ἀξιώσῃ μεγαλυτέρας παρησίας. Διότι τίποτε δὲν εὐφραίνει αὐτὸν τόσο πολὺ, ὅσον τὸ νὰ εἴμεθα συμπαιθεῖς εἰς τὰ μέλη μας και πολλὴν ἀγάπην νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας και διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πληθῶν πολὺ νὰ φρονίζωμεν.

31. Ταῦτα λοιπὸν ἔκοντες ὑπ' ὄψιν, ἀγαπητοί, μετὰ καρῆς και εὐφροσύνης πνευματικῆς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς χάριτος ἐποιήσατε τὸν ἑαυτῶν σας, ἵνα και σεῖς πλουσίαν τὴν δωρεῶν (τοῦ θαπτόματός) ἀπαλαύσατε και ὀλοι ἀπὸ κοινοῦ ἀξίαν τῆς χάριτος διαγογγῆν ἐπαδεικνύοντες, τῶν αἰωνίων και ἀνεκφράστων ἀγαθῶν ἀξιωθῶμεν, διὰ τῆς χάριτος και φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα, συγχρόνως και εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει δόξα, κράτος, τιμὴ, τώρα και πάντοτε και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Τ Ρ Ι Τ Η

ΤΟΙ ΑΓΓΟΥ, ΟΜΙΑΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΒΑΠΤΙΣΘΕΝΤΑΣ

1. Εὐλογητός ὁ Θεός ἰδοὺ και ἀπὸ τῆς γῆς ἐμφανίζονται ἀστέρες, ποὺ εἶναι λαμπρότεροι τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Ἀστέρες ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανίζονται ἐξ αἰτίας ἑκείνου, ποὺ ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν. Δὲν εἶναι μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ και ἐν πληρεῖ ἡμέρᾳ τοῦτο εἶναι δεύτερον θαῦμα. Οἱ ἀστέρες οὗτοι τῆς ἡμέρας εἶναι λαμπρότεροι τῶν ἀστέρων τῆς νυκτός, διότι ἐκεῖνοι οἱ ἀστέρες, ὅταν ἐμφανισθῇ ὁ ἥλιος ἐξαφανίζονται, ἐνῶ οὗτοι, ὅταν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ἐμφανισθῇ περισσύτερον λάμπουν. Εἶδες ποτὲ νὰ ὑπάρχουν ἀστέρες ἐν καιρῷ ἡμέρας ποὺ λάμπει ὁ ἥλιος;

2. Ἐκεῖνοι, ὅταν ἐμφανισθῇ ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου, θὰ ἐξαφανισθῶν, οὗτοι δὲ ὅταν ἡ συντέλεια ἐπέλθῃ λαμπρότεροι θὰ γίνουσι. Και περὶ μὲν ἐκείνων λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι ἐπὶ ὅσπρα τοῦ οὐρανοῦ πεσοῦνται ὡς πηπτοῦσι φύλλα ἀπὸ ἀμπέλου (Ματθ. 24, 29. Ἠσ. 34, 4)· περὶ δὲ τούτων, ὅτι και δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν (Ματθ. 13, 43).

3. Τί δὲ σημαίνει τὸ: «ὡς ἴππεσι φύλλα ἀπὸ ἀμπέλου οὕτως οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ πεσοῦνται»; Ὅπως ἡ ἀμπέλος, καθ' ὃν χρόνον τρέφει τὰ σταφύλια, ἔχει ἀνάγκην και τῆς προστασίας τῶν φύλλων, ὅταν δὲ ἀποθῶλῃ τὸν καρπὸν, ἀποβάλλει ἐπίσης και τὴν κόμην τῆς, δηλαδὴ τὰ φύλλα, τὸ αὐτὸ συμβαίνει και μὲ τὸν κόσμον ἀλόκληρον. Ἐφ' ὅσον οὗτος ἔχει ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὁ οὐρανὸς ἵσταται τὰ ὅσπρα, ὅπως ἡ ἀμπέλος τὰ φύλλα· ἀλλὰ εἰς τὸν μέλλοντα κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ὑπάρχῃ νύκτα, δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη και ἀστέρων.

4. Ἀπὸ πῦρ ἀποτελεῖται τῶν ὁσπρων ἐκείνων ἡ φύσις; ἀπὸ πῦρ ἀποτελεῖται και τῶν ὁσπρων τούτων ἡ οὐσία. Ἄλλ' ἔκει μὲν εἶναι πῦρ αἰσθητὸν, ἐνῶ ἐδῶ πῦρ νοητὸν. «Αὐτὸς

8. Ἡ παρομοία και αἱ μετ' αὐτῆν ἑπιπέλα ἀπάρτοι εἰς τὰς καλουμένας «μυσταγωγίας» και εἶναι, ἰδίᾳ ἡ γ', ἐκ τῶν λίαν συγκινητικῶν ἑπιπέλων τοῦ Χριστοστόμου. Ἀπὸν ἔμετρον τῆς νύκτα τῆς Κυριακῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα, μετὰ τὴν τέλειον τοῦ θαπτόματος τῶν Κατηχησθέντων. Ἡ γὰρ καὶ Χριστοστόμος εἰς τὴν ἐπιστολὴν νέων μελῶν εἰς τὴν ἀναλοιστὴν ἀντικατοπτρίζεται εἰς αὐτὴν και μεταβάλλεται και εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα τούτην.

ὄμας βαπτίσει, φησὶν, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ ὕδατι (Ματθ. 3, 11). Θέλεις νὰ μάθῃς καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων καὶ τούτων τῶν ἀσπέρων; Εκείνα τὰ ὕδατα ἔχουν τὰ ἑξῆς ὀνόματα: ὕδατον, ἀρκτοπόρος, ἑσπερος καὶ φαυφόρος· εἰς αὐτὰ ὄμας δὲν ὑπάρχουν ὕδατα τῆς νύκτος (ἑσπερος) ἀλλὰ ὅλοι εἶναι ὕδατα τῆς ἡμέρας (φαυφόροι).

5. «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς πάλιν ὡς εἰπαμεν ἐφ' ἡμῶν θεαυμάσια μόνος» (Ψαλμ. 72, 18), ὁ ὁποῖος τὰ πάντα δημιουργεῖ καὶ μεταποιεῖ αὐτά. Αὐτοὶ ποὺ ἦσαν κτῆς αἰχμάλωτοι, τώρα εἶναι ἐλεύθεροι καὶ πολῖται τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ προηγουμένως εἰς τὴν ἐντροπήν τῆς ἁμαρτίας εὐρισκόμενοι, τώρα εἶναι εἰς παρρησίαν καὶ δικαιοσύνην. Δὲν εἶναι ἐλεύθεροι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἅγιοι δὲν εἶναι ἅγιοι μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκαιοι· δὲν εἶναι δίκαιοι μόνον, ἀλλὰ καὶ υἱοί· δὲν εἶναι υἱοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ κληρονόμοι δὲν εἶναι κληρονόμοι μόνον ἀλλὰ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ· δὲν εἶναι ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ συγκληρονόμοι· δὲν εἶναι συγκληρονόμοι μόνον, ἀλλὰ καὶ μέλη αὐτοῦ· δὲν εἶναι μέλη μόνον, ἀλλὰ καὶ υἱοὶ· δὲν εἶναι υἱοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὄργανα τοῦ Πνεύματος.

6. «Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ποιῶν θεαυμάσια μόνος». Εἶδες πόσοι εἶναι οἱ δωρεὰὶ τοῦ βαπτίσματος; Ἐνῷ πολλοὶ νομίζουν ὅτι μοναδικὴ δωρεὰ τοῦ βαπτίσματος εἶναι ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, ἡμεῖς ἀνωτέρω ἀνεφέρομεν δέκα τιμητικὰς δωρεὰς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο βαπτίζομεν καὶ τὰ παιδιὰ ἃν καὶ δὲν ἔχουν ἁμαρτίας, διὰ νὰ λάθουν τὸν ἀγαθόν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν υἰοθεσίαν, τὴν κληρονομίαν, τὴν χάριν νὰ εἶναι ἀδελφοὶ καὶ μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνουν κατοικία τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

7. Ἄλλ' ὃ ποθεινότεροι ἀδελφοί, ἐὰν θεοσέως μοῦ εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ σὲς ὀνομάσω ἀδελφός, διότι εἰς τὴν αὐτὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν συμμετέαχον καὶ ἐγώ, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀμελείας, ποῦ ἔδειξα κατὸν, ἀπέβαλον τὴν με σὲς συγγένειαν, τὴν ἀληθῆ καὶ γνησίαν. Ἐπιτρέψατέ μοι ὄμας νὰ σὲς ὀνομάσω ἀδελφός διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην, ποῦ ἀποθήνομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ νὰ σὲς παρακαλέσω νὰ δεῖξετε ἀπὸ ὑμῶν τόσον ζῆλον καὶ προθυμίαν, ὅση εἶναι ἡ τιμὴ, τὴν ὁποῖαν ἀπελαύσατε.

8. Ὁ μὲν πρὸ τοῦ βαπτίσματος χρόνος ἦτο παλαίστρα καὶ γυμναστήριον, καὶ ὡς ἐκ τούτου συνεχωροῦντο τὰ τότε παραπτώματα ἀπὸ σήμερον ὄμας τὸ στάδιον τῶν ἀγῶνων ἤνοιξεν, ὁ καιρὸς τοῦ ἀγῶνος ἤλθεν, ἔμπρὸς εἰς τοὺς θεοὺς εὐρίσκεισθε. Δὲν βλέπουν μόνον οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγῶνας σὲς, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀγγέλων. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος φωνάζει, γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους· «Θεαίρων ἐγεννή-

θημεν τῷ κόσμῳ, σὲς ἄνθρωπος δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀγγέλοις» (Α' Κορ. 4, 9). Ἄγγελοι λοιπὸν σὲς παρατηροῦν, ὁ τῶν ἀγγέλων Κύριος συγκροτεῖ τὸν ἀγῶνα. Τοῦτο δὲ δὲν εἶναι τιμὴ μόνον σὲ σὲς, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια. Πράγματι, διὰν τοὺς ἀγῶνας κρίνῃ ἐκεῖνος, ποῦ ἔβουλασε τὴν ζωὴν του ὑπὲρ ἡμῶν, τὸ γεγονός τοῦτο πῶς δὲν εἶναι πρόξενον μεγάλης τιμῆς καὶ ἀσφαλείας εἰς ἡμᾶς;

9. Εἰς τοὺς Ὀλυμπακοὺς Ἀγῶνας ὁ δικαιτῆς εἰς τὸ μέσον τῶν ἀγωνιζομένων ἵσταται, κυρίως νὰ δικάσῃται εὐνοϊκῶς ὅτε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ὅτε ὑπὲρ τοῦ ἄλλου καὶ ἀναμένει τὴν ἐκβασίν τοῦ ἀγῶνος, διὰ νὰ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ νικητοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ μέσον ἵσταται, διότι καὶ ὡς πρὸς τὴν θέλησιν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἶναι, ἦτοι οὐδέτερος. Εἰς τὸν ἀγῶνα ὄμας ἡμῶν ἐναντίον τοῦ διαβόλου δὲν ἵσταται εἰς τὸ μέσον καὶ οὐδέτερος ὁ Χριστός, ἀλλ' εἶναι ἀλόκληρος μετὰ τὸ μέρος μας. Καὶ ὅτι εἶναι φαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς: Ἡμεῖς, διὰν εἰσηλθόμεν εἰς τὸν ἀγῶνα μας ἤλειψεν ἐνῷ ἐκεῖνον τὸν ἔθεσε· ἡμεῖς πᾶς ἤλειψε με ἔλασον ἀγαλλιᾶσεως, ἐνῷ ἐκεῖνον τὸν ἔθεσε με δεσπῆ ἀλυπα, διὰ νὰ τοῦ παρεμβάλῃ προσκόμματα εἰς τοὺς ἀγῶνας. Εἰς ἐμέ, διὰν συμβῆ νὰ σκοπιῶμαι εἰς τοὺς ἀγῶνας, ποῦ δίδει χεῖρα βοηθείας, καὶ ἂν πέσω με σπᾶναι καὶ μοῦ δίδει τὴν δύναμιν τὸν διάβολον πάλιν νὰ τὸν πατῶ, διότι λέγει: «Πατεῖτε ἐπάνω ὄφραον καὶ ἀκορμίαν καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. 10, 19).

10. Ἐκεῖνον μετὰ τὴν νίκην του με γένεον τὸν ἠπειλήσεν· ἐγώ, ἐὰν νικήσω, στεφανώνομαι ἐκεῖνος, ἐὰν νικήσῃ, κολάζομαι. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι τότε περισσότερον τιμωρεῖται, διὰν νικήσῃ, ὡς σοῦ τὸ ἀποδείξω ἀπὸ τὰ γεγονότα. Ἐνίκησε τὸν Ἀδάμ καὶ τὸν κατέβαλε. Ποῖον ἦτο τὸ ἔπαθλον τῆς νίκης του; «Ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορευθεὶ καὶ γῆν φαγῆ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου» (Γεν. 3, 14). Ἐὰν δὲ τὸν ὀρατὸν ὄφιν τόσον πολὺ ἐτιμώρησε, πόσον θὰ τιμωρῆσῃ τὸν νοστήν; Ἐὰν τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ καταδίκη τοῦ ὄφινου, εἶναι πολὺ φανερόν ὅτι πολὺ μεγαλύτερα καταδίκη ἀναμένει τὸν τεχνίτην. Καθὼς ἕνας πατέρας φιλόστοργος, διὰν συναντήσῃ αὐτόν, ποῦ ἐφόνευσε τὸν υἱόν του, δὲν τιμωρεῖ μόνον τὸν φονέα, ἀλλὰ καὶ τὸ μακροῖ αὐτοῦ διὰ τοῦ ὁποῖου ἔκαμε τὸν φόνον κατακομματίζει, τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ ὁ Χριστός· εὐρῶν τὸν διάβολον νὰ θανατώσῃ τὸν ἄνθρωπον, δὲν ἐτιμώρησε τοῦτον μόνον, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὴν μάκαιραν αὐτοῦ ἔκτισσε τελείας.

11. Μετὰ ἄλλοις λοιπὸν ὡς ἀποδυσθῆμεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, διότι τὰ ὅλα, διὰ τῶν ὁποῖων πᾶς ἄπλιον εἶναι λαμπρότερον ἀπὸ κάθε χρυσίον, ἰσχυρότερα ἀπὸ κάθε ὀδάμοντα, θερμότε-

ρα και σφοδρότερα από κάθε φωτιά, έλοφρότερα από τον άνερα. Δεν φέρει θόρος εις τα γόνυα ή φύσις πών όπλων τούτων, αλλά αναπεράνει τά μέλη και ύψηλά τά άνυμώζει και άν εις τον ούρανόν θελήσης να πετάξη με αυτά τά όπλα, τίποτε δέν σέ έμποδίζει. Διότι νέα είναι ή ούσία πών όπλων τούτων, επειδή νέον είναι και τό είδος της μάχης ταύτης. Ένψ είμαι άνθρωπος, ύποκρεούμαι να άγωνίζωμαι εναντίον πών δαιμόνων· ένψ φέρω σώμα προς άσφατάτους δυνάμεις παλαιά. Διά τούτο τον θώρακα μου τον κατεσκεύασεν ο Θεός όχι από σίδηρον, αλλά από δικαιοσύνην· διά τούτο την περικεφαλαίαν δέν μου την έκαμεν από κοιλίων, αλλά από πίστιν. Έκω και μάκαιραν άκονισμένην, τον λόγον του πνεύματος. Έκείνος ρίπτει βέλη εναντίον μου, έγώ όμως έχω μάκαιραν. Έκείνος είναι τοξότης, έγώ είμαι άπύλιτος. Μάθε και από τούτου την πονηρίαν του· ο τοξότης δέν τολμά πλησίον να έλθη, αλλά από μακράν κτυπά με τά βέλη.

12. 'Αλλά τί; 'Αρά γε μόνον όπλα κατεσκεύασεν ο Θεός; 'Όχι, αλλά και πρότερον ήτοιμασεν, ισχυροτέρων από κάθε όπλον, διά να μη κουράζεσαι εις τον πάλεμον, διά να νικήσης τον πονηρόν χαρισμένος και έν τρυφή εύρισκόμενος. Διότι και μόνον να σέ ίση να επανέρχεται από τά δεσποτικά δειπνα, φεύγει γρηγορώτερα από τον άνεμον, όπως εκείνος που βλέπει λέοντα πύρ από τό στόμα του να εκβάλλη. Και άν δείξης εις αυτόν την γλώσσαν σου θαρμένην από τό τίμον αίμα, δέν θα ήμπορέση να σταθή. Και άν του δείξης τό στόμα σου κοκκινισμένον, άκ εύπελές θηρίον θα ύποχωρήση.

13. Θέλεις να μάθης την δύναμιν του αίματος τούτου; 'Ας γυρίσωμεν όπισω εις τον τόπον αυτού, εις τά παλαιά γεγονότα που έλαβον χώραν εις την Αίγυπτον. Την δεκάτην πληγήν έμελλε να καταφέρη κατά των Αιγυπτίων. 'Ηθελε τά πρωτότοκα αυτών να θανατώση, επειδή κατείχον τον πρωτότοκον αυτού λαόν. Τί έπραξε λοιπόν να γίνει, διά να μη άναμειχθούν με τους Αιγυπτίους και οι 'Ιουδαίοι, άφ' ου εύρίσκοντο εις τον αυτών τόπον; Μάθε του τύπου την δύναμιν, διά να κατανοήσης την ισχύν της αληθείας, την όποιαν ο τύπος συμβολίζει. Πληγή θεοπάτορος έμελλε άνωθεν να έλθη και ο έξολοθρευτής άγγελος επήρχετο κατά των οικιών.

14. Τι κάνει λοιπόν ο Μωύσης; «Θύσατε, λέγει, άμνόν άμιμον και τό αίμα αυτό επικρίσατε τας θύρας» ('Εξοδ. 12, 21 - 25). Τι είναι αυτά που λέγει; τό αίμα (ζώου, που δέν έχει λογικόν, δύναται να σώζη λογικούς ανθρώπους; Ναι, άπαντή, δέν σώζει, διότι είναι αίμα, αλλά επειδή είναι τύπος του αίματος του δεσποτικού. Όπως δηλαδή οι βασιλικοί άγδριάντες, άν και είναι άψυχα και άνοήθητα όντα, τους κατα-

φύγοντας εις αυτούς ανθρώπους, που φέρουν ψυχήν και αίσθήσεις, δύνανται να διασωζούν, όχι επειδή είναι καλός, άλλ' επειδή είναι είκόν του βασιλέως, ταιουτρόπως και τό αίμα εκείνο, τό έστερημένον ψυχής και αίσθήσεως, τους ανθρώπους, που είχαν ψυχήν ζωσας, όχι επειδή αίμα ήτο, άλλ' επειδή ήτο τύπος του αίματος τούτου.

15. Τότε είδεν ο έξολοθρευτής άγγελος τό αίμα, διά του όποιου είκον χρισθή αι θύραι και δέν έτόλμησε να εισέλθη έντός των οικιών. Τώρα άν ίση ο διάβολος όχι πλέον με αίμα συμβολικόν να έχωμν χρισθή θύραι, αλλά με τό αίμα της αληθείας να έχωμν χρισθή τά χείλη πών πιστών, που είναι αι θύραι του ναού του Χριστού, εις τον όποιον μεταβλήθη ο άνθρωπος, πολύ περισσότερο δέν θα έμποδισθή να εισέλθη έντός αυτού; Διάτι, άν ο άγγελος επειδή είδε τό σύμβολον ύπεκώρησε, πολύ περισσότερο ο διάβολος, όταν ίση την αλήθειαν, θα τραπή εις φυγήν.

16. Θέλεις να μάθης και έξ άλλης άποδείξεως του αίματος τούτου την δύναμιν; Βλέπετε από που ήρξισε πρώτον να τρέχη και ποία υπήρξεν ή πηγή αυτού· από όνω ήρξισεν, από τον σταυρόν, από της πλευράς της δεσποτικής. Διότι λέγει ή Γραφή ότι, όταν απέθανεν ο Χριστός και εις τον σταυρόν έκώμη ήτο, προσελθών ο στρατιώτης εκέντησε την πλευράν αυτού διά της λόγχης και έξηλθεν ύδωρ και αίμα. Καί τό μέν ύδωρ του βαπτίσματος σύμβολον ήτο, τό δε αίμα των μυστηρίων. Διά τούτο ήν ειπεν έξηλθεν αίμα και ύδωρ, αλλά πρώτον έξηλθεν τό ύδωρ και έν συνέχεια τό αίμα, επειδή πρώτον έρχεται τό βάπτισμα και κατόπιν τά άλλα μυστήρια. Εκέντησε λοιπόν την πλευράν ο στρατιώτης εκείνος, έπύπησε τον τοίχον του άγίου ναού και έγώ τον θησαυρόν εύρον και τον πλούτον έλαβον. Τό ύδωρ έγινε και εις τον άμνόν· οι 'Ιουδαίοι έσφαζον τό πρόβατον και έγώ την σπηρίαν, που ήτο ο καρπός της θυσίας ταύτης της συμβολικής, άπήλασσα.

17. «Έξηλθεν από της πλευράς ύδωρ και αίμα». Μη έμπροστίας διεξέλθης, αγαπητέ, ως λέγεις ταύτας από άπόψεως μυστηριακής. Διότι έχω και άλλην έξήγησιν μυστικήν να σοφ είπω. Είπον άνωτέρω ότι του βαπτίσματος σύμβολον είναι τό ύδωρ εκείνο και των μυστηρίων τό αίμα. Έπειτα λοιπόν και εκ των δύο τούτων έχει γεννηθή ή 'Εκκλησία· οδία Λουτρού παλλιγγενεσίως και άνακαινώσεως Πνεύματος άγι-

11. Το κείμενον της Γραφής λέγει «αίμα και ύδωρ» ('Ιω. 19, 34 - 44). 'Ο Χριστός μας πρόσταξε το ύδωρ ένταύθα και εις την 96ην όμιλίαν αυτού εις τό κατά 'Ιωάννην (P.G. 59, 463), έφ εις την όμιλίαν «Πώς και άγασθαι γονάκας» (P.G. 51, 229) πρόσταξε τό αίμα λέγων «και έξ εκείνου του αίματος και ύδατος ή 'Εκκλησία άπακα πάντοτε».

ου» (Τίτ. 3, 5) διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τῶν μυστηρίων. Τὰ σύμβολα τοῦ βαπτίσματος καὶ τῶν μυστηρίων προήλθον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ· ἄρα ἀπὸ τὴν πλευρὰν ἐδημιούργησεν ὁ Χριστὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδάμ ἐδημιούργησε τὴν Ἐβάν.

18. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μωϋσῆς περὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ὁμιλῶν λέγει· ἐστὸν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Κυρίου. Ὅπως δηλαδὴ τότε ὁ Θεὸς ἔλαβε μίαν πλευρὰν τοῦ Ἀδάμ καὶ ἐξ αὐτῆς ἐδημιούργησε τὴν γυναῖκα, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἔδωκε τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ, ποὺ ἀπέβρευσεν ἐκ τῆς πλευρᾶς του καὶ ἐδημιούργησε τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅπως λοιπὸν τότε, ὅτε ὁ Ἀδάμ εὐρίσκειτο εἰς ἔκστασιν καὶ ἐκαμίει, ἔλαβε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, ἔτσι καὶ τώρα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ ἔδωκε, καὶ πρῶτα τὸ ὕδωρ καὶ κατόπιν τὸ αἷμα. Ὅ,τι δὲ ἦτο εἰς τὸν Ἀδάμ ἡ ἔκστασις, τοῦτο τώρα ἐγέννη ὁ θάνατος, διὰ τὸ μᾶλλον εἶναι ὁ θάνατος τοῦ λοιποῦ θὰ γίνῃ ὕπνος.

19. Εἶδате πῶς ὁ Χριστὸς ἠγάπη μετὰ τῆς νόμφης, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία· Εἶδате μὲ ποίαν τροφήν τρέφει ἄλλους ἡμᾶς· Ἐκ τῆς ἰδίας τροφῆς ἐκ τῆς ὁποίας ἐκατηματίσθημεν τρεφόμεθα. Ὅπως δηλαδὴ ἡ γυναῖκα τὸ παιδί, τὸ ὅστιον ἐγέννησε, τὸ τρέφει μὲ τὸ αἷμα τῆς καὶ τὸ γάλα τῆς, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς τρέφει συνεχῶς διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκείνου ποὺ ἐγέννησε.

20. Ἐπειδὴ λοιπὸν τόσοσιν μεγάλων δωρεῶν ἀπηλαύσαμεν, δε ἐπιδείξωμεν μεγάλην προθυμίαν καὶ δε ἐνθυμηθῶμεν τὰς συνθήκας, ποὺ ἐκάμαμεν μετ' αὐτοῦ. Εἰς οὗς ἀπειθήνομαί, ποὺ τώρα ἐμνήσθητε εἰς τὰς θείας ἀληθείας, τὰ νέα μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ παλαιά, τὰ πρὸ πολλῶν ἐτῶν μνηθέντα. Οἱ λόγοι μου ἀναφέρονται εἰς ἄλλους ἡμᾶς, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι συνήψαμεν πρὸς αὐτὸν συνθήκας, τὰς ὁποίας δὲν ἐγράφωμεν διὰ μελάνης, ἀλλὰ διὰ τοῦ πνεύματος, ὅσα διὰ καλῆς μου ἀλλὰ διὰ τῆς γλώσσης. Διὰ τὸ διὰ τοῦτο τοῦ καλῆς μου εἰς πρὸς τὸν Θεὸν συνθήκας γράφονται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαυὶδ λέγει· Ἡ γλῶσσα κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου» (Ψαλμ. 44, 2). Ἐμολογήσαμεν οὕτω τὴν κυριαρχίαν, ἠρονήθημεν τὴν διαβολικὴν τυραννίαν. Τοῦτο ἀποπέλει τὴν ὑπογραφήν μας, τὴν συνθήκην, τὸ ἐγγραφοῦν τῆς συνθήκης.

21. Προσέξτε μίμηκ παραβῶμεν τὰς συνθήκας καὶ γίνωμεν πάλιν ἀρεϊλέται κραιστικῶ γραιματίου. Ὁ Χριστὸς ἔλαβε μὴ φορά, εὐρε προγονικὸν μας κρέας, κραιστικὸν γραιματίου, ποὺ εἶχεν ὑπογράψει ὁ Ἀδάμ. Οὗτος πρῶτος ἤρπισε τὸ κρέας καὶ ἡμεῖς τὸ ἠρῆψαμεν μετὰ τὰς κατόπιν ἀ-

μαρτίας μας. Κατὰρα καὶ ἁμαρτία καὶ θάνατος καὶ καταδίκη ὑπὸ τοῦ νόμου ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κρέους τοῦτου. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἔλα αὐτὰ τὰ κατήργησε καὶ τὰ συνεχώρησε. Τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος μεγαλοφῶνως διακηρύττει λέγων· «Τὸ κειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν δ' ἦν ὑπεναντίον ἡμῶν καὶ αὐτὸ ἦρεν ἀπὸ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ, τῷ σταυρῷ» (Κολ. 2, 14). Δὲν εἶπεν ἐξαλείψας αὐτὸ, δὲν εἶπε παράζας, ἀλλὰ καρφῶσας αὐτὸ εἰς τὸν σταυρὸν, διὰ τὸ μὴ μείνῃ οὔτε ἴκνος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐξήλειψεν, ἀλλὰ τὸ ἐξέσκασε, διὰ τὸ καρφῶν τοῦ σταυροῦ τὸ ἐξέσκασον καὶ τὸ καπέστρεψεν τελείως, ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ εἶναι ἄχρηστον.

22. Καὶ τὴν τελείαν καταστροφὴν τοῦ κρέους δὲν τὴν ἔκαμε εἰς γωνίαν καὶ κρυφά, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τῆς οἰκουμένης καὶ ἐπὶ ὑψηλῆς ἐξέδρας. Νὰ βλέπουν ἄγγελοι, λέγει, νὰ βλέπουν ἀρχάγγελοι, νὰ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ πονηροὶ δαίμονες καὶ αὐτὸς ὁ διάβολος, οἱ ὅποιοι μᾶς ἔκαμαν ὑπευθύνους διὰ τὰ κρῆκα καὶ πρόσθημα ἐπὶ τῶν δαινευστῶν. Σίκεται τὸ κραιστικὸν γραιματίου διὰ τὸ μὴ μᾶς ἐνοχλοῦν καὶ ἐπιπέθεναι τοῦ λοιποῦ.

23. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκείσθη τὸ παλαιὸν κραιστικὸν γραιματίου, δε προσέξωμεν νὰ μὴ δημιουργήσωμεν ἄλλο κρέας, διὰ τὸ δὲν ὑπάρχει δεῦτερος σταυρὸς, οὔτε δευτέρα ἄρεσις διὰ τοῦ λοιποῦ τῆς παλιγγενεσίας. Ἀρεσις δηλαδὴ ἁμαρτιῶν ὑπάρχει, ἀλλ' οἱ ἄρεσις διὰ δευτέραν φοράν διὰ τοῦ βαπτίσματος.¹⁰ Ἀς μὴ μᾶς καταβάλῃ ἡ ἀμέλεια παρακαλῶ. Ἐξῆλθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὦ ἄνθρωπε, μὴ λοιπὸν πάλιν ζῆτες τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰ κακὰ αὐτῆς. Μὴ ἐνθυμησῆτε τὴν λίστην καὶ τὰς πλίνθους. Ἀδότη καὶ πλίνθος εἶναι τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς, ἀφοῦ καὶ αὐτὰς ὁ κρυσοὺς προτοῦ γίνῃ κρυσοὺς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κῆρα.

24. Εἶδον θεῶματα οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οὐ τώρα μεγαλύτερα καὶ πολὺ λαμπρότερα θὰ ἴδῃ ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ εἶδον οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτε ἐξῆρχοντο ἐκ τῆς Αἴγυπτου. Δὲν εἶδες τὸν Φαραὼ νὰ πνύγεται μετὰ τὰ δῖπλα του, ἀλλὰ εἶδες τὸν διάβολον νὰ καταποντίζεται μετὰ τὸ δῖπλο του. Ἐπέρασεν ἐκεῖνοι πέλαγος, ἐπέρασεν ἐσοὺ τὸν θάνατον. Ἀπῆλλῆγαν ἐκεῖνοι ἀπὸ τοῦ Αἴγυπτίους, ἠλευθερώθησιν οὐ ἀπὸ τοῦ δαίμονος. Ἀπέβαλον δουλείαν βαρβαρικὴν οἱ Ἰουδαῖοι, οὐ ὅμως ἀπέβαλε τὴν χειροτέραν δουλείαν, τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας.

25. Θέλεις καὶ δι' ἄλλου τρόπου νὰ μάθῃς, ὅτι μεγαλύτερον δωρεῶν ἠρῆψῃσιν οὐ ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου.

10. Ἡ ἄρεσις τῶν μετὰ τὸ βάπτισμα ἁμαρτιῶν παρῆται διὰ τῆς μεταβολῆς καὶ ὅς λέγει ἄλλοθεν· «ἔστι μεταβολή, ἀλλὰ ἔσται οὐκ ἔστι δεῦτερον» (P.G. 68, 80).

τότε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἰδοῦν τὸ δοξασμένον πρόσωπον τοῦ Μωϋσέως, ἂν καὶ ἦτο δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὅπως αὐτοὶ καὶ συγγενῆς τῶν οὐ ὅμως τὸ πρόσωπον εἶδες τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν δόξαν του. Καὶ φωνάζει ὁ Παῦλος: «Ἡμεῖς δὲ ἀνακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρίζομεθα» (Β' Κορ. 3, 18). Εἶχον ἐκεῖνοι τὸν Χριστόν, ποῦ τοὺς ἠκολούθει διψοῦσεν τότε, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἡμᾶς σήμερον ἀκολουθεῖ. Διότι ἐκεῖνους τότε ἠκολούθει ὁ Κύριος πρὸς χάριν τοῦ Μωϋσέως, ἡμᾶς δὲ ἀκολουθεῖ διὰ μόνον διὰ τὴν χάριν τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἰδικήν μας πρὸς αὐτὸν ὑπακοήν. Ἐκεῖνους μετὰ τὴν Αἴγυπτον τοὺς ἀνέμενε ἡ ἔρημος, σὲ ἕμεις μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς κολυμβήθρας σὲ ἀνεμένει ὁ οὐρανός. Εἶχον ἐκεῖνοι ἡγεμόνα καὶ στρατηγὸν ὄντιον τὸν Μωϋσέα, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἄλλοι Μωϋσέα, τὸν Ἴδιον τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος προηγεῖται ἡμῶν καὶ εἶναι στρατηγός μας.

26. Ποῖον ἦτο τὸ διακριτικὸν γνώρισμα ἐκεῖνου τοῦ Μωϋσέως; «Ἦν γάρ, λέγει, Μωϋσῆς πρῶτος ἀπάντων ἀνθρώπων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἀριθ. 12, 3). Τὸ ἴδιον ἂν εἴπῃ ἕνας καὶ διὰ τὸν ἰδικόν μας Μωϋσέα, δὲν θὰ πῶσιν ἔξω. Διότι μαζὶ μετ' αὐτὸν ἦτο τὸ πρῶτον Πνεῦμα ὡς ὁμοῖον καὶ συγγενές. Ὁ Μωϋσῆς τότε ἐσάρκωσε τὰ χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔκαμε νὰ κατέβῃ ὁ ἄρκος τῶν ἀγγέλων, δηλαδὴ τὸ μάννα. Οὗτος ὁ Μωϋσῆς ἀνυψῶν τὰ χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν φέρει τὴν αἰώνιον τροφήν. Ἐκεῖνος ἐκτύπησε τὴν πέτραν καὶ τὴν ἔκαμε νὰ ἐκβάλῃ ποταμούς ὑδάτων· οὗτος ἐγγίζει τὴν τράπεζαν, κτιπῆ τὴν νοστήν τράπεζαν καὶ τὴν κἀνὴ νὰ γίνῃ πηγὴ πολλῶν πνευματικῶν διαρεῶν. Διὰ τοῦτο ὡς πηγὴ εἰς τὸ μέσον ἡ τράπεζα ἐυδρίασκετα, διὰ νὰ περιβάλλουν ἀπὸ παντοῦ τὰ ποίμνια τὴν πηγὴν καὶ ἀπολαμβάνουν τῶν σωτηρίων νομάτων αὐτῆς.

27. Ἀπὸ Λουιῶν τοιαύτην πηγὴν ἐδῶ ἔχομεν, πηγὴν ζωῆς, ἡ δὲ τράπεζα ἀπὸ ἀναρίθμητα ἀγαθὰ εἶναι γεμάτη, καὶ ἀπὸ παντοῦ δῶρα πνευματικὰ ἀναθλίβει, ὡς προσέλωμεν μετ' εὐλαβικοῦς καρδίας, μετὰ καθαρᾶς συνειδήσεως, ἵνα λάβωμεν χάριν καὶ ἔλεος καὶ βοήθειαν εἰς κατάλληλον περίστασιν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλοanthρωπίας τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ, Κυρίου δὲ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡμῶν τοῦ ὁποῖου καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ζῶσαν Πνεῦμα ἀνήκει δόξα, τιμὴ, κράτος αὔρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς αἰὼς αἰώνων τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

11. Πρόκειται περὶ τῆς ἐγείσεως, τῆς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱεροῦ θήματος τὸ πάλαι εὐδοκίμων, ὡς μαρτυρεῖ Ἰσοκράτης ἐ Παισιῶν (P.G. 20, 865).

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΒΑΠΤΙΣΤΕΝΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ· «ΕΙ ΤΙΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ, ΚΑΙΝΗ ΚΤΙΣΙΣ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΑΡΗΣΕΝ, ΙΔΙΟΥ ΓΕΓΟΝΕ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΚΑΙΝΑ» (Β' ΚΟΡ. 5, 17)

1. Φαυδρότερα, ἀπὸ οἷο ἦτο σκηθῶς, βλέπω νὰ εἶναι σήμερον ἡ συγκέντρωσίς μας καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ νὰ καίρῃ ἐξ αἰτίας τῶν τέκνων τῆς. Καθὼς δηλαδὴ ἡ φιλόσοφος μητέρα, βλέπουσα νὰ τὴν περιβάλλουν τὰ παιδιὰ τῆς, ἐκαρσιπῆται, σκιρτᾷ καὶ πετᾷ εἰς τὸν ἄερα ἀπὸ τὴν καρὸν τῆς, κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτῆ μητέρα, παρατηροῦσα τὰ τέκνα τῆς καίρει καὶ ἀγάλλεται, διότι βλέπει τὸν ἐαυτὸν τῆς νὰ εἶναι ὡς εὐφορος πεδιάς, στολισμένη μετὰ τὰ στάχυα αὐτὰ τὰ πνευματικὰ. Κότταζε, σὲ παρακαλῶ, ἀγαπετέ, νὰ ἴδῃς τῆς χάριτος τὴν ὑπερβολήν. Ἴδου σὲ μίαν μόνον νύκτα πόσα τέκνα ἐγέννησε μετὰ ἡ πνευματικὴ αὐτῆ μητέρα.¹² Καὶ μὴ ἀπορήσῃς διὰ τοῦτο· διότι τοιαῦτοι εἶναι οἱ πνευματικὰ τοκετοὶ δὲν ἀπατοῦν οὔτε χρόνους οὔτε περιόδους μηνῶν.

2. Ἐμπρὸς λοιπὸν ὡς καρῶμεν καὶ ἡμεῖς μαζὶ μετ' αὐτὴν καὶ ὡς συμπετάσσομεν εἰς τὴν εὐφροσύνην τῆς. Διότι ἐάν δι' ἓνα μόνον ἁμαρτιῶν μετανοοῖντα καρὰ γίνεται εἰς τὸν οὐρανὸν (Λουκ. 15, 7), πολὺ περισσότερον διὰ τόσον πλῆθος πρέπει νὰ σαρπῶμεν ἀπὸ καρὸν καὶ νὰ εὐφρανόμεθα καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸν φιλοanthρωπον Θεόν διὰ τὴν ἐνεκδιήγητον αὐτοῦ ταύτην δωρεάν. Καὶ πράγματι, ὑπερβαίνει κάθε λόγον τὸ μέγεθος τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ. Ποῖος νοῦς, ποῖα διάνοια, ποῖα σκέψις, θὰ δυνηθῆ ποτε νὰ ἐννοήσῃ τῆς φιλοanthρωπίας τοῦ Θεοῦ τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀνεκφράστων δωρεῶν, τὰς ὁποίας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἔχει χαρίσει.

12. Τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα καθ' ἣν ἐσταυρώθησαν, ὡς γνωστὸν πολλοί, εἰς τὰς μεγάλας ἡμέρας πάσης, κατέστη δὲ ἦτο ἡ ἄνοιξις, οἱ βαπτίζομενοι κατὰ τὸ Πάσχα ἀνήρχοντο εἰς πολλὰς ἐκαιοτάδας. Ἐκ τῶν Παλαιῶν μνησθέντων ἔτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ Πάσχα τῶν 404 βαπτισθέντες ἦσαν «ἀμφὶ τριχίλιτοι» (P.G. 47, 34).

3. Αὐτοὶ ποὺ καθὲς καὶ προχθὲς δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ἦσαν, καὶ χωρὶς καμμίαν παρησίαν κάτω ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ διαβόλου εὐρίσκοντο καὶ ὡς αἰκμάλιτοι ἐφέροντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἰδοὺ σήμερον ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν τόξιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ δὲ ἀπέβαλον τὰ φορτία τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἐφόρεσαν τὴν βασιλικὴν στολήν, ἀμιλλάντα εἰς λαμπρότητα αὐτὸν τοῦτον τὸν οὐρανὸν καὶ λαμπρότερα ἀπὸ τοὺς ἀστέρας αὐτοῦ λάμποντες, μὲ τὸ φῶς αὐτῶν τὸ ἔφθονον περιλάουον τὸ πρόσωπον ἐκείνων ποὺ τοὺς βλέπουν. Ἐκείνοι οἱ ἀστέρες μόνον κατὰ τὴν νύκτα λάμπουν, κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθόλου δὲν φαίνονται. Οὗτοι ὅμως καὶ κατὰ τὴν νύκτα καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐξ ἴσου λάμπουν, διότι εἶναι ἀστέρες πνευματικοὶ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀμιλλάντα, ἢ μᾶλλον καὶ αὐτὸ τὸ ἔσπερνοῦν. Ἐὰν δὲ αὕτην τὴν εἰκόνα μετεχειρίσθῃ ὁ δεσπότης Χριστὸς, διὰ τὴν δειξὴ τὴν λαμπρότητα τῶν δικαίων εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ εἶπε: «Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλήρωσιν ὡς ὁ ἥλιος» (Ματθ 13, 43) τοῦτο τὸ ἔπραξε διὰ τὴν τῶν μόνον θὰ λάμπουν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ ἄλλο αἰσθητὸν πρᾶγμα λαμπρότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον. Διὰ τοῦτο μετεχειρίσθῃ τὴν εἰκόνα αὐτὴν διὰ τὴν δειξὴ τὴν κατάστασιν τῶν δικαίων.

4. Τοῦτους λοιπὸν καὶ ἡμεῖς σήμερον ὡς ἐναγκαλιωθῶμεν, οἱ ὅποιοι περισσώτερον ἀπὸ τοὺς ἀστέρας δύνανται νὰ λάμπουν καὶ συναγαγίζονται εἰς τὴν λαμπρότητα τῶν ἡλικῶν ἀκτίνων. Ἄς μὴ τοὺς περιβάλαμεν δὲ μόνον μὲ τὰ κέρια αὐτὰ τὰ σαματικά, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας ὡς ἐκδηλώσαμεν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην καὶ ὡς τοὺς παρακαλοῦμεν καὶ προτρέψωμεν, νὰ ἐνοήσουν καλὰ τὴν ὑπερβολικὴν τοῦ Κυρίου γενναιοδομίαν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἐνδοξίου, τὸ ὅποιον ἠξιώθησαν νὰ ἐνδυθῶν. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος: «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ 3, 27). Εἰς τὸ μέλλον δὲ πᾶν ἔτι θὰ πράττουσιν καὶ ἐνεργούσιν, νὰ τὸ πράττουσιν ὡς ἐάν τὸν Χριστὸν, τὸν τῶν ὄλων δημιουργὸν καὶ δεσπότην τῆς ἡμετέρας φύσεως, εἶεν ἐντὸς τῶν κατόικων. Ὄταν δὲ λέγῃ τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν Πατέρα λέγῃ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Διότι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἔδωκε αὐτὴν τὴν ὑπόδειξιν: «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με καὶ τὰς ἐντολάς μου τηρᾷ, ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐλευοῦμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσωμεν» (Ἰω. 14, 23).

5. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος τοῦ λοιποῦ ἐνθὺ θὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ φέρεται ὡς ἐάν ζῆ εἰς τὸν οὐρανόν, τὰ θνητῶν, τὰ θνητὰ φανταζόμενος καὶ μὴ φοβούμενος τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὰς ἐπιθυμίας. Διότι ὅταν ἴδῃ τὴν κοινήν μεταβολὴν ὁ διάβολος καὶ ὅτι ἐκεῖνος, ποὺ προηγουμένως ὑπὸ

τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἦσαν, εἰς τῶσον ὕψος ἀνέβηλον καὶ τόση ἀνάτης ἠξιώθησαν παρὰ τοῦ Κυρίου, κατεντροπισμασμένος ἀπέρκεται χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ τοὺς ἀντικρύσῃ, διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ τὴν μεγάλην λάμπην ποὺ ἐκπέμπουν. Ἔτσι τικλωμένος ἀπὸ τὴν λάμπην αὐτῶν στρέφει τὰ ὦτα καὶ φεύγει.

6. Ἀλλὰ οἱ εἰς τὸν Χριστὸν στρατώσῃ, οἱ εἰς τὴν οὐράνιον πολιτείαν πολιτογραφηθέντες, οἱ εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο συμπόσιον προσκληθέντες καὶ τῆς τραπέζης τῆς βασιλικῆς μέλλοντες νὰ ἀπολαύσῃτε, ἐπιδείξατε προθυμίαν ἀνταξίαν τῶν μεγάλων δωρεῶν ποὺ ἐλάθατε, ἵνα καὶ μεγαλύτεραν τὴν θέσιν χάριν ἐπρελκύσῃτε εἰς ὑμᾶς. Φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τοῦτο, ὅταν ἴδῃ, ὅτι εἰμὲθα εὐγνώμονες δι' ὅσα μᾶς ἔδωκε καὶ ὅτι προσέχομεν πολὺ νὰ διαφυλάξωμεν τὰς δωρεὰς του, ἔφθονον παρέχει τὴν χάριν του καὶ ἂν ἡμεῖς τὸ μικρὸν αὐτὸ, ποὺ ἐξαρτάται ἀπὸ ἡμᾶς, προσφέρωμεν, μὲ μεγάλας αὐτὰς δωρεὰς μᾶς τὰς καὶ ὀνταμεῖβει.

7. Ἀθάβετε ὡς παράδειγμα τὸν Παῦλον τὸν διδασκαλὸν τῆς αἰκουμένης. Οὗτος κατ' ἀρχὰς κατεδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν, τρέκων παντοῦ, οὐρανὸν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σύγκυτον καὶ ταρακὴν παντοῦ δημιουργῶν καὶ μὲ ροιῶν καὶ λύσων ἐπιπέθετος. Ὄταν ὅμως ἀπῆλause τῆς ἀνάτης τοῦ Κυρίου καὶ ἐρωτήσθῃ μὲ τὸ νοσητὸν φῶς καὶ ἀπέβαλε τὸ σκότος τῆς πλάνης καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀδηγήσθῃ καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐκαθαρίσθῃ ἀπ' ὅλα τὰ ἁμαρτήματα τοῦ παρελθόντος, ὁ μῶσας, χωρὶς τὴν παροικίαν ἀναβολὴν, ἐκείνος ποὺ προηγουμένως ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων τὰ πάντα ἔπραττε καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐλεηλάτει καὶ ἠρέμωσεν, ὁ μῶσας σύγκυτον εἰς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν Δαμασκὸν ἔφερε, κηρύσσων, ὅτι ὁ ἐσταυρωμένος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

8. Εἶδες εὐγνωμοσύνην; Εἶδες ὅτι δι' αὐτῶν τούτων τῶν πραγμάτων μᾶς ἔδειξεν ὅτι ὅσα προηγουμένως ἔπραττεν ὑπέβαλεν εἰς ἄγνοιαν; Εἶδες ὅτι δι' αὐτῆς τῆς πέρας τῶν πραγμάτων δίδασκεν ὅλους ἡμᾶς ὅτι δικαίως ἠξιώθη τῆς φιλοφροσύνης καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ἐκπειραγωγῆθῃ; Διότι ὁ ἀγαθὸς Θεός, ὅταν ἴδῃ μίαν ψυχὴν νὰ εἶναι μὲν εὐγνώμων, ἀλλ' ἔνεκα ἀγνοίας νὰ πλανᾶται, δὲν τὴν παραβλέπει, ὅτε τὴν ἀφίνει ἐπὶ πολὺ χωρὶς τὴν πρόνοιάν του, ἀλλὰ πράττει πᾶν ὅτι ἐξαρτάται ἐξ αὐτοῦ καὶ τίποτε δὲν παρκαίλει ἐξ ἐκείνων ποὺ συμβάλλουν εἰς τὴν σωτηρίαν μας, ἀρκεῖ μόνον καὶ ἡμεῖς νὰ καταστήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀξίους νὰ δεχθῶμεν μετὰ μεγάλης προθυμίας τὴν ἄνθρωπιν καταρκυμένην χάριν, καθὼς καὶ ὁ μακάριος οὗτος.

9. Ὅλα ἐκεῖνα ποὺ προηγουμένως ἔπραξεν, ἦσαν ἀπο-

τέλεσμα ἀγνοίας, διότι ἐνόμιζεν ὅτι οἱ ἐπιθέσεις ποῦ ἔκανε μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ὑπὲρ τοῦ νόμου, διὰ τοῦτο καὶ ἐγένετο εἰς πάντας αἰτίας θυροῦ καὶ ταραχῆς. Ὅταν ἄλλως ἔγραψε παρ' αὐτοῦ τούτου τοῦ νομοθέτου, ὅτι τὸν ἀντίθετον ὁρῶν βαδίζει καὶ κυρίως νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται κατὰ κτηνῶν φέρεται, ἀμέσως χωρὶς διαταγῶν καὶ ἀναβολῆς, ἐπειδὴ ἐφωτισθὲν ἀφάνως ἀπὸ τὸ νοπτόν φῶς, ἄλλῃ τὴν πλάνην ἀπέβαλε καὶ κήρυξ τῆς ἀληθείας ἔγεινε. Ἐκείνους δὲ πρῶτους εἰς τὸν ὁρῶν τῆς εὐσεβείας ἤθελε νὰ φέρῃ, πρὸς τοὺς ἀπίστους καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ ἀρχιερέως ἔφερε, καθὼς ὁ ἴδιος εἰς τὴν δημηγορίαν του πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε: «Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πάν τὸ πρεσβυτέρων ὅτι ἐπιστολάς δεξιμένους παρ' αὐτῶν εἰς Δαμασκὸν ἐπορευομένην πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ὥστε καὶ τοὺς ἐκεῖ ὄντας δεδεμένους ἀναγαγεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ» (Πράξ. 22, 5).

10. Εἶδες τὸν Παῦλον σὺν λέοντι μανισμένον παντοῦ νὰ περιφέρεται; Βλέπε αὐτὸν πάλιν μὲ μίαν νὰ ἔχη γίνασι ἡμερος σὺν πρόβατον καὶ αὐτὸς ποῦ προηγουμένως ἔβδεν καὶ ἐφυλάσσει καὶ τοὺς εἰς τὸν Χριστὸν πιστευόντας κατεδίωκεν, ἔξωφρα χάριν τοῦ Χριστοῦ, νὰ καταβαίνει ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Δαμασκῆ μέσα σὲ κοφίνι, διὰ νὰ διαφύγῃ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων (Πράξ. 9, 25): ἄλλοτε δὲ ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς Καισάρειαν νὰ στέλλεται καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Ταρσύν, διὰ νὰ μὴ κατασπαραχθῇ ὑπὸ τῆς μανίας τῶν Ἰουδαίων (Πράξ. 9, 30). Εἶδες, ἀγαπητέ, πόσον μετεβλήθη. Εἶδες πόσον μετεμορφώθη ψυχικῶς; Εἶδες ὅτι ἀφ' οὗ ἀπήλαυσε τῆς ἀνωθεν γεννησιδικίας, προθύμως καὶ ἀφθόνως προσέφερεν ἐκεῖνο, ποῦ ἐξηρῆτο ἀπ' αὐτοῦ, δηλαδὴ τὸν ζῆλον, τὴν θερμότητα τὴν πίστιν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὑπομονήν, τὴν μεγαλοψυχίαν, τὸ φρονήματος τὴν σταθερότητα. Διὰ τοῦτο καὶ ἠξιώθη μεγάλης βοηθείας ἀνωθεν, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ἔγραψε: «Περαισώτερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίσασα οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἡμῶν» (Α' Κορ. 15, 10).

11. Τὸ παράδειγμα τούτου, παρακαλῶ, μιμηθῆτε καὶ σεῖς οἱ ὅσοι ἠξιώθητε νὰ τεθῆτε κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν υἰοθεσίαν νὰ ἀπολαύσετε. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μεγάλην ζέσιν καὶ πίστιν πρὸς τὸν Χριστὸν ἐπέδειξατε, ἴνα καὶ μεγάλην χάριν ἐπιστρέψετε εἰς τὸν ἐσῆτον οὐκ ἀνωθεν, καὶ τὸ δοθὲν εἰς ὑμᾶς ἐνδομα λαμπρότερον καταστήσετε, καὶ ὁφθονον τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἀπολαύσετε. Ἐὰν δὲ κυρίως ἀκόμη νὰ κάμετε κανένα ἀγαθὸν ἔργον καὶ ἐνῶ ἐφέρατε ἐπάνω σας τόσα φορτῖα ἁμαρτημάτων, τόσων πολλῶν σὰς ἤξιωσε δωρεῶν, λόγω τῆς φιλονεικίας του, βίῳτι δὲ μόνον σὰς ἀπῆλλαξεν ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ δικαιο-

σύνην σὰς ἐχάρισεν, ἀλλὰ καὶ ἀγίους σὰς ἀνέδειξε καὶ τὴν υἰοθεσίαν σὰς ἔδωσε: ἐὰν λοιπὸν ἐκ τῶν προτέρων σὰς ἐδώρησε ἴσα ἀγαθὰ, ἐὰν σεῖς, κατόπιν τούτων, μετὰ προθυμίας προσφέρετε, δὲ ἀπὸ σὰς ἐλαττώται καὶ μαζί με τὴν διαφύλαξιν ἐκείνων ποῦ ἐλάβοτε, ἐπιδειξέτε καὶ καλὴν καὶ προσεκτικὴν διαγωγὴν, πῶς δὲν θὰ σὰς ἀξίωση πάλιν μεγαλυτέρων δωρεῶν;

12. Ἠκούσατε σήμερον τὸν μακάριον Παῦλον τὸν παράνομον τῆς ἐκκλησίας νὰ γράφῃ καὶ νὰ λέγῃ: «Ὡστε εἶπε ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις» (Β' Κορ. 5, 17). Διὰ νὰ μὴ νομίσωμεν δὲ ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν αἰσθητὴν κτίσιν, ποῦ βλέπομεν, προσέθεσε καὶ τὰς λέξεις: «εἰ τις ἐν Χριστῷ, διδάσκων ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἐτοποθέτησε τὸν ἐσῆτον του εἰς τὴν παράταξιν τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ ἐμφανίζεται ὡς νέα κτίσις. Διότι, ἢ κερδίζεις, λέγε μοι νὰ βλέπῃς ἕνα οὐρανὸν νέον καὶ κτίσιν νέαν, ἐνῶ μεγάλο κέρδος ἔχεις νὰ ἴδῃς ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν κακίαν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀπὸ τὴν πλάνην εἰς τὴν ἀλήθειαν. Τοῦτο νέαν κτίσιν καὶ ὁ μακάριος οὐτος Ἀπόστολος ὠνόμασε δι' αὐτὸ καὶ ἡμέτερος ἐν συνεκείῳ προσέθεσε: «Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰσοῦ γέγονε τὰ πάντα καινὰ» (αὐτόθι). Διὰ τούτων λέγει σχεδὸν τὰ ἔληξ: διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ὡς παλαιὸν φόρεμα ἀπέβαλον τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τὸ νέον τοῦτο καὶ λαμπρὸν φόρεμα καὶ τὴν στολὴν τὴν βασιλικὴν ἐνεβόησαν οἱ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τῆς δικαιοσύνης φωτισθέντες. Διὰ τοῦτο ἔλεγε: «Εἰ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰσοῦ γέγονε τὰ πάντα καινὰ».

13. Πῶς δὲν εἶναι νέα καὶ παράδοξα ὅλα, ἐταν ὁ κτὴς καὶ προκτὴς μετὰ τὴν καθολοποίηση καὶ πολυφασίαν ἀσχολούμενος ἀφῆνης ἐργατῆς καὶ λιποδίατος γίνεται; Πῶς δὲν εἶναι νέα καὶ παράδοξα τὰ πάντα, ἐταν ὁ ἄλλοτε διεφθαρμένος καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς παρούσης ζωῆς κατοπαυωμένος, ἔξαφνα ἀνώτερος τῶν παθῶν γίνεται καὶ τόσον παλὸ ἀρραβωνεταί εἰς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν ἀγνότητα, ὡς ἐὰν δὲν εἶχε καθόλου σῆμα;

14. Εἶδες πῶς πράγματι νέα κτίσις εἶναι αὐτὸ ποῦ συνέβη; Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δηλαδὴ εἰσελθούσα εἰς τὰς ψυχὰς τὰς μετέπλασε τὰς μεταμόρφωσε καὶ τὰς ἔκαμε ἄλλας ἀπὸ ἄλλων, ὅχι διότι μετέβαλε τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἀλλὰ διότι τὴν θέλησιν αὐτῶν ἥλλαξε: διὰ δὲ τοῦ φωτισμοῦ τῆς διανοίας συνετέλεσεν, ὥστε αὐτὴ νὰ μὴ οὐκισμῆται περὶ τῶν πραγμάτων ἀντίθετον γνώμη, ἀλλὰ καθαρίσασα τὰ μάτια αὐτῆς ἀπὸ τῆς τοίμπλες, τὰ κατέστησεν ἰκανὰ νὰ βλέπουν καλὰ καὶ τῆς κείνης τὴν ἀσκησίαν καὶ δυσμορφίαν, καὶ τῆς ἀρετῆς τὴν

πολλήν ύπερότητα και φαιδρότητα.

15. Είδες πώς καθ' ἑκάστην ἡμέραν νέαν κρίσιν δημιουργεῖ ὁ Κύριος; Ποῖος ἄλλος, λέγε μου, ἐπεισαν ἐκείνον ποῦ δὴν τὴν ζωὴν του πολλὰς φορές ἐπέρασεν εἰς τὰς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου και λίθους και ξύλα ἐπροσκόνει και θεοὺς τὰ ἐνόμιζε, ἔξαφνα εἰς τόσον ὕψος ἀρετῆς νὰ ἀνέλθῃ, ὥστε ἐκεῖνα μὲν ὄλα τώρα νὰ τὰ περφορῶνῃ και περιγεῶνῃ και τοὺς λίθους νὰ τοὺς βλέπῃ ὡς λίθους και τὰ ξύλα ὡς ξύλα, τὴν δὲ τῶν ὄλων δημιουργὸν νὰ προσκυνῇ και τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν νὰ προσημῇ και θεωρῇ ἀνωτέραν ἀπ' ὄλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου;

16. Εἶδες πώς ἡ εἰς τὸν Χριστὸν πίστις και ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐπάνοδος νέα κρίσις λέγεται; Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν, σὺς παρακαλῶ, ὄλοι και οἱ πρὸ πολλοῦ χρόνου μεμνημένοι και μέλη τῆς Ἐκκλησίας γενόμενοι και οἱ πρὸ ὀλίγου τὴν γεννησιχωρίαν ἀπολαύσαντες τοῦ Κυρίου, ὡς ἀκούσαμεν τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος μᾶς λέγει: «Τὰ ἄρκαία παρήλθεν, ἰσοῦ γέγονε τὰ πάντα καινά» (Β' Κορ. 5, 17)· και ληρονοῦντες ὄλον τὸ παρελθὸν μας, ὡς ἀλλόθωμεν συμπεριφορὰν, ἀφοῦ ζῶμεν εἰς νέαν πολιτείαν· ὄλοι δὲ οἱ λόγοι μας και αἱ πράξεις μας νὰ εἶναι ἀντάξιμοι τοῦ ὑψηλοῦ ἀξιώματος ἐκείνου, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ ἐντός μας.

17. Διότι ἐάν οἱ κοσμικὰ ἀξιώματα ἀναλαμβάνοντες, οἱ ὁποῖοι πολλὰς φέρουν ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος ποῦ φοροῦν ζωγραφισμένας τὰς βασιλικὰς εἰκόνας, και ὡς ἐκ τούτου τυγχάνουν σεβασμοῦ παρὰ πάντων, οὐδέποτε ἤθελον ἀνεχθῆναι νὰ κάμουν κάτι ἀνάξιον τοῦ ἐνδύματος, ποῦ φέρει τὰς βασιλικὰς εἰκόνας· ἀλλὰ και ἂν αὐτοὶ ἤθελον ποτὲ ἐπιχειρήσει νὰ κάμουν τοιοῦτόν τι, ὑπάραχουν πολλοὶ ποῦ τοὺς ἐμποδίζου· και ἂν τινὲς θελήσουν νὰ τοὺς κακοποιήσουν, ἡ περιβολὴ τοῦ ἐνδύματος, λόγῳ τῶν εἰκόνων, τοὺς προσφυλάσσει μὲ πολλὴν ἀσφάλειαν, ὥστε τίποτε τὸ ἀπρεπὲς νὰ μὴ πάθουν, πόσω μάλλον αὐτοὶ ποῦ ἔχουν ὄχι ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμα ζωγραφισμένον τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ κάτοικον ἐντός τῆς ψυχῆς των και τὸν τοῖτου Πατέρα και τὴν παρουσίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἐπιόμενον ἀσφαλὲς νὰ εἶναι και πρέπει εἰς ὄλους νὰ δεικνύουν διὰ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς των και τοῦ προσεκτικῶ ἔσιου των, ὅτι φέρουν τὴν βασιλικὴν εἰκόνα.

18. Καθὼς ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ φέρουν ἐμπροσθεν τοῦ στήθους ἐπὶ τῶν φορεμάτων τὰς βασιλικὰς μορφάς, εἰς ὄλους εἶναι γνωστοί, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον και ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔπαξ ὄλα παντὸς τὸν Χριστὸν ἐνεδύθημεν και εἰς τὴν ψυχὴν μας νὰ κατοικήσῃ ἡζωῶθημεν, ἐάν θελήσωμεν, θὰ δυναθώμεν διὰ τοῦ ἐναρέτου θίου μας, και ἂν ἀκόμη σιωπῶμεν, νὰ δεικνύω-

μεν τὴν δύναμιν τοῦ κατοικοῦντος ἐντός ἡμῶν. Καὶ ὅπως τώρα ἡ περιβολὴ σας και ἡ λοιμυρότης τῶν ἐνδυμάτων σας¹⁸ προσελκύουν ὄλων τὰ βλέμματα, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον και πάντοτε ἐάν θελήσετε, θὰ δυναθῆτε, τὴν λοιμυρότητα τοῦ ἐνδύματος τοῦ βασιλικοῦ διατηροῦντες, περισσότερο ἀπὸ τώρα, διὰ τῆς θεωρέτου πολιτείας σας και τῆς μεγάλης ἀκριβείας εἰς τὴν ἐπιτέλειαν τῶν καθήκόντων σας νὰ προσελκύετε ὄλους αὐτοὺς ποῦ σὺς βλέπουν εἰς τὸν ἴδιον ἕζλον και εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

19. Διὰ τοῦτο και ὁ Χριστὸς ἔλεγε: «Λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὡπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν και δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 5, 16). Εἶδες ὅτι προτρέπει νὰ λάμψῃ τὸ φῶς ποῦ εἶναι ἐντός μας ὄχι διὰ τῶν φορεμάτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων; Διότι, ἀφοῦ εἶπε «Λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν», προσέθεσεν· «ὡπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν». Τοῦτο τὸ φῶς, περὶ τοῦ ὁποῖο ὁμιλεῖ, δὲν σταματῇ εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος, ἀλλὰ φωτίζει τὰς ψυχὰς και τὴν διάνοιαν ἐκείνων ποῦ τὸ βλέπουν και ἀφοῦ διασκορπίσῃ τὸ σκότος τῆς κακίας, προσελκύει ἑαυτοὺς ποῦ συναντῇ εἰς τὸ νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρετὴν και νὰ λάμψουν και αὐτοὶ διὰ τοῦ ἰδίου φωτός.

20. «Λαμπάτω, λέγει, τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων». Καὶ καλῶς εἶπεν «ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων». Τόσον μεγάλο πρέπει νὰ εἶναι, λέγει, τὸ φῶς σας, ὥστε ὄχι μόνον σὺς νὰ φωτίζῃ εἰς μεγάλον βαθμὸν, ἀλλὰ και ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ἔχουν ἀνάγκη αὐτοῦ, νὰ φέγγῃ. Καθὼς λοιπὸν τὸ αἰσθητὸν φῶς ἀπομακρύνει τὸ σκότος και συντελεῖ, ὥστε οἱ βαδίζοντες εἰς τὸν δρόμον τὸν αἰσθητὸν νὰ βαδίζουν καλῶς, τοποιοτρόπως και τὸ νοητὸν φῶς, ποῦ προσέρχεται ἐκ τῆς ἀρίστης διαγωγῆς, φωτίζει ἐκείνους ποῦ ἔχουν θολωμένα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σκότος τῆς πλάνης και δὲν δύναται νὰ ἴδωσι καλὰ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, τοὺς καθίζει τὰ μάτια τῆς διανοίας, τοὺς ὀδηγεῖ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν και τοὺς βοηθεῖ, ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ βαδίζουν εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς.

21. «Ὅπως ἴδωσι τὸ καλὰ ἔργα ὑμῶν και δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ἡ ἀρετὴ σας, λέγει διὰ τούτων, και ἡ μεγάλη προσοχὴ εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν διαγωγὴν σας, και ἡ ἐπιτέλεις καλῶν ἔργων, συντελοῦν, ὥστε ἐκεῖνοι ποῦ σὺς βλέπουν, νὰ δοξάζουν τὸν κοινὸν ἡμῶν δεσπότην.

18. Ἴπνοσεὶ τὰ λευκὰ ἐνδύματα, ἅτινα οἱ νεοφύτοιτοιοι ἔφαγον ἐπὶ ἐκτὴ ἡμέρας ἀπὸ τῆς βαπτίσεως αὐτῶν, τὴν «ἐμυρῶσαν ἑσθήτην» ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὰ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Δόγ. 40, Ρ. Γ. 36, 393).

Ἐκαστος λοιπὸν ἀπὸ σᾶς, παρακαλῶ, νὰ προσπαθῆ νὰ ζῆ μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀκρίβειαν, ὥστε ἔλοι δοσι σᾶς προσέκουν νὰ εὐλογοῦν καὶ δοξάζουν τὸν Κύριον ἡμῶν.

22. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος αὐτός, ὁ ἡμιμήτης τοῦ Χριστοῦ, ὁ διδάσκαλος ἀρίστης διωγωγῆς, ὁ πανταχοῦ τρέχων καὶ τὰ πάντα ἐνεργῶν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἔγραψε: «Ἐἴ τις ἐν Χριστῷ κοινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρήλαθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινὰ» (Β' Κορ. 5, 17), δίδων διὰ τούτων τὴν ἐξῆς ἀκεδὸν προτροπὴν: ἀπέβαλες τὸ παλαιὸν ἔνδυμα, ἔλαβες τὸ νέον, ποὺ εἶναι τόσον πολὺ λαμπρόν, ὥστε νὰ συναγωνίζεσαι εἰς τὴν λαμπρότητα καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας· πρόσεξε νὰ διατηρῆς πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν λαμπρότητα τὴν ὑπαιότητα τοῦ ἐνδόματος. Διὰ τὴν ὁσὴν βλέπει ὁ παντὶς ἐκεῖνος δόξων καὶ ἐκθρὸς τῆς σωτηρίας μας νὰ ἀπιστήσῃς τὸ ἔνδυμα ἡμῶν τοῦτο τὸ πνευματικόν· τόσον πολὺ φοβεῖται τὴν λαμπρότητά του. Διότι ἡ ἀσκρασιὶς ποὺ ἐκπιθᾷ ἀπὸ ἐκεῖ τοῦ τυκλῶναι τὰ μάτια.

23. Διὰ τοῦτο, σὺς παρακαλῶ, τώρα ποὺ εἶπατε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πνευματικῆς σᾶς ζωῆς, ἄμεσοι, πολὺ ἀγωνισθῆτε. πάλιν λαμπρότητα ἐπιδείξατε καὶ διὰ παντὸς τρόπου τὴν ὑπαιότητα τοῦ ἐνδόματός σας τοῦτου λαμπρότερον καὶ φαιδρότερον καταστήσατε. Καὶ μὴτε λόγος ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα, ἀλλὰ πρῶτον νὰ σκεπτάμεθα, ἐὰν ὁ λόγος ποὺ θέλομεν νὰ εἰπωμεν προσφέρει κάποια ὠφέλεια καὶ ἐὰν δύναται νὰ συντελέσῃ κάποια εἰς οἰκοδομὴν ἐκείνων ποὺ θὰ τὸν ἀκούσουν καὶ τότε μετὰ πολλῆς προσοχῆς νὰ ἀμιλῶμεν, ὡς ἐὰν εὐρίσκοιο ἐκεῖ κάποιος καὶ ἔγραψε τοὺς λόγους μας, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἔργον ἢ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθ. 12, 36).

24. Ἄς μὴ γίνεταί λοιπὸν ἀπὸ ἡμᾶς συνομιλία κοσμικὴ καὶ ἀνωφελής, διότι εἰς πολυταῖαν νέαν καὶ διαφορετικὴν τῶρα πλέον ἀνήκομεν καὶ πρέπει τὰ ἔργα μας νὰ εἶναι σύμφωνα μὲ αὐτήν, διότι ἄλλως θὰ εἴμεθα ἀνάξιοι ταύτης. Δὲν παρατηρεῖτε τί συμβαίνει εἰς τὰ κοσμικὰ ἀτζήματα, πῶς ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιδικῶμεν νὰ καταλάβωμε θέσαν εἰς τὴν σύγκλητον ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων ἐμποδίζονται νὰ κάμουν πράξεις ἰσνάς, τὰς ὁποίας ἐλευθέρως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐπιτρέπεται νὰ πράττουν; Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ σὺς, οἱ τῶρα μεμνημένοι καὶ οἱ πρὸ πολλοῦ χρόνου τῆς χάριτος ταύτης ἀζιμῆντες, εἶναι πρέπειν, ἀφοῦ ἤπαξ εἰς τὴν σύγκλητον τὴν πνευματικὴν ἐνεγράφημεν, νὰ μὴ κάμνωμεν ὅ,τι κάνουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ προσοχὴν εἰς τὴν γλώσσαν νὰ ἔχωμεν καὶ

καθάρτητα διανοίας νὰ δεκνύωμεν καὶ κάθε μέλος τοῦ σώματος μας νὰ τὸ συντησοῦμεν νὰ μὴ ἐπιτελῆ κανένα ἔργον, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ φέρῃ εἰς τὴν ψυχὴν μεγάλην ὠφέλειαν.

25. Τί θέλω νὰ εἶπω μὲ τοῦτο; Τὴν γλώσσαν μόνον εἰς ὕμνους καὶ δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνάγνωσιν τῶν θείων λόγων καὶ συζητήσεις πνευματικὰς νὰ χρησιμοποιῶμεν ἔξω ὡς γὰρ λόγος, λέγει, ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν· καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε (Ἐφ. 4, 29—30). Εἶπατε ὅτι δὲν κάνετε αὐτὰ ποὺ εἶπα, λυπεῖτε τὸ ἅγιον Πνεῦμα; Διὰ τοῦτο, σὺς παρακαλῶ, νὰ προσέζωμεν νὰ μὴ κάμωμεν κανένα ἐξ ἐκείνων τῶν ἔργων, ποὺ λυποῦν τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ἀλλ' ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸν οἶκον μας, νὰ μὴ μεταβαίνομεν εἰς ἀπαιθεῖς συγκεντρώσεις, οὔτε νὰ συκνάζωμεν εἰς συλλόγους ἀνθρώπων ἀνοήτων καὶ φιλοῦρων, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ οἴκου τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ συλλόγου, ὅπου γίνονται πνευματικαὶ διαλέξεις, τίποτε ἄλλο νὰ μὴ θεωρῶμεν προσημότερον.

26. Πᾶσαν πράξιν μας νὰ τὴν διακρίνῃ πολλὴ σοβαρότης καὶ εὐτοξία, διότι λέγει ἡ Γραφή: «Στολισμὸς γὰρ ἀνδρὸς καὶ γέλιος ὀδόντων καὶ δῆμα πεδὸς ἀναγγέλλει τὰ περὶ αὐτοῦ» (Σαφ. Σειρ. 19, 27). Καὶ πολὺ ὀρθῶς, διότι τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς σαρκὸς καὶ ἀκριβῶς φανεράνει ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ ἀνθρώπου ὄψη, ἢ δὲ κίνησις τῶν μελῶν του εἶναι ἐκείνη ποὺ κυρίως δεκνύει τὴν ὑπαιότητα τῆς ψυχῆς του. Ὅταν λοιπὸν βαδίζωμεν εἰς τὴν ἀγοράν, τὸ βᾶσιμά μας νὰ εἶναι τόσον ἥσυχον καὶ σοβαρόν, ὥστε νὰ προκαλῆ τὴν προσοχὴν ἐκείνων ποὺ μᾶς συναντοῦν. Καὶ μὴτε οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ βλέπωμεν ἄσασα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, μὴτε τὰ πόδια ἔπικτα νὰ βαδίζωμεν· ἢ δὲ γλώσσα μὲ ἥσυχον καὶ γλυκύτητα νὰ προσφέρῃ τοὺς λόγους καὶ γενικῶς διὰ τὰ ἔξωτερικὰ τοῦ ἀνθρώπου νὰ φανερώσωμεν τὴν ὑπαιότητα τῆς εἰς τὸ ἑσωτερικόν τοῦ σώματος καθημένης ψυχῆς. Τοῦ λοιποῦ ἢ διαγωγῆς μας πρέπει νὰ εἶναι νέα καὶ διαφορετικὴ, ἐπειδὴ νέα καὶ παράδοξα εἶναι αἱ δωρεαὶ ποὺ ἐλάθωμεν καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ, εἰς τὴν ὁποῖαν εἰσέλθωμεν καθὼς καὶ ὁ μακάριος Παῦλος τὸ ἀποδεικνύει, λέγων· «Ἐἴ τις ἐν Χριστῷ κοινὴ κτίσις».

27. Καὶ διὰ τὸ μάθησθε ὅτι νέα καὶ παράδοξα εἶναι τὰ δῶρα ποὺ μᾶς ἐδόθησαν, ἀκόμων τὸ ἐξῆς: ἡμεῖς οἱ ὅποιοι προηγουμένως καὶ ἀπὸ αὐτῆν ταύτην τὴν λάσπην εἴμεθα εὐτελέσωμεν καὶ εἰς τὴν γῆν τρόπον πνὴ ἐσυρμένω, ἄμεσοι ἐγίνωμεν λαμπρότεροι ἀπὸ τὸν χρυσὸν καὶ ἀντηλλάξωμεν τὴν γῆν μὲ τὸν οὐρανόν. Διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὰ δῶρα ποὺ μᾶς ἐδόθησαν εἶναι πνευματικὰ. Καὶ τὸ ἔνδυμα ἡμῶν εἶναι πνευμα-

τικόν και ἡ τροφή πνευματικὴ καὶ τὸ ποτὸν πνευματικόν. Ἐπομένως τοῦ λοιποῦ καὶ ὅλα τὰ ἔργα μας καὶ ὅλα αἱ πράξεις μας πρέπει νὰ εἶναι πνευματικά. Διότι αἱ πνευματικαὶ πράξεις εἶναι καρπὸς τοῦ Πνεύματος, ὅπως καὶ ὁ Παῦλος λέγει «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρησιότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραΰτης, ἐγκράτεια» κατὰ τῶν τοιούτων οὕκ ἔστι νόμος. (Γαλ 5, 22—23. Α' Τιμ. 1, 9). Καλῶς δὲ ἀμίλησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι εἶναι ὑπεράνω τοῦ νόμου οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν ἀρετὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπάκουται εἰς τὸν νόμον «δικαίω γάρ, λέγει, νόμος οὐ κεῖται» (Α' Τιμ. 1, 9).

28. Ἀφοῦ δὲ ἀνέφερε ποῖος εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος προσέθεσεν ἐν συνεχείᾳ «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν οὖν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» (Γαλ. 5, 24), δηλαδὴ τὴν κατέστησαν ἀνάγκαν νὰ κἀνῃ τὸ κακόν, τὴν παρέλυσαν κυριολεκτικῶς καὶ διὰ τῶν ἀγόνων αὐτῶν ἐναντίον τῆς ἑγνῆν ἀνίτητοι τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν. Τοῦτο ὑπονοοῦσε, ὅταν ἔλεγε «ἐσταύρωσαν». Καθὼς δηλαδὴ ἐκεῖνος ποῦ εἶναι καρφωμένος εἰς τὸν σταυρὸν καὶ μετὰ τὸ καρφίω τρυπημένος, ἐπειδὴ βασανίζεται ἀπὸ τοὺς πόνους, οἱ ὁποῖοι τοῦ τρυπιῶν ἴλο τὸ σῶμα, δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ ἐνοκληθῆ ὑπὸ σαρκικῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τὰ πάθη ὅλα καὶ κάθε πονηρὰ ἐπιθυμία φεύγει, διότι ὁ πόνος δὲν παρακυρεῖ κομμίαν θέσιν εἰς τὰ πάθη ἐκεῖνα, κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῆς τρόπον καὶ ἐκεῖνοι, ποῦ ἀφέρωσαν τὸν ἑαυτὸν τους εἰς τὸν Χριστόν, τόσο πολλὸ πρὸς αὐτὸν προσκολληθήσαν καὶ τόσο περιεφρόνησαν τὰς σαρκικὰς ἀνάγκας, ὡς νὰ ἐσταύρωσαν τὸν ἑαυτὸν των μαζί μετὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας.

29. Ἡμεῖς λοιπὸν οἱ ὁποῖοι ἐγίνομεν ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸν ἐνεδύθημεν καὶ ἀξιοῦμεθα νὰ τρώγωμεν τὴν τροφήν αὐτοῦ τὴν πνευματικὴν καὶ νὰ πίνωμεν τὸ ποτὸν αὐτοῦ τὸ πνευματικόν, δεσποιοιοῦμεν τὸν ἑαυτὸν μας κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τίποτε τὸ κοινὸν νὰ μὴ ἔχωμεν πλέον πρὸς τὰ πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου, διότι εἰς ἄλλην πολιτείαν ἐπολιπογραφήθημεν, εἰς τὴν ἴδω Ἱερουσαλήμ. Διὰ τοῦτο, οὐκ παρακαλῶ, ἀντιῆξι πρὸς τὴν πολιτείαν ἐκεῖνην νὰ εἶναι τὰ ἔργα μας, ἵνα διὰ τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποῖαν θὰ ἀσκάωμεν καὶ διὰ τῆς δοξολογίας πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὴν ὁποῖαν θὰ καλοῦμεν τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ παραδειγματός μας, ἐπισύρωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας εἰς μεγάλῃ δοθῆν τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὅταν ὁ Κύριος ἡμῶν δοξάζεται ἐξ αἰτίας μας, ἀφθόνως καὶ οὗτος θὰ ἐκκίνη εἰς ἡμᾶς τὰς δωρεάς του, ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωσύνην μας, καὶ ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι δὲν καταθέτει τὰς εὐεργε-

σίας του εἰς ἀκαρίστους καὶ ἀγνώμονας ἀνθρώπους.

30. Γνωρίζω διὰ εἴπα πολλά. Σὰς ἱερῶς συγγνώμην διὰ τοῦτο. Ἡ μεγάλη ἀγάπη ποῦ αἰσθάνομαι πρὸς σᾶς, μετὰ ἔκαμε νὰ ἐπεκταθῶ τόσο εἰς τὴν ὀμίλιαν ταύτην. Βλέπων δηλαδὴ τὸν πλοῦτον σας τὸν πνευματικόν καὶ γνωρίζων τοῦ πονηροῦ δόξῃνος τὴν μοχθηρίαν καὶ διὰ τὴν κυρίως πρέπει νὰ λάβετε πολλὰ μέτρα ἀσφαλείας καὶ περιφρουρήσεως τοῦ πνευματικοῦ σας πλοῦτου, οὐκ ἔκαμα τὴν μακρὰν ταύτην παραίνεσιν, ὥστε κατ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ εἶθε νηφάλιος, ἐγγήγοροι καὶ διαρκῆ ἐπαγρόνηοι νὰ ἐπιδοκῆτε πρὸς διαφόλαις τοῦ πνευματικοῦ σας τοῦτου θησαυροῦ, διὰ νὰ μὴ δυνηθῆ νὰ εὖρη κομμίαν πορτοῦλαν ὁ ἐκέρδης τῆς αὐτηρίας μας καὶ εἰσελάθη καὶ μᾶς ἀφαιρήσῃ τὸν θησαυρὸν τοῦτον.

31. Τὰς συνθήκας λοιπὸν, τὰς ὁποῖας ἐκάματε μετὰ τὸν Κύριον καὶ ἐγράψατε δεκτὰς μετὰ τὸν ἑαυτὸν σας, ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας, φυλάττετε μετὰ σταθερότητα ἀκλόνητον. Προσπαθήσατε νὰ παραμείνετε κατ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σας εἰς τὴν αὐτὴν λαμπρότητα, ποῦ εἶσθε τώρα. Εἶναι δὲ δυνατόν, ἐάν θέλωμεν, συνεχῶς νὰ προσφέρωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἐκεῖνο ποῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας, δεκτὰ μόνον νὰ διατηρήσωμεν τὴν λαμπρότητα, ποῦ ἔχομεν τώρα, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέραν νὰ κάμωμεν τὴν ἐνδυστάσιαν ταύτην τὴν πνευματικὴν, διότι καὶ ὁ Παῦλος μετὰ τὴν χάριν τοῦ βαπτίσματος, ὅσον παρήρακετο ὁ χρόνος, τόσο λαμπρότερος καὶ φαιδρότερος ἐγένετο διὰ τῆς χάριτος, ἡ ὁμοῖα ἀνθρώπῳ ἦτο εἰς αὐτόν.

32. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν δεσποιοιοῦμεν πολὺ κάθε ἡμέραν μήπως κηλῖδα ἢ ζορμαστῖν δεχθῆ τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἐνδομῆ μας: δεσποιοιοῦμεθα πολὺ ἀπὸ τὰ θεωρούμενα μικρὰ ἁμαρτήματα, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποφυγῶμεν κατὰ τὰ μεγάλα. Διότι, ἐάν ἀρχίσωμεν νὰ μὴ διδῶμεν σημασίαν εἰς μερικὰ καὶ νὰ τὰ θεωρῶμεν ὡς ἀσήμαντα, σιγὰ-σιγὰ θὰ προχωρήσωμεν καὶ εἰς τὰ μεγάλα πταίσματα. Διὰ τοῦτο, οὐκ παρακαλῶ, τὰς ὑποχρεώσεις, ποῦ ἀνελάβατε διὰ τὸν συνθηκῶν, πάντοτε νὰ ἐνθυμῆσθε καὶ ὅλα ἐκεῖνα ποῦ ἀπηνήθητε δηλαδὴ τὰς διαβολικὰς μοιχὰς καὶ ἐπιδείξεις καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τεχνάσματα τοῦ πονηροῦ, νὰ ἀποφεύγετε διαρκῶς ὡς μολυσματικὴν ἀσθένειαν. Τηρήσατε μετὰ μεγάλην ἀκριβείαν τὰς συνθηκὰς σας πρὸς τὸν Χριστόν, διὰ νὰ λαμβάνετε πάντοτε μέρος, χαρούμενα, εἰς τὸν πνευματικόν τοῦτον δεῖπνον καὶ διὰ τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποῖαν ἐκ τῆς τροφῆς ταύτης θὰ λαμβάνετε, νὰ γίνεσθε ἀκατάβλητοι εἰς τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου.

33. Διὰ τῆς ἁρίστης δὲ διαγωγῆς, τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπιδεί-

Εξετε, τόσον πολὺ θὰ προσελκύσασθε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὥστε καὶ οἱ μὲν ἀκατανίκητοι νὰ εἰσθε καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ νὰ σκαρτῆ καὶ καίρη διὰ τὴν ἰδιάν σας προκοπὴν, καὶ ὁ Κύριος ὅλων μας νὰ δοξάζεται καὶ ὅλοι μας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν νὰ ἀξιοῦμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῶν ἀκτινῶν καὶ τῆς φιλοανθρωπίας τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ἀποίου εἰς τὸν Πατέρα συνεχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸ δῶνον Πνεύματι ἀνήκει δόξα, κράτος, τιμὴ, τῶρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Η Ε Μ Π Τ Η

ΤΟΥ ΑΙΤΟΥ ΠΡΟΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΤΡΥΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΘΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΒΑΠΤΙΣΘΕΝΤΑΣ

1. Ἄν καὶ ἡ νηστεία παρεβλήθη, ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὅμως ἡ εὐλάβεια πρέπει νὰ παραμείνῃ. Ἄν καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς μᾶς ἐγκατέλειπε, δὲν πρέπει ὅμως νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ καὶ ἡ ὀνάντησις αὐτῆς. Ἄλλ' ἂς μὴ διασπαρτηθῆ κανεὶς, παρακολῶ, διὰ τὴν προτροπὴν μου ταύτην, διότι δὲν λέγω αὐτὰ διὰ νὰ οἰς ἄναγκάσω νὰ υποβληθῆτε εἰς νέαν νηστείαν καὶ νὰ οἰς στενοκαρδίω, ἀλλὰ διὰ νὰ οἰς φέρω εἰς ἄνακτον καὶ εὐχάριστον κατάστασιν καὶ νὰ ἐπιδειξέτε τῶρα, ποῦ δὲν εἶναι καιρὸς νηστείας, μὲ μεγάλην ἀκριβείαν τὴν ἀληθῆ νηστείαν. Διότι εἶναι δυνατόν ἕνας νὰ νηστεύῃ, ἔστω καὶ ἂν δὲν νηστεύῃ. Καὶ πᾶς εἶναι δυνατόν ταῦτα; Ἴδου πῶς ἔστιν ἀπόνη μὲν φαγητά, ποῦ δὲν εἶναι νηστεύσιμα, ἀλλὰ ἀποφρονύμεν τὰ ἀμαρτήματα. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ὑφέλιμος νηστεία καὶ δι' αὐτὴν καὶ ἡ ἀποκτῆ ἀπὸ τὰ φαγητὰ γίνεται, διὰ νὰ τρέχωμεν εὐκολώτερον πρὸς τὸν ὄρθρον τῆς ἀρετῆς. Ἄν λοιπὸν θέλωμεν καὶ τὴν ἀρμόζουσαν πρὸς τὸ σῶμα φροντίδα νὰ δεκνύωμεν καὶ τὴν ψυχὴν καθαρὰν ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα νὰ διατηρῶμεν, ἔστι πρέπει νὰ ἐνεργῶμεν, πεπαιθήμενοι εἰς αὐτὰ ποῦ λέγομεν τῶρα.

2. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς νηστείας μᾶς εἶναι εὐκολώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλον· διότι τὴν ἄλλην νηστείαν, δηλαδὴ τὴν ἀπακτῆ ἀπὸ τὰ φαγητὰ, ἤκουσα πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι πολὺ δυσκολεύονται νὰ τὴν τηρήσωσιν, προβάλλοντες σωματικὴν ἀδυναμίαν καὶ πολλὰ ἄλλα, καὶ λέγοντες ὅτι ἡ ἀποκτῆ ἐκ τοῦ λουτροῦ καὶ τὸ νὰ πίνουσι μόνον νερὸν, θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἀσθενήσωσιν. Δι' αὐτὴν ὅμως τὴν νηστείαν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλῶ, τίποτε δι' αὐτὰ ἢ παρόμοια δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῆ, διότι εἶναι δυνατόν καὶ ὅλων αὐτῶν νὰ ἀπολαμπῆται καὶ ἰσὺς καταλλήλους περιποιήσας εἰς τὸ σῶμα νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν ψυχὴν φροντίδα νὰ δε-

κνήρ. Πάρα από κανένα εξ αυτών δεν σου συνιστώ να απέχης. Μόνον από την άμαρτίαν να απέχης και την άποχην εξ αυτής διαρκώς να διατηρῆς και τότε θα δυνηθῆς καθ' ἑαυτὸν τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου τὴν ἀληθῆ νηστείαν νὰ ἐπιτελέῃς. Ἐκεῖνα, ποὺ ἀνεφέρωμεν ἀνωτέρω, δὲν ἀπαγορεύεται νὰ τὰ ἀπολαύσῃ κανεὶς μετρίων, τῆς ἀμαρτίας θύκος ἢ ἀπόλαυσις τελείως ἀπαγορεύεται αὐτῇ δὲ δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλο τι, παρὰ ἀπὸ τὸν τρυφήλῶν θῖον, ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν μεγάλην ἀνοησίαν. Διὰ τοῦτο, σὺς παρακαλῶ, ταῦτα ἀκριβῶς γνωρίζοντας, ἵς μὴ μετὰχειρίζωμεθα ἄστοχα ἐπιχειρήματα πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀμαρτίας μας.

3. Ἐκεῖνο ποὺ πολλὰς εἶπον, θὰ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν ὅπως τὸ νὰ τρώγῃ ἕνας, ὅταν πεινῆ καὶ μετρίων, συντελεῖ εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν καλὴν κατάσταση τῆς ψυχῆς, εἶσι ἀντιθέτως καὶ ἡ ἔλλειψις μέτρου καὶ ἀπὸ σαρκιακῆς καὶ ἀπὸ ψυχικῆς ἀπόψεως ἐλάττει τὸν ἄνθρωπον. Διότι αἱ κατακρήσεις εἰς τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ποτὰ παραλύουσι τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος καὶ κατατρέφουσι τὴν ψυχικὴν τὴν ὑγίαν. Ἄς ἀποφεύγωμεν λοιπὸν τὰς ὑπερβολὰς καὶ ἵς μὴ ἀμελῶμεν διὰ τὴν σωτηρίαν μας· ἀλλ' ἔχοντες ὑπὸ ὄψιν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν, ἵς τὴν ἑραζώσωμεν τελείως. Διότι πηγὴ ἀπὸ τὴν ὅποιον προέρχονται ὅλα τὰ εἶδη τῆς ἀμαρτίας εἶναι ἡ τρυφή καὶ ἡ μέθη. Καὶ ὁ, π εἶναι ἡ εὐφλεκτικὴ ὕλη εἰς τὴν φωσιάν, τὸ ἕθνος εἶναι καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ μέθη διὰ τὴν ὁλοκλήθη ἕνας εἰς τὴν ἀμαρτίαν. Καὶ ὅπως ἐκεῖ ἡ ἀφθονία εὐφλέκτου ὕλης περισσότερο ἀνάπτει τὴν φωσιάν καὶ σηκώνει τὴν γλῶσσαν πολὺ ὑψηλὰ, εἶσι καὶ ἔδω, τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἑκδοτος εἰς τὴν τρυφήν καὶ τὴν μέθην, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μεγαλιῶνῃ καὶ ἡ φλόγα τῶν ἀνομιμάτων.

4. Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι, ἀπειθῆ εἶθε συνετοίμην δὲν θὰ ἀνεχθῆτε, κατόπιν τῆς προτροπῆς ἡμῶν ταύτης, νὰ περάσατε τὰ ἀνομοκῆτα ὄρια. Ἐγὼ ὅμως πάρα μετρίων τὴν εὐκαρίαν σὺς προτρέπω ὅχι μόνον τὴν μέθην αὐτὴν τὴν συνήθη νὰ ἀποφεύγετε, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνην ποὺ γίνεται χωρὶς οἴνου, διότι αὕτη εἶναι περισσότερο καταστρεπτικὴ ἀπὸ ἐκείνην. Καὶ ἵς μὴ σὺς φανῆ παραξένον αὐτὸ ποὺ λέγω, διότι εἶναι δυνατόν νὰ μεθῆ ἕνας χωρὶς νὰ πίνῃ οἶνον. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι δυνατόν ἔκαστος τοὺς λόγους τοῦ προφήτου· «Ὅσαί αἱ μεθύοντες οὐκ ἀπὸ οἴνου» (Ἠσ. 29, 9). Τί εἶδους λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ μέθη, ποὺ δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸν οἶνον; Πολλῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν εἶναι. Διότι καὶ ἡ ὄργη δημιουργεῖ μέθην καὶ ἡ κενοδοξία καὶ ἡ υπερφρόνησις, καὶ κάθε ἕνα ἀπὸ τὰ ἀλέθρια πάθη, ποὺ γεννῶνται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας, δημιουργεῖ

γὰρ ἕν εἶδος μέθης καὶ κοροσμοῦ καὶ μᾶς σκοτίζει τὸ λογικόν. Διότι μέθη δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μεταιότησις τῶν φρενῶν ἀπὸ τῆς φυσικῆς τῶν θέσεως, παραστράτημα τοῦ λογικοῦ καὶ ἀπάθεια τῆς συνέσεως.

5. Κατὰ τί λοιπὸν ὑστεροῦν ἀπὸ ἐκείνων ποὺ μεθοῦν μετρίων αἱ ὀργιζόμενοι καὶ μεθύοντες μετρίων θυμῶν; Ὅσων τῶσαν παρεκτρέπονται, ὥστε καταφέρονται κατὰ πάντων μετρίων ἴσων τρόπον, χωρὶς οὔτε εἰς τὰ λόγια τῶν νὰ προσέχουν, οὔτε εἰς τὴν ἀξίαν τῶν προσώπων. Καθὼς δὲ οἱ τρελλοὶ καὶ παράφρονες, ἐνῶ ρίπτονται εἰς τὸν κρημνόν, δὲν τὸ αἰσθάνονται, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ὀργιζομένους καὶ ὑπὸ τοῦ θυμοῦ πολιορκουμένους. Διὰ τοῦτο καὶ κάποιος σφόδρα θέλων νὰ παραστήσῃ τὴν κακοτροφήν, τὴν ὁσίαν ἡ τοιαύτη μέθη φέρει, λέγει· «Ἡ γὰρ ροπή τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πῶσις αὐτῆς» (Σοφ. Σειρ. 1, 21). Εἶδες πῶς μετρίων λέξεις μᾶς ἔδωκε νὰ ἐννοήσωμεν τὸ μέγεθος τοῦ καταστρεπτικοῦ τοῦτου πάθους;

6. Καὶ ἡ κενοδοξία πάλιν καὶ ἡ παραφορὰ εἶναι ἄλλου εἶδους μέθη, ἢ μᾶλλον χειρότερα ἀπὸ τὴν μέθην. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἐκυριεύθῃ ὑπὸ τῶν ποθῶν τούτων, κἀναι, οὐτως εἰπεῖν, τὸν ρυθμιστὴν τῶν αἰσθήσεων καὶ δὲν εἶναι εἰς κατωτέρων μοίραν ἀπὸ τοὺς παράφρονες. Ἐνῶ κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὰ πάθη αὐτὰ καταξοκαίεται, δὲν τὸ αἰσθάνεται, ἕως ὅτου εἰς τὸν θυτὸν τῆς κακίας καταποντισθῆ καὶ μετρίων ἄνευτα κατὰ περιβάλλον τὸν ἑαυτὸν του. Ἄς ἀποφεύγωμεν λοιπὸν παρακαλῶ, καὶ τὴν μέθην, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν οἶνον, καὶ τὸν σκοτισμὸν τοῦ λογικοῦ μας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἄστατα πάθη καὶ ἵς ἔχωμεν ὑπὸ ὄψιν τοὺς λόγους τοῦ κοινῶς τῆς σικουμένης διδασκαλίας· «Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία» (Ἐφ. 5, 18).

7. Εἶδες πῶς διὰ τῶν λόγων τούτων μᾶς ἐδειξέ καθαρά, ὅτι εἶναι δυνατόν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἕνας νὰ μεθῆ; Διότι, ὅταν δὲν ἦτο ἄλλου εἶδους μέθη, διὰ ποῖον λόγον, ἀφοῦ εἶπε «μὴ μεθύσκεσθε», προσέθεσε· οἴνῳ; Πρῶτος εἰς τὸ σημεῖον αὐτοῦ τῆς σοφίας αὐτοῦ τὴν ὑπερβολὴν καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὴν ἀκρίβειαν, μετρίων ὅσα ἄκοιμη προσέθεσε. Διότι ἀφοῦ εἶπε· «Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ», συνέχισε· ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, λέγων, τρόπον τινὰ, διὰ τούτου εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἄνευ μέτρου οἰνοποσία γίνεται αἰτία ὅλων τῶν κακῶν. «Ὅσαί ὑπάμειν ἀσωτίας λέγει, δηλαδή, διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς χάνομεν.

8. Καὶ διὰ τὴν μέθη δὲ αὐτὸ ὕπνοισι, θὰ σοῦ τὸ ἀπαδείξιμ ἀπὸ τῆς σημασίας ποὺ ἔχει ἡ λέξις ἀσωτία, τὴν ὁσίαν χρησιμοποιεῖ. Ἀκούτους συνήθως καλοῦμεν τοὺς νέους ἐκεῖ-

νους, οι οποίοι την πατρικήν περιουσίαν απερισκεπτικώς και δπου δέν πρέπει σπαταλούν και δέν γνωρίζουν ούτε πότε είναι καιρός να ξεφοδευθούν, ούτε μέτρον έχουν εις τὰ εξοδάτων, ἀλλά ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὅλον τὸν πατρικὸν πλοῦτον σκορπίζουν και εἰς ἐσκάτην πτωχείαν καταπίπτουν. Τοιοῦτοι εἶναι και ὅσοι ὑπὸ τῆς μέθης τοῦ οἴνου κυριεύονται. Δέν γνωρίζουν πλέον νὰ χρησιμοποιοῦν ὅπως πρέπει τὸν διανοητικὸν τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καθὼς οἱ ἄστυοι νέοι, ἔτσι και οἱ τοῖς εἰς τὴν μέθην θυθισμένοι, εἴτε πρόκειται νὰ τοῖς ξεφῶνῃ κάποιος λόγος ἀπὸ τὸ στόμα, εἴτε πρόκειται νὰ εἰπουν κάτι ποῦ εἶναι ἄστυον και πάρα πολλὸ ἐπιχρήμιον, δέν προσέχουν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπρεπῶς και ἀπερισκέπτως λέγουν και πρόπτουν. Εἶναι πῶς ἀπερίσκεπτοι ἀπὸ τοῖς ἀσώτοις νέους, ποῦ σπαταλοῦν τὴν ὑλικὴν τὴν περιουσίαν και δι' αὐτὸ εἰς τὴν ἐσκάτην πτωχείαν ἀπὸ ἀπώρευς ἀρετῆς ρίπτουν τὸν ἑαυτὸν τοῦς. Πολλάκις δὲ ἐνῶ φανερόνουν τὰ μυστικὰ τῆς διανοίας τὸν, δέν τὸ αἰσθάνονται, ὅλας δὲ τὰς διανοητικὰς τὸν δυνάμεις ἀφοῦ ξεφοδευθούν, με μιάς ἔρημοι και γυμνοὶ ἀρετῆς και συνέσεως γίνονται.

9. Ὁ μεθυσμένος δηλαδὴ, δέν γνωρίζει νὰ μετακρίσει τοῖς λόγους αὐτοῦ μετὰ συνέσεως, ἀλλ' ὅπως ἡ οἰκία ἐκεῖνη, ποῦ εἶναι ἀπὸ παντοῦ ἀνοικτὴ, παρέχει διὰ τοῦτο τὴν εὐκολίαν εἰς τοῖς κακοποιοῦς νὰ εἰσέλθουν και νὰ τὴν λεηλατήσουν, ἔτσι και εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ μεθυστοῦ, ἐπειδὴ εἶναι ἀνοικτὴ ἀπὸ παντοῦ, εἰσέρχονται τὰ ὀλέθρια πάθη και τὴν κατασπαράσσουν. Ἡ μέθη, πρόγρηται, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά προδοσία τὸν ἀκέρειων τοῦ μεθυστοῦ, συμφορὰ ποῦ ἐμπαιίζεται και νόσημα ποῦ κλυεάζεται. Ἡ μέθη εἶναι δαίμων, τὸν ὁποῖον δέχεται ἕνας με τὴν θέλησίν του· ἡ μέθη εἶναι σκοτασμὸς τοῦ νοῦ· ἡ μέθη εἶναι ἑλλειψις συνέσεως· ἡ μέθη εἶναι προσάνομηια τὸν παθῶν. Ἐκεῖνον ποῦ βασανίζεται ὑπὸ τοῦ δαίμονος πολλὰς φορές τὸν λυποῦμεθα, ἐνῶ ἐναντίον ἐκεῖνου ποῦ βασανίζεται ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς μέθης ἀγανακτοῦμεν και ὀργίζομεθα. Διὰ τοῦτο· Διὰ ἐκεῖνον μὲν εἶναι ἀπειλέσια δαιμονικῆς ἐνεργείας, ἐνῶ τοῦτο εἶναι δείγμα ἀμελείας και μεγάλῃς ἀκολασίας. Ἐκεῖ ὁ δημιουργὸς τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ δαίμων, ἐνῶ ἐδῶ ὁ δημιουργὸς τῆς δυσσέρετου αἰτίης κατὰστάσεως εἶναι ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου.

10. Καὶ διὰ νὰ μῆθης βα ἔτσι ἔχει τὸ πρῶγμα, κίτταξε οὐ παρακαλῶ νὰ βῆς διὰ ὁ μεθυσμένος τὸ ἴδια και χειρότερα ἀπὸ τὸν ἡμιονισμένον πρόπτει. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ἡμιονισμένος ἐγείρει ἀφροῦς ἀπὸ τὸ στόμα, πάπτει κάτω και ἀκίνητος πολὺς φρορὰς μένει εἰς τὸ ἔδαφος, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅσους εἶναι πλησίον του. Διὰ τοῦτο ἔχουν θαλάσσει τὰ μάτια του, ἔτσι ὁ

κρυδῶς φέρει και ὁ μεθυσος. Ὅταν ἡ ἀουτία τοῦ οἴνου εἰσέλθῃ ἐντὸς του και τοῦ ἀμαρτήση τὴν διαυγῆ σκέρην, ὅπως ἐκεῖνος δὲι μόνον ἀφρόν ἀπὸ τὸ στόμα ἐγείρει, οὔτε χειρότερα ἀπὸ τὸν νεκρὸν εἶναι ἐξηλωμένος ἐπὶ τοῦ ἔδαφους, ἀλλὰ και χωρὶς οἰστούς πολλὰκις ἀπὸ τὸ στόμα με τοῖς ἐρεταῖς ἐκβάλλει. Διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου προξενεὶ τὴν ἀφάνειαν εἰς τοῖς φίλους του, γίνεται θεραπὸς εἰς τὴν γυναῖκά του, καταγέλαστος εἰς τὰ παιδὰ του, περιφρονεῖται ἀπὸ τοῖς ὑπηρεταῖς του και γενικῶς εἰς ὅλους ὄσους τὸν βλέπουν προξενεὶ δακαρμον ἐντύπωσιν και γέλια.

11. Εἶδες διὰ και ἀπὸ τοῖς δαμονισμένους ποῦ ἐξιολύτται εἶναι οἱ τοιοῦτοι; Θέλεσι τώρα, μαὶ με ὅλα αὐτὰ, νὰ μῆθης και τὸ χειρότερον κακὸν τῆς μέθης; Διὰ τοῦτο ἂν και ἀνεφερο τόσος, δέν εἶναι τὸν κολοφῶνα τὸν κακῶν. Ὁ μεθυσος ἀποκλείεται και ἀπὸ τὴν βασιλείαν τὸν οὐρανῶν. Ἄκουσε τὸν μακάριον Παῦλον ποῦ λέγει· Ἐμὴ πλανήσθε οὔτε τώρα, οὔτε εἰδωλωδέτρα, οὔτε μοικῶι, οὔτε ἀρσενικοῦται, οὔτε μεθυσοι, βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσασιν (Α' Κορ. 6, 9-10). Ἄλλ' ἵσως θὰ ἡδόναιο κάποιος νὰ εἴπῃ· Τί λοιπόν; Καὶ ὁ εἰδιωλωδέτρας και ὁ μοικῶς και ὁ μεθυσος κατὰ τὸν Ἰσον τρόπον ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; Μὴ ζῆτης νὰ μῆθης τοῦτο ἀπὸ ἐμὲ, ἀγαπητέ. Ἐγὼ ἀνέγνωσα θεῖον νόμον, ὁ ὁποῖος λέγει αὐτὸ. Μὴ λοετὸν πολυετηζήεις, δὲν τιμαρῆται ἐξ Ἰσου με ἐκείνους ὁ μεθυσος, ἀλλὰ τοῦτο λίβε σοδαρῶς ὑπ' ἔρη, διὰ θὰ στερηθῇ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐκεῖνος. Ἐκεῖνος δὲ ποῦ θὰ μείνῃ ἐξω τῆς βασιλείας, ποῖαν παρηγορίαν θὰ εὔρη;

12. Λέγω ἀπὸ τὸ τώρα δὲι διὰ, νὰ ἐπικρίνω οὐς, μὴ γένοιτο, διὰ τοῦτο εἶπα πεποθῆ διὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εἰσθε καθαροὶ ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο και μεγίστη ἀπόδειξις τοῦτου εἶναι ἡ προθυμία ποῦ ἔσασε νὰ ἐρκεσθε εἰς τὴν συγκέντρωσιν ταύτην και ὁ ζῆλος νὰ ἀκούετε πνευματικὴν διδασκαλίαν· δὲν εἶναι δὲ δυνατόν ἐκεῖνος ποῦ δέν εἶναι ἐγκρατῆς και νεφάλιος νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἀκούῃ θεῖους λόγους. Λέγω ὅμως αὐτὰ, ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ διὰ μέσου ὑμῶν και ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ διδάσκωνται και οὐς ἀσφαλεστέρους νὰ καταστήσω, ὥστε ποτὲ πλέον νὰ μὴ οὐς κυριεύσῃ τὸ πάθος τοῦτο.

13. Διὰ τοῦτο οἱ κυριεύομενοι ὑπ' αὐτοῦ γίνονται ποῦ ἀνήγησε ἀπὸ τὸ ζῶα. Καὶ πῶς φαίνεται τοῦτο; Θὰ οὐς ποῦ εἴπω ἐγὼ πάρα. Τὰ ζῶα πίνουν μόνον ὅταν ἡμῶν και οὐδέποτε ἀνεκονται νὰ πίνον περισσότερο ἀπ' ὅσον ἡ ἀνάγκη τῆς δίψης ἐπιβάλλει. Οἱ ἀνθρώποι ὅμως, ποῦ ἔχουν λογικόν, δέν κυτίζον πῶς νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν δίψαν τὸν, ἀλλὰ πῶς νὰ καθοῦν ὀλέκληροι μέσα εἰς τὸν οἶνον και διὰ τοῦ τρόπου

τούτοις να κάμουν καταστρεπτικώτερον τὸ νοσήριόν τους. Καὶ ὅπως τὸ πλοῖον, ποῦ ἐπιλημνύμενον ἀπὸ νερά, γρήγορα καταβυθίζεται, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος ποῦ θὰ ὑπερβῇ τὰ μέτρα τῆς ἀνάγκης καὶ μὲ μεγαλύτερον φορτίον ἀπὸ τὸ κανονικὸν θὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν αἰμάκαον, κατακλίνοντα τὴν διάνοιάν του καὶ ἔκασε τῆς ψυχῆς του τὴν εὐγένειαν.

14. Διὰ τοῦτο πολλὴν φροντίδα πρέπει, ἀγαπητοί, νὰ καταβάλλετε ὥστε τὸν πλησίον σας νὰ διορθάνετε καὶ διαοιάσετε ἀπὸ τὴν θαλασσοκρασίαν ταύτην, ἵνα πολλὴν μισθὸν λάβετε ὅχι μόνον διὰ τὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν σας ἀφορῶντα καλά ἔργα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων. Αὕτην τὴν σύστασιν καὶ ὁ Παῦλος εἶδε λέγων· «Μηδέεις τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτε ἀλλὰ τὸ ποῦ πλησίον συμφέρον» (Α΄ Κορ. 10, 24). Καὶ πάλιν· «Ὁκοδοῦετε εἰς τὸν ἑνα» (Α΄ Θεσ. 5, 11). Μὴ βλέπτε λοιπὸν μόνον διὰ σὺ ὑψάσεις καὶ ἑκεῖς ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν νόσον, ἀλλὰ πολὺ νὰ φροντίζετε καὶ νὰ ἐνδιαφέρεσθε, ὥστε καὶ ἑκεῖνος ποῦ εἶναι μέλος σου, νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπ' αὐτὴν τὴν βλάβην καὶ νὰ διαφύγῃ τὴν νόσον. «Μέλη γὰρ ἔσμεν ἀλλήλων καὶ εἴτε πάσαι ἐν μέλος συμπόσκουσιν κτὴ πάντα τὰ μέλη καὶ εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συγκαίρειν δεῖ πάντα τὰ μέλη» (Α΄ Κορ. 12, 25-26).

15. Δὲν εἴκατε τόσην ἀνάγκην παραινέσεων καὶ συμβουλῶν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς, ὅταν ἔκατε τώρα. Τότε δηλαδή ἡ διαταγή τῆς νηστείας καὶ κοινῆς νὰ θέλετε οὐκ ἐσωφρονίζεσθαι, ἐνθὶ τώρα φοβοῦμαι τὴν ἀνεσιν καὶ τὴν ἐκ ταύτης προερχομένην ἀμέλειαν. Διότι πρό οὐδενὸς πράγματος ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσει δὲν εἶναι τόσον ἀνίσχυρος, ὅσον εἶναι πρὸ τῆς ἀνάγκης. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φελέανθρωπος δεσπότης ἄνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς εἶθεσεν ὡς καλινὸν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὸν πόνον καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν κατεδίδακε τὸν ἄνθρωπον, δεκνύσαν διὰ τοῦτου μεγάλην πρόνοιαν περὶ τῆς σωτηρίας μας.

16. Διότι διαρκῶς ἔσμεν ἀνάγκην καλινού, διὰ νὰ δοξάσωμεν φρόνιμα, ἀφοῦ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ αἰτίας αὐτῆς συνετέλεσαν νὰ ἐκπαθή ἄνωθεν κατ' αὐτῶν ἡ ἀρχὴ τοῦ Θεοῦ. Ὅταν δηλαδή, ἀφοῦ πραγματοποιήσας ἀππλάγησαν τῆς ἐν Αἴγυπτῳ σκληρᾶς δουλείας, ἀπῆλθον πολλῆς ἀνάγκης, ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας, ἐνθὶ ἔπρεπε πολὺ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον καὶ μὲ θερμῶν τὸν δοξαλογοῦν καὶ εὐγνωμονεῖν τὸν φρονιστὴν πρὸς ἑκείνον, ὁ ὁποῖος τόσας εὐεργεσίας τοὺς προσέφερεν, αὐτοὶ ἔκαμαν τὸ ἀντίθετον, διότι ἀπὸ τὴν πολλὴν εὐνοσίαν ἐξέκειλαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ θεοῦ Γραφὴ τοὺς ἐπαρνήθη διὰ τῶν ἐξῆς λέξων· «Ἐφαγεν Ἰακώβ, ἐνεπέληθη, ἐλατύνθη καὶ ἐπακύνθη καὶ ἀπελάττισεν ὁ ἡγαπημένος» (Δευτ. 32, 15).

17. Μετὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα θαύματα καὶ τὰ σημεῖα τὰ παρόσια καὶ τῆς θαλάσσης τὴν διάβασιν καὶ τὴν καταδρομὴν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὴν νέαν καὶ παρόσια ἐκείνην τοῦ μίνα να τροφήν, ἐνθὶ ἀκόμη ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ἡ ἀνάμνησιν τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς ἀνεσιν, ἴδτε ἐκεῖνα τὰ ἐλησιμόνησαν καὶ μοσαῖοι κατασκευάσαντες τὸ ἐπισκοποῦσαν λέγοντες· «Οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραὴλ, οἱ ἐξαγόντες σὲ ἐκ γῆς Αἰγύπτου» (Ἐξῆδ. 33, 4). Τὴ ἀγνωμοσύνη, τί ἀναίσθητοί! Τοιαύτη ὑπῆρξε πάντως ἡ συμπεριφορὰ των. Καὶ ὅταν μὲν εὐρίσκοντο ἐν ἀνεσί, κατὰ κορηκῶν ἐφῆρμιτο καὶ ἐλησιμονοῦσαν τὸν εὐεργετήν, ὅταν δὲ εὐρίσκοντο εἰς στενόχωρον κατάστασιν, τότε περιμετροῦσαν καὶ ἐστοιμνύνοντο. Τοῦτο ἐφάνερον καὶ ὁ Δαυὶδ ὅταν ἔλεγε· «Ὅταν ἀπέκτειναν αὐτοὺς, τότε ἐξέχρυσαν αὐτὸν» (Ψαλμ. 77, 34).

18. Τοιαύτη εἶναι ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀγνωμόνων ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀναίσθητων Ἰουδαίων. Ἦρετε δέ, οὐκ παροκαλῶ, διαρκῶς τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν νοῦν μας νὰ περιμετροῦμεν καὶ ἐνθυροῦμεν τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος, εὐγνωμονεῖν νὰ γινώμεθα. Συνεχῶς δὲ τὸν αἴτιον τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀγαθῶν νὰ ἀναγνωρίζωμεν, ἀντιφῶν πρὸς τὰς εὐεργεσίας διαγωγῆν νὰ ἐπιδεικνύωμεν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς μας. Τοῦτο πρέπει κυρίως αἰεὶ νὰ κάμετε, οἱ ὁποῖοι προσφῶτως κοπιήσατε τῆς θείας ρυστῶναιας, οἱ ὁποῖοι ἀπεθέσατε τὸ ὄρος τῶν ἁμαρτιῶν σας καὶ ἐφορέσατε λαμπρὸν σπολὴν. Καὶ τί λέγω λαμπρὸν σπολὴν; Τὸν Ἰδιον τὸν Χριστὸν ἐνεδόθητε καὶ τὸν Κύριον τῶν ὄλων μέσο σας ἔθεσατε νὰ κατακτήσῃ! Ἀνταξίαν ἔσειναι, ποῦ ἐντός σας κατοικεῖ, δικαιογνῆν ἐπιδείξετε, ἵνα ἀρθονώτερον τὴν χάριν αὐτοῦ δεχθῆτε καὶ φρονίσαιτε νὰ μιμῆσθε τὸ παρόδειγμα ἐκεῖνου, ποῦ πρῶτα ἦτο δίκαιος καὶ κατόπιν ἔγενεν ἀπόστολος.

19. Οὗτος μάλισ ἐδαπίσθη καὶ μὲ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἐφωτίσθη, ἀμέσως μέγας ὑπῆρξεν, ἀλλὰ ἀπέθι τοῦ μεγάλου ἀκόμη, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Ἐπειδὴ προσέφερε πᾶν δ,π ἐξ αὐτοῦ ἐξηρῆτο, ἦνοι τὸν ζῆλον, τὴν προθυμίαν, τὰς τομηρὰς ἀποράσεις, τὸν θερμὸν πόθον, τὴν περιφρόνησιν τῶν πραγμάτων τοῦ παρόντος κόσμου, πλουσίως ἀπέλαβε καὶ δ,π ἐζητήσῃ ἐκ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πραγματοποιήσας ἐδείκνυε ἀκάθεκτον μανθῶν, τρέχων παντοῦ καὶ δι' ὄλων τῶν μέσων πολερῶν ἐναντίον τῆς αἰτίας τῆς εὐαγγελίας, ἀπ' οὗ ἐγνώρισεν τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας, ἀμέσως σύγκειν ἔφερεν εἰς τοὺς ἀγνωμονεῖς Ἰουδαίους καὶ καθῆρκετο διὰ τῆς παραθύρου τοῦ τείχους μέσα σὲ κορήν, διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ διαφύγῃ τὴν θηριασίαν τῶν μαινομένων Ἰου-

δαίνω. Βλέπετε απότομον μεταβολήν! Βλέπετε πώς ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος τὴν ψυχὴν του μετεπέσχε, πῶς τὰς διαδόσεις αὐτοῦ μετέβαλε! Ὅπως ἡ φωνὴ ποῦ πῆγαι εἰς τὰς ἀκάνθας τὰς ἐμφανίζει, ἔτσι καὶ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, ἐπιβλήσασα ἐντὸς του, τὰς ἀκάνθας τῶν ἁμαρτημάτων ἐξηφάνισε καὶ ἐκείνον περισσότερο ἀκαμπτὸν ἀπὸ τὸν ἀδάμαντα τὸν κατέστησε.

20. Τοῦτον καὶ οὐδεὶς μνησθήτε, οὐδὲ παρακαλᾶ, καὶ τότε θὰ εἶναι δυνατόν ὅσα ἐπὶ δύο, τρεῖς, δέκα καὶ εἰκοσι μόνον ἡμέρας νὰ ὀνομάζωσθε νεοφίμιστοι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δέκα καὶ εἰκοσι καὶ τριάντα χρόνια καὶ γενεαῖς καθ' ἑλθὴν τὴν ζωὴν σας θὰ εἶσθε ἄξιοι αὐτῆς τῆς ὀνομασίας. Ἐάν δηλαδὴ θὰ προθυμοποιηθῆτε διὰ τῆς ἐκτελέσεως κοινῶν ἔργων νὰ κατοικήσωμεν μὴ φανεῖν καὶ ἀσβεστον τὸ ἐντὸς ἡμῶν φῶς, ἐννοῶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, τότε καθ' ἑλθὴν τὴν ζωὴν μας θὰ ἀπαλαύσωμεν αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. Ὅπως εἶναι δυνατόν ὁ νεοφίλιος καὶ προσεκτικὸς καὶ ἀντοχίαν διαγωγῆν ἐπιδεικνύων, διαρκῶς νὰ εἶναι νεοφίλιος, ἔτσι ἀνθρώπος εἶναι δυνατόν καὶ μίαν ἡμέραν μετὰ τὸ βάπτισμα, ὅταν φωνῆ ἡμελίας, νὰ γίνῃ ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ νεοφίλιτου.

21. Τοιοῦτοτρόπος καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, προσελκόμενος διὰ τῆς καλοῦσιν ἀρετῆς τοῦ πλουσίαν τὴν ἀνωθεν βοήθειαν, διαρκῶς εἰς τὴν λαμπρότητα ταύτην διέμενε, διότι συνεχῶς λαμπρότερον καθίστα, τὸ ἐντὸς αὐτοῦ φῶς τῆς ἀρετῆς. Τὸ ἀντίθετον ἄμα συνέθη μὲ τὸν Σίμωνα ἐκείνον τὸν μάγον. Οὗτος εἰς τὴν ἀρχὴν μετενόησε, ἔπρεξε νὰ λάθῃ τὴν ὑπὸ τοῦ βαπτίσματος παρεκομμένην δωρεάν καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἡλιώδη νὰ λάθῃ τὴν χάριν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν δευσιπραγῶν δωρεῶν. Ἐπειδὴ ἄμα μετὰ τὸ βάπτισμα δὲν ἐδεῖξε διαθέσεις ἀντοχίας τῆς χάριτος, ἀλλὰ μεγάλην ραθυμίαν, ἡμέρας ἀπερρήθη τῆς τόσο μεγάλης δωρεᾶς, εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμὸν, ὥστε ὁ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων τὸν συμβούλευσε διὰ τῆς μετανόας νὰ θεραπεύσῃ τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτηματός του εἰπὼν «μετανόησον γάρ, λέγει, ἀπὸ τῆς καρδίας σου ταύτης, εἰ ἄρα ἀρεθῆσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου» (Πράξ. 8, 22).

22. Ἄλλ' εὐχομαι ποτὲ νὰ μὴ συμβῆ τοιοῦτον πρᾶγμα εἰς κανένα ἐξ ἐκείνων ποῦ ἐδῶ ἔχουν συναφροσθῆ, ἀλλ' ὅπως ὁ μακάριος Παῦλος ὄλοι εἰς τοσοῦτην ἐπίδοσιν ἀρετῆς νὰ φθάσῃτε, ὥστε πλουσιότερον δωρεῶν παρὰ τοῦ Κυρίου νὰ ἐξισθῆτε. Διότι μὴ νομίζετε, ἀγαπητέ μου, ὅτι τυχαῖον δωρεῶν ἡλιώθημεν. Τὸ μέγεθος τῶν δωρεῶν, ποῦ μᾶς ἤξιωσεν ὁ Θεός, ὑπερβαίνει κάθε ἀνθρώπινην διάνοιαν καὶ καταβάλλει τὰς ἀκέραιας μας. Σκέψου, σὲ παρακαλῶ, ποῖαν ἀρχὴν αὐτὸ

ἐνεπιστεῖσθαι καὶ ποῖον ἀξίωμα ἔλαβες παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν ὀλων. Σὺ ποῦ προηγουμένως ἦσο δοῦλος, ἀκαμάλιος, δυσάρετος εἰς τὸν Θεόν, σφραγὶς ἀνωπύθης εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς υἰοθεσίας. Μὴ λοιπὸν δεῖξῃς ἀμέλειαν, μηδὲ ἀνεκείνης νὰ σοῦ ἀφαιρῆθῃ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἀξίωμα καὶ νὰ στερηθῆς τοῦ πλοῦτου τοῦτου τοῦ πνευματικοῦ. Λέγω τοῦτο, διότι χωρὶς τὴν συγκολλησάν σου, κανεὶς ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορήσῃ νὰ σοῦ ἀφαιρῆσθῃ τὰ δῶρα, ποῦ σοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός.

23. Βεβαίως εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν. Ὅταν ἕνας λάθῃ κάποιο ἀξίωμα παρὰ τοῦ ἐπιγελοῦ βασιλέως, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν του ἢ ἀφαιρέσει αὐτοῦ. Ἐκεῖνος ποῦ τοῦ ἔδωκε τὴν ἄξian εἶναι καὶ κύριος τῆς στερήσεως αὐτῆς καὶ ὅταν θέλῃ, ἀπογυμνώνει αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς, ἰδιώτην ἀμέως τὸν κάνει καὶ τὸν στερεῖ τοῦ ἀξιώματος. Εἰς τὸν βασιλέα ὅμως τὸν ἰδικὸν μας συμβαίνει ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Τὸ ἀξίωμα, τὸ ὅποιον ἢ φιλοφροσῆται αὐτοῦ ἀπὸ μᾶς ἐδώρησε, ἐννοῶ τὴν υἰοθεσίαν, τὸν ἁγιασμόν, τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, ἐάν ἡμεῖς δὲν θὰ δεῖξωμεν ἀμέλειαν, κανεὶς ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μᾶς τὰ ἀφαιρήσῃ. Καὶ τί λέγω νὰ μᾶς τὰ ἀφαιρήσῃ; Ἐάν φανῶμεν ἐγγνώμονες πρὸς τὸν βασιλέα μας διὰ τὰς παρασκευασίας ἡδὴ εὐεργεσίας, καὶ νέας προσθέται καὶ μὲ πολλὴν γενναιοδωρίαν πάλιν αὐξάνει τὰς δωρεὰς του πρὸς ἡμᾶς.

24. Γνωρίζοντες λοιπὸν ὅσα, μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ τὴν ἰδικὴν μας προθυμίαν, δε φανῶμεν ἐγγνώμονες πρὸς Αὐτὸν διὰ τὰς δωρεὰς, ποῦ ἤδη ἐλάβομεν, διὰ νὰ κατοικήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀξίους νὰ δεχθῶσι καὶ μεγαλυτέρας ἀπ' αὐτὰς. Διὰ τοῦτο οὐδὲ παρακαλῶ οὐδεὶς οἱ ὅποιοι προσφάτως ἐδέχθητε τὴν θεῖαν δωρεάν, διαφυλάξατε αὐτὴν μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ τὸ δοθὲν εἰς ἡμᾶς πνευματικῶν ἐνδύμα καθαρὸν καὶ ἀκηλίδωτον διατηρήσατε. Σεῖς δὲ οἱ ὅποιοι πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐλάβετε ταύτην τὴν δωρεάν, ἐπιδειξάτε μεγάλην εἰς τὸν θῖον σας μεταβολήν. Ὑπάρχει πρᾶγμα, ὑπάρκει ἐπιστροφή καὶ μεταβολή, ἂν θελήσωμεν, καὶ εἶναι δυνατόν εἰς τὴν ἰσοπρότητα καὶ λαμπρότητα, ποῦ εἴκομεν ἄλλοτε, νὰ ἐπανέλθωμεν, ἐάν μόνον προσφέρωμεν, ὅ,τι ἀπὸ ἡμᾶς ἐξαρτᾶται.

25. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τῆς σωματικῆς ἀραότητος, εἶναι ἀδύνατον ἢ ὄχις ἐκείνη, ποῦ ἀπὸ ἐγὼ ἐγενε δοκίμος, καὶ ὑπὸ γήρατος ἢ ἀσθενείας ἢ ὑπὸ ἄλλης τινὸς σωματικῆς περιστάσεως ἔλασε τὴν ἀραότητα, ποῦ προηγουμένως εἶχε, νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἀκαμίην καὶ λαμπρότητα. Τὸ συμβῆν ἐδῶ εἶναι ἔργον τῆς φύσεως καὶ διὰ τοῦ-

το είναι αδύνατον πρὸς τὴν λαμπρότητα τῆς προηγουμένης αὐτῆς ὀρασιότητος νὰ ἐπανέλθῃ. Πραγμαμένου περὶ τῆς ψυχῆς, τοῦτο εἶναι δυνατόν, ἐὰν ἡμεῖς τὸ θελήσωμεν, χάρις εἰς τὴν ἄραπὸν τοῦ Θεοῦ φιλοανθρώπων. Ἡ ψυχὴ, ποῦ ἀπαῖ, ἔγινε ρωπαρὰ καὶ λόγῳ τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτημάτων τῆς, δύσμορφος καὶ ἀσχημος, εἶναι δυνατόν γρήγορα εἰς τὴν προηγουμένην αὐτῆς ὀρασιότητα νὰ ἐπανέλθῃ, ἐὰν θὰ ἐπιδείξῃ μεγάλην καὶ εὐλακρινῆ μετάνοιαν.

26. Τοῦτα τὰ λέγω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ ἐκείνους, ποῦ παλαιὰ ἐδοκίμασθρον. Σεῖς ἕως οἱ νέοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται, ἀκούσατέ με, καὶ με πάντα τρόπον προσποθήσατε καθαρόν νὰ διατηρήσατε τὸ ἔνδομό σας. Διότι εἶναι ποῦ καλότερον τώρα νὰ φροντίζετε καὶ μεριμνᾶτε διὰ τὴν πνευματικὴν σας λαμπρότητα, ὥστε διαρκῶς νὰ διαμένετε καθαροὶ καὶ καμμίαν νὰ μὴ δεχθῆτε κηλίδας, παρὰ νὰ ἀδιαφοροῦσατε τώρα καὶ κατόπιν νὰ κλαίετε καὶ κἀπτεσθε, διὰ νὰ ἀποπλύνετε τὸν ρύπον, ποῦ ἐδέχθητε. Σεῖς παρακαλῶ φροντίσατε νὰ μὴ πῶθετε τὰ ἴδια με ἡμᾶς, ἀλλ' ἡ ἀρέσκεια τῶν προηγουμένων σας, νὰ σὰς γίνῃ μάθημα, ὅτι πρέπει νὰ περιφρουρήσατε τὸν ἑαυτὸν σας.

27. Καὶ ὡς στρατιῶται πνευματικοί, γενναῖοι καὶ ἔξυπνοι, καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ καθορίζετε τόσο καλὰ τὰ δόξα σας τὸ πνευματικόν, ὥστε βλέπων ὁ ἐχθρὸς (διάβολος) τὴν μεγάλην τῶν ὅπλων λάμψιν, νὰ ἀπομακρύνεται καὶ οὕτω κἄν νὰ σκέπτεται νὰ σὰς πληρώσῃ. Διότι, ὅταν ἴδῃ δὲ μόνον νὰ ἀσπρῶσιν τὰ δόξα σας ἀλλὰ καὶ οὐκ νὰ ἴσθη ἀπ' ὅλα τὰ μέρη καλῶς ἀσχυριμένοι καὶ τὸν θησαυρὸν τῆς διανοίας σας καλὰ ἠσφαλισμένον, ὥστε ἀσφαλίζεται ὁ οἶκος, θὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον καὶ θὰ ἀναχωρήσῃ, διότι γνωρίζει, ὅτι τίποτε δὲν θὰ κατορθώσῃ, ὅπου καὶ ἂν ἀναριθμήτους ἐπιθέσεις ἐπιχειρήσῃ. Διότι, ὅν καὶ εἶναι ἀδύνατος καὶ ἴσως καὶ ἀπὸ κάθε θηρίον θηραιώτερος, ὅταν βλέπῃ τὸν ἄρπον πνευματικὸν ἐξοπλισμένον σας καὶ τὴν δύναμιν, ποῦ σὰς ἔδωκε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, λαμβάνει πλήρη γνώσιν τῆς ἀδυναμίας του καὶ με πολλὴν ἐντροπὴν ἀπομακρύνεται, κατακρίνων τὸν ἑαυτὸν του, διότι γνωρίζει καλῶς, ὅτι ἀκατόρθωτα ἔργα ἐπέχειρῃ νὰ κάμῃ.

28. Ἄς εἴθετα λοιπὸν, σὰς παρακαλῶ, προσεκτικοὶ καὶ ἀγρυπνοὶ ὄλοι. Ἄς προσέχωμεν ὅσοι πρὸ ἐτῶν ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν τὴν δωρεάν ταύτην, διὰ νὰ δυναθώμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ψυχικὴν ὀρασιότητα, ποῦ εἴδαμεν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν ρύπον ποῦ ἐν τῇ μεταξὺ ἐλάβομεν νὰ καθαρῶσιν. Μεγάλην προσοχὴν καὶ πολλὰ μέτρα ἀσφαλείας λάβετε, ὅσοι προσφάτως τὴν βασιλικὴν γενναιοδωρίαν ἀπηλαύσα-

τε, ὥστε σὲ διαρκῆ καθαρότητα νὰ διαμένετε καὶ καμμίαν ρωτίδα ἢ κηλίδα νὰ μὴ λάβετε ἐκ τῶν τεχνωσιμάτων τοῦ διαβόλου. Ὡς δὲ νὰ εἶναι οὕτως παρὼν καὶ πλησίον ἡμῶν καὶ νὰ ἐξακοντίζῃ ἐναντίον μας τὰ θέλη τῆς πονηρίας του, ἀπὸ παντοῦ τὸν ἑαυτὸν μας νὰ περιφρουρῶμεν καὶ με πολλὴν δύναμιν νὰ ἀνθεστήμεθα εἰς αὐτὸν καὶ μεγάλην πρόνοιαν νὰ λοιπὸν δύνωμεν περὶ τῆς σωτηρίας μας, ἵνα καὶ τὰς παγίδας ἐκείνου δυναθώμεν νὰ διακρίνωμεν καὶ ἄτρωτοι διαμένοντες, τὴν δυνάμειν θεόθεταν ἐκμελούμεν εἰς ἡμᾶς, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλοανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν Πατέρα, συγκρόνως καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει δόξα, δύναμις, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Ε Κ Τ Η

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΠΙΣΤΑΘΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΚΑΤΑΔΕΙΨΑΝΤΑΣ
ΤΗΝ ΣΥΚΕΝΤΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΠΠΟ-
ΔΡΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΑΠΕΛΘΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΟΤΙ ΠΡΕΠΙΚΙ
ΝΑ ΦΡΟΝΤΙΖΩΜΕΝ ΗΕΡΙ ΤΩΝ ΑΜΕΛΟΥΝΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥΣ ΝΕΟΒΑΠΤΙΣΘΕΝΤΑΣ.

1. Πάλιν ιστορικός και θέατρα σατονικά και η συγκεντρωσίς μας μικρότερα γίνεται. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ φοβούμενος τὴν ἐκ τῆς ἀνάστασις καὶ ἡσυχίας προερχομένην ραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν, ἐπιδόξασα καὶ συνεβούλευσα καὶ παρεκέλευσα τὴν ἀγάπην σας ὅστε τὸν ἐκ τῆς νηστείας συγκεντρωθέντα πλοῦτον νὰ σπαταλάτε, ὅστε νὰ θελήσετε νὰ μολυνθῆτε μὲ τὴν ἐκ τῶν σατανικῶν θεάτρων προερχομένην φυσικὴν ἀσθένειαν ἀλλὰ καθὼς θέλω αἱ συστάσεις μου ἐκείναι δὲν ἔφερον κανένα ἀποτέλεσμα. Διότι ἰδοὺ μερικοὶ ἐκ τῶν ἀκροατῶν μου παρεσώθησαν σήμερον, καὶ τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀκρόασιν ἀγκαταλείψαντες, ἔτρεξαν ἐκεῖ, χωρὶς νὰ λάβουν καθόλου ὑπ' ὄψιν, τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς τὴν ἀνάμνησιν, τῆς ἀνοστασίμου ἡμέρας τὴν σπητήριον ἑορτήν, τῶν θεῶν μυστηρίων τὴν φρικτὴν καὶ ἀπόρητον κοινωνίαν, τῆς ἰδικῆς μας διδασκαλίαν τὴν συνέχευαν.

2. Μὲ τί ἄρεθιν λοιπόν, λέγε μου, νὰ συνεχίσω τοῦ λοιποῦ τὴν συνήθη διδασκαλίαν, ὅταν θέλω, ὅτι τίποτε πλέον δὲν ὠφελείσθε ἐκ τῶν λόγων μας, ἀλλὰ ὅσον ἡ διδασκαλία μας προικρεῖ, τόσο καὶ ἡ ἀμέλεια, ὅπως εἰπεῖν, μεγαλύνει, πρῶγμα τὸ ὅποιον καὶ ἐς ἡμᾶς πολὺ μεγάλην θλίψιν δημιουργεῖ καὶ ἐς ἐκείνους μεγαλυτέραν καταδίκην προφενεῖ. Μᾶλλον δὲ οὐκ ἔτι μόνον θλίψιν μᾶς δημιουργεῖ, ἀλλὰ καὶ ὑπερβολικὴν στενοχωρίαν. Ὁ γεωργός, ὅταν ἴδῃ, ὅτι μετὰ ἀπὸ τοῦς πολλοὺς κόπους καὶ μόχθους αὐτοῦ, ὁ ἀγρός του δὲν

τοῦ παράγῃ τίποτε ὄχιον τῶν κόπων του, ἀλλὰ εἶναι ὡς ἡ δ-
γονος πέτρα δὲν ἔχει πλέον δρεῖν νὰ ἐργασθῇ εἰς τὸν ἀγρὸν
τοῦτον, διότι βλέπει ὅτι ὕδακα κοπιᾷ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει
καὶ εἰς τὸν διδάσκοντα. Ὅταν ἴδῃ, μετὰ ἀπὸ τόσην φροντίδα
καὶ συνεκτὴ διδασκαλίαν, τοὺς ἀκροατάς του νὰ παραμένουν
εἰς τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀμέλειαν, δὲν θὰ δυνηθῇ ποτὲ
νὰ συνεχίσῃ τὴν διδασκαλίαν του μετὰ τῆς ἰδίας προθυμίας,
καίτοι ἐδῶ ἡ ἀμοιβὴ διὰ τοὺς κόπους του δὲν ἐλαττοῦται, λό-
γω τῆς ἀμελείας τῶν ἀκροατῶν.

3. Διότι δὲν συμβαίνει εἰς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν, ὅτι καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Ὁ γεωργός, ὅταν ὁ ἀγρός διακρίσῃ τὰς ἐλπίδας του, μὲ ἄδεια κέραι ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκον του, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ εὖρη καρμίαν παραγορίαν διὰ τοὺς κόπους, ποὺ κατέβαλεν. Ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ ἕκον ἀλλὰ καὶ ἂν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἀμελείας μένουν αἱ ἀκροαταὶ καὶ ἂν κανεὶς δὲν ὠφελείσθαι ἀπὸ τὰ κηρύγματά του, ὅταν ὁ κήρυξ τοῦ θεοῦ λόγου δὲν ἐπιτελῇ ἀμείως τὸ καθήκον του, θὰ ἀμειψθῇ πλουσιοπαρόχος, διότι ὁ φιλόνητος Θεὸς δὲν τοῦ ἐλαττοῦναι τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του, λόγω τῆς ἀμελείας ἐκείνου, εἴτε ἀκούσων, εἴτε δὲν ἀκούσων καθόλου, παρέκει πλουσίαν ἀμοιβὴν εἰς τὸν κηρύσσοντα.

4. Ἐπειδὴ ὅμως ἡμεῖς δὲν παρατηροῦμεν τοῦτο μόνον, ἂν θὰ λάβωμεν ἀκροατῶν τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων μας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδικὸν σας συμπέρον καὶ ἐπειδὴ παλὺ ἐνδιαφερόμεθα καὶ διὰ τὸ ἰδικὸν σας κέρδος καὶ τὴν ἰδικὴν σας ὠφελείαν, θεωροῦμεν προσωπικὴν μας ζημίαν τὴν ἰδικὴν σας ἀμέλειαν. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν, ὅτι ἐλαττοῦνται ἡ ἰδικὰ μας κορὰ ἐκ τῆς ἀμοιβῆς καὶ μάλιστα ὅταν οὐκ ἐφύμεν, ὅτι ἡ διδασκαλία μας θὰ ἀποβῇ αἰτία μεγαλυτέρας καταδίκης εἰς αὐτοὺς ποῦ, μετὰ ἀπὸ τόσας παρακλήσεις, ἐξοικουθεῖν νὰ δεικνύουν τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν καὶ νηθρότητα καὶ δὲν θέλουν νὰ ὠφελιθοῦν ἐκ τῆς συνεκτοῦς διδασκαλίης.

5. Ἐκεῖνο ποῦ ὁ Χριστὸς εἶπε περὶ τῶν Ἰουδαίων «Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν» (Ἰω. 15, 22), τοῦτο ἀρμόζει καὶ ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν τώρα περὶ ἐκείνων, ποῦ ἐπρότιμωσαν ἀπὸ τὴν συγκεντρωσιν ταύτην τὰς ἐρασιμα-
τους διασκοδόσας, τὰς ἐπιζημίους συγκεντρώσεις, τὰς ἱπο-
δρομίας καὶ τὰ θεάματα τοῦ διαβόλου. Ἐὰν δὲν εἴκομεν προ-
λάβει νὰ τοὺς συμβουλεύσωμεν τόσο πολύ, ἐπὶ τόσον χρό-
νον νὰ τοὺς φωνάζωμεν καὶ νὰ τοὺς παρακαλοῦμεν, ὡς νὰ
ἦσαν μικρὰ παιδιὰ, καὶ κάθε ἡμέραν νὰ τοὺς προτρέπωμεν
διὰ τῆς συνεκτοῦς διδασκαλίης νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ὁδὸν τῆς

14. Ἀγίαθ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Πάσχα, κατ' ἑρ, ὡς φαίνεται ἐκ
τοῦτου, ἔξερονόγη ἢ παροῦσα ἀμεία.

ἀρετής, να τους δεκνόμενοι την ζημίαν, που φέρει ή κακία, να τους παρακαλώμεν να αποβάσουν διά της μετανόησης τα προηγούμενα αμαρτήματα, εάν λέγαι, δεν είχαν προλάβει να κόψωμεν όλα ταύτα, ίσως θα ήμπορούσε κανείς να τους αναγκάσῃ.

6. Τώρα όμως ποίαν δικαιολογίαν θα εϋρουν; Ποίος θα αξιώσῃ αὐτοὺς συγγνώμης, όταν οὗτοι διὰ τῆς τοιαύτης ἀμελείας των δια μόνον τὸν θάνατον τους παλὸ θλάπτουν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους γίνονται αἰτίαι αἰσινδύλου, καὶ όταν ὁ γέροντς δὲν λαμβάνει ὑπ' ἑαυτὸν οὕτε τὴν ἡλικίαν του, οὔτε τὸ ὅτι εὐρίσκειται πλησίον εἰς τὸν θάνατον, οὔτε τὸ βάρος τοῦ φορτίου τῶν αμαρτημάτων τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνει τὰ αμαρτημάτα του καὶ εἰς τοὺς νέους γίνεται διδάσκαλος τῆς ἀμελείας; Πότε λοιπόν, λέγε μου, ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος θὰ δυνηθῇ νὰ διορθώσῃ τοῦ παιδιοῦ του τὴν ἀμέλειαν καὶ νὰ συμφρονήσῃ τὸν ἄπειρον νέον, αὐτὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἐσυμφρονίσθη οὔτε ὑπὸ τῆς μεγάλης του ἡλικίας καὶ ὁ ὁποῖος, ἐνῶ μέλλει νὰ δάσῃ λόγον θεοῦ μόνον διὰ τὰ ἴδικά του αμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ μαθήματα τῆς ἀμελείας, ποὺ δίδει διὰ τοῦ παραδείγματός σου εἰς τοὺς ἄλλους, ἐν τοῦτοις δὲν κόβει τὴν πανήρην τοιαύτην συνήθειαν;

7. Καθὼς ἐκεῖνος, ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, δὲν ἀμείβεται μόνον διὰ τοὺς κόπους τοὺς ἰδικούς του, εἰς τοὺς ὁποῖους ὑποβάλλεται, ἀκολουθοῦν τὴν ἀρετὴν; ἀλλὰ καὶ διότι ὠφελεῖ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ πολλοὺς διὰ τὸ παραδειγματὸς του παρασύρει νὰ μαηθοῦν τὸν ζῆλον του καὶ τὴν ἀρετὴν του, κατὰ τὸν ἕπον πάλιν τρόπον καὶ αἱ ἀκολουθοῦντες τὴν ὁδὸν τῆς ἀμαρτίας, θὰ ὑποσποῦν μεγάλην τιμωρίαν, διότι γίνονται κακὸν παραδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ἐν προκειμένῳ διδάσκουν τὴν ἀμέλειαν. Πᾶς λοιπὸν θὰ ἐπιτελέσωμεν τοῦ λοιποῦ τοὺς νέους, ἀφοῦ οἱ γέροντες ἐφθάσαν εἰς τοιαύτην ἀμέλειαν, ὥστε νὰ μὴ ἀκούσουν τὴν ἀποστολικὴν προτροπὴν, ἣ ὁποία λέγει: «Ἀποδοκιματω γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἑλλῆσι καὶ πᾶ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 10, 32).

8. Εἶδες συμβουλήν προερχομένην ἐκ τῆς ἀγάπης τῆς ἀποστολικῆς; Τὴν ἀπηθῶμεν, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο καὶ ἔτρεψε δι' ἐκείνους ποὺ θλάπτονται ἐκ τῆς ἰδικῆς μας ἀμελείας καὶ διότι ἐγνώριζεν, ὅτι δὲν ἐκτιθενται εἰς μικρὸν κίνδυνον ἐκεῖνοι, ποὺ ἐπιτείνουσι τὴν ἀμέλειαν καὶ ἀδικωφρίαν τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολήν αὐτοῦ συνιστᾷ τὴν ἀρετὴν παντοῦ νὰ ἐπιδιώκωμεν, λέγων: «εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. 10, 31). Ἠλέετε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τοῦτο ἀκριβεστάτην παρα-

νεοῖν. Πᾶν ὅ,τι θὰ ἐπιτελέσῃς ἢ θὰ πράξῃς νὰ ἔσῃ πάντοτε ὡς εἶχες καὶ θέσῃς τοῦτο τὸ νὰ συντελέῃς εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τίποτε νὰ μὴ κάνῃς, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει αὐτὴν τὴν δόξαν. «Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ἔτερον ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε».

9. Καὶ πᾶς εἶναι δυνατὸν, λέγει, νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνῃ κανεὶς εἰς δόξαν Θεοῦ; Ὅταν, καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ φαγητοῦ, εὐχαριστῆς ἐκεῖνον, ποὺ ἔδωκε τὰ φαγητά, εἶται ἀναγνωρίζῃς τὸν κορηγὸν αὐτῶν, όταν δὲν ἔκῃς συζητήσεις κοσμικὰς, όταν, ἀφοῦ μὲ πολλὴν ἐγκράτειαν ἰκανοποίησῃς τὴν εἰς τροφήν ἀνάγκην τοῦ σώματος, ἀποφεύγωμεν τὴν ἄλλειμιν μέτρου καὶ τὴν πολυφαγίαν, σωματικῆς καὶ εὐχαριστήσῃς ἐκεῖνον ποὺ ἔδωκε τὴν τροφήν πρὸς συντήρησίν μας, τότε ὅλα εἰς δόξαν Θεοῦ τὰ ἔκομεν. Διότι: «Εἴτε γὰρ ἐσθίετε, λέγει, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε».

10. Κύτταξε, σὲ παρακαλῶ, πᾶς διὰ τῆς συντάμῃ τοιαύτης φράσεως ὁ Ἀπόστολος περιέλαβεν ὀλόκληρον τὸν βίον μας μὲ τὸ νὰ εἴπῃ ὁληθῆ: «εἴτε τι ποιεῖτε ὅλην τὴν ζωὴν μας εἰς μίον μόνον λέξιν περιέκλεισε, θέλων νὰ μᾶς διδάξῃ, ὅτι ποτε δὲν πρέπει νὰ ἐπιτελώμεν τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς ἀποβλέποντες πρὸς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ θεοῦ μόνον τοῦτο ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ «εἴτε τι ποιεῖτε πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε καὶ κάτι ἄλλο ὑπονοεῖ δι' ἡμᾶς: τὸ νὰ ἀπέχωμεν τελείως ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς κακίας καὶ τίποτε νὰ μὴ πράττωμεν, τὸ ὁποῖον δὲν φέρει δόξαν εἰς τὸν κοινὸν ὄλον Κύριον. Ἐάν λοιπὸν τὴν ἀρετὴν ἀσκῶμεν, εἰς τοῦτο κυρίως νὰ ἀποβλέπωμεν, εἰς τὸ νὰ μᾶς ἐπαινήσῃ μόνον ὁ Θεὸς καὶ καθόλου νὰ μὴ φροντίζωμεν διὰ τοὺς ἐπαινοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἐάν ἀντιθέτως κατακάμεθα ὑπὸ ἀμελείας καὶ ἀδικωφρίας, ἐκεῖνο νὰ μᾶς φοβῆται καὶ ταπεινώσῃ τὸ ὑψηλὸν μας φρόνημα, ἐνοῶν τὸ κριτήριον ἐκεῖνο τὸ ἀδικαστὸν, ἣ ἀφίτης τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας καὶ ἡ σκέψῃς ὅτι διὰ τῶν ἐφαρμάτων ἔργων μας συντελοῦμεν εἰς τὸ νὰ θλασσομηθῆται ὁ Θεός. Καθὼς λοιπὸν λέγει, προκειμένου περὶ ἐκείνων ποὺ ἀκούουν τὴν ἀρετὴν, «Τοὺς δοξάζοντάς με δοξάζου» (Α' Βασ. 2, 30) ἔτσι διὰ τοῦ προσήτου λέγει καὶ περὶ ἐκείνων ποὺ ἐφάρματον βίον ἔχουν: «Ὅσα ὄμην ὅτι δι' ὑμῶν τὸ ἄνομά μου θλασσομηθῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν» (Ἦσ. 52, 5. Ἰεζ. 38, 20).

11. Ἠλέετε πῶσῃ ἀναγκαίτησαν ἐκφράζουσι οἱ λόγοι οὗτοι; Ἀλλὰ διὰ ποῖου τρόπου εἶναι δυνατὸν νὰ δοξασθῇ ὁ Θεός; Μὲ τὸ νὰ ζῶμεν εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ λάμψωμεν διὰ τῆς ζωῆς μας, ὅπως εἶπεν ἄλλοτε: «Λαμψάτωμεν τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ

ἔργα ὑμῶν καὶ δοξάζουσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν ταῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 5, 16). Τίποτε, πράγματι, δὲν συντελεῖ τόσον εἰς τὸ νὰ δοξάζῃται ὁ Κύριός μας, ὅσον ἡ ἀρίστη διαγωγή τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως δηλοῦσθαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μὲ τὰς ἀκτῖνας του φωτίζει τὰ πρόσωπα ἐκείνων ποὺ τὸν βλέπουν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἀρετὴ διὰ τῆς λάμψεώς της φωτίζουσα καὶ προσελκύουσα ἄλλους ἐκείνους, ποὺ τὴν βλέπουν, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ δοξολογῶν τὸν Κύριον, ὅσοι ἔχουν ἀγαθὴν διάθεσιν. Πάν λοιπὸν ὅ,τι θὰ πράττωμεν, νὰ τὸ πράττωμεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε καθένος, ποὺ θὰ μᾶς βλέπῃ, νὰ κινήται πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, διότι ἔχει λεχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου «εἶτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α΄ Κορ. 10, 31).

12. Παραδειγματὸς χάριν ἔαν θελήσῃς νὰ συναναστραφῆς καὶ συνάψῃς ἀσχέτους μὲ κάποιον, μὴ ἐπιδιαίρης νὰ προσφέρῃς ἐκδουλεύσεις εἰς ἐκείνους ποὺ εὐημεροῦν καὶ εἶναι ἐπιφανεῖς κατὰ κόσμον, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους ποὺ εὐρίσκονται εἰς θλίψεις, εἰς δυσκόλους περιστάσεις, εἰς φυλακὰς, εἰς ἐκείνους ποὺ εἶναι τελειῶς ἄρητοι καὶ δὲν ἀπαλαμβάνουν καμμίαν παρηγορίαν. Τὴν μετ' αὐτῶν συναναστροφήν νὰ θεωρῆς ἀνωτέραν ἀπὸ κάθε ἄλλην, διότι ἀπ' αὐτοὺς θὰ ἀφελθῆς θὰ μᾶλλον φιλοσοφικώτερος νὰ σκέπτεσαι καὶ τὸ πᾶν εἰς δόξαν Θεοῦ θὰ πράττῃς. Καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ κίνησ ἑπισκέψεις, προτίμησε νὰ ἐπισκεφθῆς τὰ ὄρανα, πρὸς χάρμα καὶ τοὺς εἰς πολλὴν πτωχείαν εὐρισκομένους, παρὰ ἐκείνους ποὺ εἶναι οὐ δόξαν καὶ λαμπρότητα. Διότι ὁ Ἰησοῦς ὁ Θεὸς εἶπεν «Ἐγὼ εἰμι πατὴρ ὄρανῶν καὶ κριτὴς κρυφῶν» (Ψαλμ. 67, 6). Καὶ πάλιν «κρίνατε ὄρανα καὶ δικαιοσύνη κήρον καὶ δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος» (Ψαλμ. 1, 17).

13. Καὶ ἂν ἀπλῶς εἰς τὴν ὁγορὴν θέλῃς νὰ μεταβῆς, ἐνθυμήσου τὴν ἀποσταλτικὴν παραίνεσιν, ἣ ἧσθα λέγει «εἶτε τι ποιεῖτε πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε». Μὴ χάνης τὸν καιρὸν σου εἰς ἀσκότους καὶ ἐπιβλαβεῖς συναναστροφάς, ἀλλὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ νὰ κατευθύνῃσαι, ἵνα συγκρῶνῃς τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ μεγίστην ἀφέλειαν εὐρουν ἐκεῖ. Ὅταν τέλος ὁμιλῶμεν πρὸς ἄλλους, μὲ ἐπισκεῖαν καὶ πολλὴν προσπάθεια νὰ πράττωμεν τοῦτο καὶ νὰ μὴ τοὺς ὁμιλῶμεν διὰ ζητήματα θρησκευτικὰ καὶ ἀνωφελέη, ἀλλὰ δι' ἐκείνα, ποὺ καὶ ἐκείνους θὰ ἀφελήσῃ, καὶ ἡμεῖς θὰ ἀπαλλάξῃμεν ἀπὸ μορφήν.

14. Δὲν ἀνεκίνησα πῦρα τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν ἀγάπην σου ἀπλάως καὶ ὡς ἔπρεπε, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶςτε πόσην προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχωμεν, ἔαν θέλωμεν νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας καὶ πόσον ἀξιοκατάκριτοι εἶναι ἐκείνοι ποὺ προτιμοῦν ἀπὸ τὴν ἐξῆς συνάφρῃσιν καὶ τὴν

πνευματικὴν τούτην διδασκαλίαν, τὰς ἐφορμήτους διασκεδάσεις, τὰς ἀσκότους καὶ ἐπιβλαβεῖς συναναστροφάς, τὰς ἠποδορμίας καὶ τὰ σατανικά καὶ καταστρεπτικά θεήματα καὶ δὲν ἀκούουν οὔτε τὸν μακάριον Παῦλον, ὁ ὁποῖος λέγει «Ἀπρόσκοπτοι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἑλλησι καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. 10, 32).

15. Πῶς λοιπὸν νὰ συγκριθῆς κανεὶς τοὺς τοιοῦτους καὶ πῶς νὰ τοὺς δικαιολογῆσῃ, ἀφοῦ, ἐνῶ εἶναι χριστιανοὶ καὶ μετέχουν τῆς ἐξῆς διδασκαλίας καὶ ἀπαλαύουν τῶν φρικτῶν καὶ ἀπορρήτων μυστηρίων, ἐν τούτοις μετὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ πῶν ἔθνικῶν συναναστρέφονται καὶ εὐρίσκουν ἐπιχαρίστησιν εἰς τὰ ἴδια μὲ ἐκείνους μέσα ἡδονῆς; Θὰ ἠμπορέσωμεν λοιπὸν ποτὲ, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, λέγει μου, τὸν πλανώμενον νὰ ἀδηγήσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν εὐσέθειαν νὰ προσελκύσωμεν πάλιν ἐκείνον, ὁποῖος εὐρίσκειται εἰς μεγάλην ἀδιοφορίαν καὶ ἀμέλειαν; Δὲν εἶναι κατὰλληλος ἡ περίστασις νὰ ἐπιωμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἐκεῖνο ποὺ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγεν εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν Κόρινθον εἰσῆρχοντο εἰς τοὺς ναοὺς τῶν εἰδωλῶν, ἀφοῦ ἐδέχθησαν τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας; «Ἐάν τις ἴδῃ σέ, λέγει, τὸν ἔχοντα γνώσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον» (Α΄ Κορ. 8, 10).

16. Ἦρεῖς δέ, μεταβάλλοντες ἄλιγον τὸ κείμενον, θὰ εἴπωμεν «Ἐάν κάποιος ἴδῃ σέ, ὁ ὁποῖος ἔχεις τὴν ἀληθῆ γνώσιν τῆς εὐσεβείας, νὰ διέρχεται ἄλλην τὴν ἡμέραν σου εἰς τὰς ἀσκότους καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐκείνας συναναστροφάς, δὲν θὰ ἐνυκουθῆ ἡ συνείδησίς σου, ἀφοῦ εἶναι ἀσθενής, εἰς τὸ νὰ ἐπιβίβεται εἰς τὰς τοιαύτας ἀσκαλίνας μὲ περισσώτερον προθυμίαν;» Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὅποῖον ὁ μακάριος ἐκείνος ἔλεγε, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι χωρὶς προφύλαξιν, μετὰ τὴν γνώσιν τῆς εὐσεβείας, ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς εἰδωλολατρικὰς τραπέζας καὶ ἐγένοντο αἵματι ακονδάλου εἰς τοὺς ἄλλους, τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν εὐκαρίαν ταύτην θὰ εἴπωμεν πᾶρα πρὸς ἐκείνους, ποὺ τρέχουν εἰς τὰς παρανόμους ἠθικὰς ταύτας συγκεντρίσεις, καὶ τὰς ἐφορμήτους διασκεδάσεις προτιμοῦν ἀπὸ τὴν ἐξῆς συνάφρῃσιν.

17. Ἀλλὰ εἰς τί χρησιμεύουν αἱ ἀσθηταὶ αὗται ἐπιπλήρεις, εἴταν οἱ υπεύθυνοι δὲν εἶναι παρόντες, διὰ νὰ ἀκούσουν αὐτὰ ποὺ λέγομεν; Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν θὰ εἶναι ἄνευ ἀφελείας ἡ παραίνεσις αὕτη. Διότι εἶναι δυνατόν, χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν σου συνετήν ἐπέμβασιν, ὅλα ὅσα ἐλέσθησαν, λεπτομερῶς νὰ τὰ μάθουν καὶ νὰ ἀποφύγουν τοῦ διαβόλου τὴν δόλοσιν καὶ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν πνευματικὴν τροφήν. Αὐτὸ κάνουν καὶ οἱ ἱατροί. Ὅταν ἐπι-

οκέπτανται τούς άρρώστους, δέν συνομιλούν μόνον μέ αὐτούς περί τοῦ πῶς θά γίνουσι καλά, ἀλλά καί μέ τούς ὑγιαίνοι πού εἶναι μαζί μέ τούς άρρώστους καί εἰς τούς συγγενεῖς αὐτῶν δίδουσι διαίτας ἰατρικάς τῶν ἐπιτολάς καί ἀφοῦ ἀναθέσουσι εἰς αὐτούς νά φροντίζουσι περί τούτων, ἀναχωροῦν μέ τήν παροχήν, ὅτι ἕκαστος δὲν ἐπύρετο. Καί ἡμεῖς λοιπὸν τὸ ἴδιον πράττομεν. Ἄν καί δέν εἶναι παρόντες οἱ ψυχικῶς ἀσθενεῖς, εἰς οὓς τούς ὑγιαίνοισιν ἀναθέτομεν τήν φροντίδα τῆς θεραπείας αὐτῶν καί οὓς ἀποκαλύπτουσι τήν λύπην τῆς ψυχῆς μας, ἵνα οἱ εἰς τοῦ λοιποῦ φροντίζετε περί τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν σας καί ἐφαρμόσετε διὰ τῶν ἔργων τὴν ἀποστολικὴν παύτην προτροπήν «Εἶτε ἐσθίετε, εἶτε πίνετε, εἶτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε».

18. Ὅταν δηλαδὴ, ἐξεραμμένος ἀπ' ἐδῶ, ἐμπράκτως ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ καί δέν ἀρκεσθῆς μόνον εἰς ἐπικρίσεις καί ἐπιλήψεις, ἀλλά καί τὸν συμβουλευτικὴν καί τὴν παρακαλῶν καί τοῦ βελτίου τὴν βλάβην, πού προέρχεται ἀπὸ τὰς ἐφαρμάτους διασκεδάσεις, καί τὴν ὑφέλειαν, πού προέβηκε ἡ ἐδῶ διάσκαλία, εἰς δόξαν Θεοῦ τὸ πᾶν ἔκαμες καί διηλοῦν μισθὸν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου ἠτοίμασες· πρῶτον δι' ὅσα διὰ τὴν ἰδικὴν σου σωτηρίαν ἔκαμες καί δεύτερον διὰ τὰς προσπάθειάς, πού κατέβαλες, διὰ νὰ θεραπεύσῃς τὸν ἀδελφόν, πού εἶναι μέλος ἰδικόν σου. Τοῦτο εἶναι τὸ καύχημα τῆς Ἐκκλησίας, τοῦτο εἶναι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡ ἐπιτολή, τὸ νὰ μὴ ἐπιδικώκαμεν μόνον τὴν ὑφέλειαν τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀλλὰ καί τοῦ πλησίον (Φιλιπ. 2, 4).

19. Σκέψου πόσον ἐξυμῶνται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐκείνου, πού δεκνόμενος μεγάλα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ τοιοῦτος μιμνῆται, ὅσον εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατόν, τὸν ἴδιον τὸν Θεόν. Ἄκουσε τί περὶ τοῦτου λέγει ὁ Θεός διὰ τοῦ προφήτου αἰτιῶν: «Ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου ὡς στήμα μου ἕστα» (Ἰερ. 15, 19). Ἐκεῖνος, λέγει, πού πολλὸ προσπαθεῖ νὰ διασώσῃ τὸν εἰς ἀμέλειαν καί ἀδικοφρίαν εὐρισκόμενον ἀδελφόν του καί ζητεῖ νὰ τὸν ἀποσπῇ ἀπὸ τὸν φάρμακον τοῦ διαβόλου, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν μιμνῆται ἐμὲ. Ποῖον ἔργον δύναται νὰ ἐξουθεῖ μέ αὐτό; Τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλύτερον ὄλων τῶν καλῶν ἔργων, τοῦτο εἶναι ὁ καταρῶν τῆς ἀρετῆς.

20. Καί εἶναι πολλὸ φυσικόν. Διότι ἔάν ὁ Χριστὸς ἔκτισε τὸ αἶμα του διὰ τὴν ἰδικὴν μας σωτηρίαν (καὶ ὁ Παῦλος γράφει περὶ ἐκείνων πού δημιουργοῦν τὰ σκάνδαλα καί ὡς ἐκ τούτου βλέπουσι πολλὸ τὴν συνείδησιν ἐκείνων πού τὰ βλέπουσι, ὅτι θὰ καθῆ ὁ ἀσθενὴς πνευματικῶς ἀδελφός διὰ τὸν ἴδιον ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐξ αἰτίας τῆς ἰδικῆς σου γνώσε-

ως), ἔάν λοιπὸν ὁ Κύριός σου δι' αὐτὸν ἔκτισε τὸ αἶμα του, δέν εἶναι δίκαιον ὁ καθένας ἐξ ἡμῶν νὰ προσφέρῃ τούτῳ τὸν τὴν διὰ τῶν λόγων ἐπίστανσιν καί προτροπήν καί νὰ δώσῃ κείρα βοηθείας εἰς ἐκείνους, πού λήγουσι ἀμελείας εἰς τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου ἔχουσι πέσει. Ἄλλ' ὅτι θὰ πράξῃς τοῦτο, λόγῳ τῆς μεγάλης σου ἀγάπης πρὸς τὴν μέλη τὰ ἰδικά σου, καί θὰ ἐπαναφέρῃς τούς ἀδελφούς σας εἰς τὴν κοινὴν μητέρα, δέν ἀμφιβάλλω καθόλου, διότι γνωρίζω, ὅτι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εἴθε συνεταί καί ἱκανοὶ καί ἄλλους νὰ νουθετήσῃς.

21. Ἐπιθυμῶ τώρα, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας μου, νὰ στραφῶ πρὸς τούς νεοκρηστικούς. Νεοκρηστικὸς δέ, ὅταν λέγω, δέν ἐνοεῖ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι πρὸ ἀλλόγου ἠξιώθησαν τῆς πνευματικῆς διακείας τοῦ βαπτίσματος, ἀλλὰ καί ἐκείνους, πού τὴν ἐλάσαν πρὸ ἐνός ἢ καί περισσοτέρων ἐτών. Διότι, ἔάν θέλουσι, δύναται καί οἱ τελευταῖοι οὗτοι διαρκῶς νὰ φέρουσι αὐτὴν τὴν ἀνομασίαν. Ἡ νεότης αὐτὴ δέν γνωρίζει γῆρας, δέν ὑπόκειται εἰς ἀσθενίαν, δέν αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς λύπης, δέν ἀραιουρεται ὑπὸ τῆς παλυκαρίας, δέν ὑποκαρτεῖ πρὸ οὐδενός, δέν νικᾶται παρ' οὐδενός, παρὰ μόνον ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας, διότι θαρδὸ γῆρας δι' αὐτὴν εἶναι ἡ ἀμαρτία.

22. Καί διὰ νὰ μάθῃς ὅτι αὐτὴ εἶναι θόρος ἀνυπόφορον, θαρύτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο, ἴσωςσε τούς λόγους τοῦ προφήτου «Ἰδοὶ φορτίον θαρὸν ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ». Δέν εἶναι δὲ μόνον πολλὸ θορῆς, ἀλλὰ καί θορῆς. Διὰ τοῦτο προσέθεσε: «Προσώξασι καί ἐσπίτησαν οἱ μάλισπές μου». Εἶδες ὅτι δέν εἶναι μόνον θόρος ἀνυπόφορον ἀλλὰ καί θορῆς ἡ ἀμαρτία; Μάθε τώρα καί πόθεν αὐτὴ προέρχεται, δι' ὅσον λέγει ἐν συνεχείᾳ: «Ἀπὸ προσώπου γάρ, φησὶ, τῆς ἀφροσύνης μου» (Ψαλμ. 37, 5-6). Ἄρα ἡ ἀφροσύνη εἶναι ἡ αἰτία ὄλων τῶν ἀμαρτιῶν. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἐνῶ ἕνας εἶναι γέρον κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, νὰ εἶναι νέος καί νεοκρηστικὸς κατὰ τὴν ἀμῆν τῆς χάριτος, καί ἐνῶ εἶναι νέος καί νεοκρηστικὸς κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, νὰ εἶναι νέος καί νεοκρηστικὸς κατὰ τὴν ἀμῆν τῆς χάριτος, καί ἐνῶ εἶναι νέος καί νεοκρηστικὸς κατὰ τὴν ἀμῆν τῆς χάριτος, νὰ εἶναι γέρον πνευματικῶς λόγῳ τοῦ πληθους τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ. Διότι, ὅπου αὐτὴ εἰσέρχεται, πολλὰς κηλίδας καί πολλὰς ζαρωματιδὰς δημιουργεῖ.

23. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καί ἐκείνους, πού προσφάτως ἠξιώθησαν νὰ βαπτισθῶν καί ἐκείνους, πού πρὸ πολλοῦ χρόνου ἠξιώθησαν νὰ λάβουσι τὴν διακείαν ταύτην, οἱ μὲν δεύτεροι νὰ καθαρίζουσι δι' ἐξομολογήσεως, διὰ διακείων καί ελεγκτικῶν μετανοίας τὰς κηλίδας, πού ἐδέκθησαν μέχρι σήμερον, οἱ δὲ πρῶτοι νὰ διατηροῦσι τὴν φαιδρότητα καί πνευματικὴν νεότητά, πού ἔχουσι, ἀνθρώπων καί τῆς ψυχῆς τὴν ἰσχυρότητα νὰ προσέχουσι καλά, ὥστε νὰ μὴ δεκθῶσι κηλίδας

ρανίδα, ἢ ὅποια νὰ θυνηθῆ νὰ τοὺς δημιουργήσῃ ρυπαρότητα. Δὲν παροτρύνετε ἐκεῖνους ποὺ φοροῦν λαμπρὰν καὶ καινούργη ἔνδυμασίαν πόσον προσέχουν, ὅταν καθίζουσιν εἰς τὴν ἀγορὰν, μήπως καμμίαν ρανίδα θορυβόρου ἐξακουσθῆ ἐπὶ αὐτῆς καὶ ἐλάτῃ τὴν ἰσχυρότητα τῆς ἔνδυμασιος; Καὶτοι εἰς τὴν περιστάσιν αὐτὴν καθόλου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζημηθῆ ἡ ψυχὴ, διότι ἐδῶ πρόκειται περὶ ἐνδύματος, τὸ ὅποιον καὶ ὁ σκῆνος καταστρέφει καὶ ὁ χρόνος φθείρει καὶ ἂν λερωθῆ εὐκολὰ καθαρίζεται διὰ τοῦ ὕδατος. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς ψυχῆς, ἐὰν κάποτε συμβῆ, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἀπεύχονται, κάποια κηλίδα αὐτὴ νὰ δεκάσῃ, εἴτε διὰ λόγων, ποὺ προσφέρει ἡ γλῶσσα, εἴτε δι' ἐνδομύων σκέψεων, ποὺ γεννᾷ ἡ διάνους, ἡμέσως μεγάλη καταστροφή γίνεται, πολὺ τὸ βάρος τοῦ φορτίου, πολλὴ ἡ δυσαισθή.

24. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ φοβούμενος τοῦ ἐχθροῦ τὰς παγίδας, συνεχῶς συμβουλάς σας ἀπευθύνω, ἵνα τὴν νυμφικὴν στολὴν καθαρὰν διατηρήσετε καὶ μὴ αὐτὴν πάντοτε εἰς τὸν γάμον τοῦτον τὸν πνευματικὸν νὰ εἰσέρχεσθε. Ὅτι δὲ γάμος πνευματικὸς εἶναι τὸ ἐδῶ τελοῦμενα φαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς: ὅπως ἐπὶ τῶν γάμων τῶν σαρκικῶν αἱ γαμήλιοι δορταὶ διαρκοῦν ἐπὶ ἡμέρας, ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας διατηρούμεν τὰς δορτάς τῶν πνευματικῶν τούτων γάμων, παραθέτοντες εἰς ὕμῃς τὴν πρόβλεψιν αὐτῆν τὴν μυστικὴν, ποὺ εἶναι γεμάτη ἀναριθμήτων ἀγαθῶν. Καὶ τί λέγω ἐπὶ ἡμέρας; Ἐὰν θελήσετε νὰ εἰσθε νηφάλιοι καὶ προσεκτικοί, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σας αὐτὰ θὰ διαρκέσουν, ἀρκεῖ τὸ νυμφικὸν σας ἐνδύμα ἕλικτον καὶ λαμπρὸν καὶ διατηρήσετε.

25. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν θὰ ἐπισύρτε εἰς τὸν θάυτον σας καὶ οἱ οἱ ἴσοι μὲ τὴν πόρεσιν τοῦ χρόνου φαεινότεροι καὶ λαμπρότεροι θὰ φανήτε, διότι ἡ χάρις θὰ καθάριται μεγαλύτερα διὰ τῆς ἐπιτελέσεως τῶν ἀγαθῶν ἔργων. Εἴθε δὲ ὅλοι ἡμεῖς νὰ διαφυλάξωμεν ἐπισκέψας τὰς θεωρίας ποὺ ἐλάθωμεν καὶ νὰ ἀξιοποιήσωμεν τῆς ἀνωθεν φιλανθρωπίας, διὰ τῆς χάριτος καὶ εὐσπλαχνίας τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα, συγκρόνως δὲ καὶ εἰς τὸ ὅλον Πνεῦμα, ἀνήκει δόξα, δόξα, τιμὴ, τιμὰ καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

16. Ἐννοεῖ τὰς μετὰ τὸ ἑσπέρια ἐπὶ ἡμέρας, καθ' ἃς φέροντες οἱ νεοφύτοι τὴν λευκὴν βαπτιστικὴν στολὴν, μετέβαινον εἰς τὸν ἱερὸν Ναόν, ἐκεῖ συμμετεχόν εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ ἦσαν τὰς προσευχαικάς ἡμέλας μέχρι τῆς Κορκοῆς τοῦ Θεοῦ ἢ ἄλλως Κανὴς Κορκοῆς, καλομένης, ὅτε ἀπέβλεον τὴν λευκὴν βαπτιστικὴν ἐνδυμασίαν ἐμφυτῆτον ἐσθῆτα. Ἐννοεῖται καὶ εἰς τὴν ὄψιν ἡ Κορκοῆ τοῦ Θεοῦ ἐκαλεῖται Dominica in albis ἢ in albis depositis.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Ε Β Δ Ο Μ Η

ΤΟΥ ΑΓΓΟΥ, ΟΤΙ ΜΕΓΑΛΗΝ ΦΘΕΑΣΙΑΝ ΠΡΟΕΝΟΥΝ ΕΙΣ ΗΜΑΣ ΤΑ ΔΕΙΨΑΝΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΟΤΙ ΠΡΕΨΗ ΝΑ ΠΕΡΙΦΟΡΩΜΕΝ ΟΛΑ ΤΑ ΕΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΟΚΟΛΑΨΘΕΘΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΝ ΦΘΕΑΙΜΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΙ Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΒΑΠΤΙΣΘΕΝΤΑΣ*

1. Διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων τρόπων ἐκοθλήσαν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁ φερόνθρωπος Θεὸς οὐ μόνον τὴν κτίσιν ὅλην ἐδημιούργησε καὶ τὸν οὐρανὸν ἐξέτεινε καὶ τὴν θάλασσαν ἠψίλωσε καὶ τὸν ἥλιον ἄναψε καὶ τὴν σελήνην νὰ φωτίζῃ παρεσκεύασε καὶ τὴν γῆν μᾶς ἐκάρωσε πρὸς κατοικίαν καὶ δλους τοὺς καρποὺς αὐτῆς μᾶς ἔδωσε πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησιν τῶν σωμάτων μας, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων μᾶς ἐκάρωσε. Καὶ ἄφου ἔλαθε τὰς ψυχὰς αὐτῶν — οἷα λέγει ἡ Γραφή: «δικαίαν γὰρ, λέγει, ψυχὰν ἔν κερὶ Θεοῦ» (Σοφ. Σοφ. 3, 1) — ἀρῆσεν εἰς ἡμᾶς ἕως τώρα τὰ σώματα αὐτῶν ὡς ὀποτελεσματικὰ μέσα παρακλήσεως πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ὄσκειν, ἵνα, εἰς τοὺς τόπους τῶν ἁγίων τούτων ἐραχόμενοι, ὑποβαλλόμεν τὸν ἥλιον μας πρὸς μύμησιν αὐτῶν καὶ βλέποντες αὐτοὺς, ἐνθυμούμεθα τὰ κατορθώματά των καὶ τὰς ἀμοιβὰς, αἱ ὅποια ἔχουν ἐκφυλακθῆ εἰς αὐτοὺς δι' αὐτὰ.

2. Μεγάλην ἀφέλειαν λαμβάνουσιν αἱ ψυχαὶ μας ἐξ αὐτῶν, ἐὰν προσέχωμεν. Διότι δὲν δύναται ὁ λόγος νὰ μᾶς παιδαγωγῆσθαι μὲ τὴσιν ἐπιβολῆν καὶ πρὸς φιλοσοφικὴν σκέ-

16. Ἡ καρποὺς ἡμέλα ἐξερνήθη εἰς ἔν ἑκ τῶν πολυαριθμῶν Μαρτύρων τῆς Ἀντιοχείας τὴν Παρασκευὴν τῆς Δεκακωνομίας, ἦτις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βιθείας εἶχεν ἀμειβθῆ εἰς τὴν μνήμην τῶν ὁπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Σαπὸρ Β' θανατωθέντων τῶν Μ. Παρασκευῶν τοῦ ἔτους 341 τετρακοσίων Χριστιανῶν καὶ τοῦ ἐπισκόπου Δαφνῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν Μ. Παρασκευὴν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ λειτουργία πρὸς τιμὴν αὐτῶν, καθυρίσθη νὰ τελεθῆ αὐτὴ τὴν ἑπομένην Παρασκευῆν, τῆς Δεκακωνομίας, ἦτις ταχέως προσέλαθε χρόαν ἡμέρας μνημοσύνης ἕλων τῶν μαρτύρων. Ἡ μνήμη τῶν ἀνωτέρων μαρτύρων τιμᾶται ἕως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὁμ. Ἀπριλίου.

ψιν και εις την περιφρόνησιν των ἐγκομιών να μᾶς ὀδηγήσῃ με δσπν τὰ παθήματα τῶν μαρτύρων, τὰ ὁποῖα φωνάζουν δυνατώτερα ἀπὸ σάββαγγα και εις ἄλλους διὰ τῶν πραγμάτων δεκνύουσι τὸ μέγεθος τῶν ἁμασιῶν ποὺ φέρουν οἱ ἐδῶ κόποι, και την πλουσίαν αὐτῶν ἀνωσιῶσιν. Ὅσον ὑστερεῖ ὁ λόγος ἀπὸ την πράξιν, τόσον και ὅσα λέγομεν ημεῖς ὑστεροῦν ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ οἱ ἄγιοι οὗτοι διδάσκουν.

3. Ὅταν λαπὸν ἔλθῃς ἐδῶ, ἀγαπητέ, και ἀναλογισθῆς ὅτι ἔλθον τοῦτο τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ με ἰσὴν προθυμίαν σκεῖται διὰ τὸ ἀπασιθῆ την σκόνην τῶν τάρων και λάβῃ την ἐξ αὐτῶν προερχομένην εἰλογίαν, δὲν θὰ ἀνιμαθῆς εις ἀνιτέρας σφαῖρας διανοητικῆς και δὲν θὰ προθυμοποιηθῆς τὸ δείξῃς τὸν ἴδιον ζῆλον με τὸν μάρτυρα, ἵνα και σὺ τῶν αὐτῶν ἀσιωθῆς ἁμασιῶν; Σκέψου τὸ ἔξῃς: ἔδν ἀπὸ ημεῶς, ποὺ εἴμεθα σὺνδουλοὶ αὐτῶν, ἀπολαμβάνουν τὸς τιμῆς οἱ μάρτυρες, πίστις θὰ ἀπολαύσουν παρησιῶς και τιμῆς παρὰ τοῦ Κυρίου κατὰ την φοδερὰν ἐκείνην ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὅτε θὰ λάμπουν λαμπρότερον ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας; Διότι λέγει ἡ Γραφή «τότε, λέγει, ἐκλάμπουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος» (Ματθ. 13, 43).

4. Ἐκόντες λοιπὸν ὅτι ὄμνῃ τὸ μέγεθος τῆς παρησιῶς αὐτῶν πρὸς τὸ Θεὸν, πρὸς αὐτοὺς να καταφεύγομεν και την βοήθειαν αὐτῶν να ζητῶμεν. Διότι ἔδν οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ἔκουν παρησιῶν και θάρρος ἐνώπιον τοῦ ἐπιγεῖου βασιλέως, πολλὰς και μεγάλας ἀφελείας δύνανται να προσφέρουσιν εις ἐκεῖνους, ποὺ καταφεύγουν εις αὐτοὺς, ποὺ περισσότερον οἱ ἄγιοι οὗτοι, οἱ ὁποῖοι την παρησιῶν πρὸς τὸν Θεὸν ἀπέκτισαν διὰ τῶν παθημάτων των, τὰ μέγιστα θὰ μᾶς ἀφελήσουν, ὑπὸ τὸν ἔρον και ημεῖς να κάμωμεν ἔπι ἔξαρτῆται ἀπὸ ημεῶς. Διότι τότε μόνον και ἡ παρ' αὐτῶν προερχομένη προστασία θὰ μᾶς ἀφελήσῃ, ὅταν και ημεῖς δὲν μένωμεν ἀδρανεῖς, ἀλλὰ προσπαθῶμεν διὰ τῆς προθυμῆς μας και τῆς προσοχῆς εις τὸν βίον μας, να προσελκύσωμεν εις ημεῶς τοῦ Κυρίου την φιλανθρωπίαν.

5. Εἰς τοὺς ἱατροὺς λοιπὸν τοῦτους ποῖς πνευματικούς, δηλοθῆ τοὺς ἁγίους μάρτυρας, συνεχῶς θὰ καταφεύγομεν. Διότι πρὸς τὸ σκοπὸν αὐτῶν και ἡ ἀγαθότης τοῦ Κυρίου κατέλπειν εις ημεῶς τὰ σῶματα αὐτῶν, ἵνα ἐρκόμενοι ἐνταῦθα και ἀσπαζόμενοι ταῦτα με ἄλλην την διάθεσιν τῆς ψυχῆς μας, λαμβάνωμεν τελείαν θεραπείαν ἀπὸ τῶν φυσικῶν και σωματικῶν μας ἀσθενειῶν. Πράγματι δέ, ἔδν ἔλθωμεν πρὸς αὐτοὺς μετὰ πίστεως και τῆς νῆς και ἔχωμεν σωματικὸν ἢ ψυχικὸν νόσημα, ὅταν ἐπιστρέψωμεν, θὰ ἔχωμεν λάθει την κατάλληλην θεραπείαν.

6. Προκειμένου περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος, εἶναι δυνατόν πολλὰς και μακρινὸν ταξίδι να κάμῃ ἕνας, διὰ τὸ ἔβρη ἱατρὸν, και χρήματα να πληρώσῃ, και πολλὰ ἄλλα μέσα να ἐπινοήσῃ, τὰ ὁποῖα δύνανται να πείσουν τὸν ἱατρὸν να χρησιμοποίησῃ τὰς ἐπιτημονακὰς του γνώσεις, διὰ τὸ εἰρωμεν ἀνακούφιαν εις την νόσον ποὺ εὐρισκόμεθα. Ἐδῶ ὅμως ἴσποτε ἐξ αὐτῶν δὲν χρειάζεται ὅσπε ταξίδι μακρυνὸν να κάμωμεν, ὅτε εις κόπον να ὑποβληθῶμεν, ὅτε χρήματα να ἀσπαζώμεν, ἀλλ' ἀρκεῖ πίστιν γνησίαν να προσφέρωμεν και δάκρυα θερμὰ να χύσωμεν με κατάνυξιν ψυχῆς, διὰ τὸ ἔβρη ἁμέσως ἡ ψυχὴ την θεραπείαν τῆς και τὸ σῶμα τὸ φάρμακον αὐτοῦ διὰ την ἀσθενειῶν του.

7. Εἶδες τῶν ἱατρῶν μας την δύναμιν και την γενναιοσύριαν; εἶδες την ἱατρικὴν των τέχνην, ἡ ὁποῖα δὲν νικᾶται ποτὲ ὑπὸ τῶν ἀσθενειῶν; Λέγω τοῦτο, διότι εις τὰ σωματικὰ νοσήματα παλλῶσας ἡ θαυρῆς τῆς νόσου καθιστῆ ἀνίσχυρον την ἱατρικὴν. Ἐδῶ ὅμως ὅτε κἄν να φαντασθῆς τοιοῦτον τι, ἀλλ' ἔδν προσέβλησεν μετὰ πίστεως, ἁμέσως τοὺς καρποὺς τῆς πίστεως λαμβάνωμεν και θεραπευόμεθα. Καὶ μη ἐσπλαγῆς διὰ τοῦτο, ἀγαπητέ. Διότι ὁ φιλάνθρωπος Κύριος ἡμῶν, ἴπειθῆ χάριν αὐτοῦ και τῆς εις αὐτὸν ἀμοιολογῆς δια ὑπέμειναν οἱ μάρτυρες και ἀντεστάθησαν κατὰ τῆς ἀμωρτίας ἀγωνισθέντες μέχρι τοῦ σημείου, ὡστε να χύσουν και τὸ αἷμα τους, θέλωσι διὰ τὸν λόγον τοῦτον να τοὺς ἐμφορῆσῃ λαμπρότερος, και την δόξαν των μεγαλυτέραν να καταστήσῃ και εις τὸν πρόσκαιρον τοῦτον βίον, εις τὴν αὐτῶν πλουσίαν τὰς δωρεὰς του παρέχει εις ἐκεῖνους, ποὺ πληρώσουν αὐτοὺς μετὰ πίστεως.

8. Ὅτι αὐτὰ ποὺ τώρα λέγομεν δὲν εἶναι λόγια μάταια, τὸ μαρτυρεῖ ἡ πείρα τῶν πραγμάτων και γνωρίζω καλά ὅτι και σεις οἱ ἴδιοι θὰ τὸ ἐπιβεβαιώσῃτε και μαρτυρήσῃτε. Διότι, ὡς ἐρωτῶ, ποῖα γυναῖκα, τῆς ὁποῖας ὁ ἄνδρας μετέβη εις μακρινὸν μέρος και ὡς ἐκ τοῦτου ἐστενοχωρήθη, διότι ἐκαυρήθη σῆσθ, ἦλθεν ἐδῶ και διὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων προσέφερεν εις τὸν Κύριον τῶν ἄλων τὰς ἱκεσίας τῆς ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς τῆς, και δὲν ἐπανεφέρε τοῦτον γρήγορα ἐκ τῆς μακρινῆς αὐτοῦ ἀποδημῆς; Και ποῖα πάλιν γυναῖκα βλέπουμε τὸ παιδί της να εἶναι θερμὰ ἄρρωστο, και ὡς ἐκ τοῦτου να τῆς ἐσπλάζωνται τὰ σπλάγχνα, ἦλθεν ἐδῶ και με θερμὰ δάκρυα παρεκάλει να δεηθῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῆς οἱ ἄγιοι οἱτοι, οἱ νικηταὶ εις τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀγῶνα, και δὲν ἔξεδωκεν ἁμέσως την ἀσθενειαν και δὲν συνετέλεσε να ἐπανεύρη ὁ ἄρρωστος την ὑγιειαν;

9. Πολλὰ δέ εις δυσκόλους περιστάσεις εὐρισκόμενοι

και βλέποντες μεγάλους κινδύνους να κρέμανται ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των, ἐλθόντες ἐνταῦθα και προσευκηθέντες με πίστην ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ ἀπέφυγον. Και ὁμοίῃ τὸ ἀναφέρω σωματικά νοσήματα και δυσκόλους περιστάσεις; Πολλοὶ διὰ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν διάβολον τυραννοῦμενοι και ὑπὸ φυσικῶν παθῶν βασανιζόμενοι, πρὸς τοὺς πνευματικοὺς τοῦτους ἰατροὺς ἐλθόντες και τὰ παραπτώματά των ἐνθυμηθέντες και τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς των διὰ τοῦ λόγου γυμνάς φανεράσαντες, τὴν ἐξ αὐτῶν ἔλαβον παραγορίαν και ἐνόησαν, ὥστε ἀμέσως αὐτὴ νὰ γίνῃ αἰσθησί, ἢ συνείδησις αὐτῶν νὰ ξελαφρώσῃ και με μεγάλην πεποίθησιν, διὰ συνεχωρήθησαν νὰ ἀπανδῶθουν εἰς τὸν οἰκὸν των.

10. Ὡς πηγὰς πνευματικὰς, ποὺ παρέχουν ἀφθονὰ νάματα, ἐχώρισεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος τοὺς τάφους τῶν μαρτύρων. Και ὅπως αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν ὄλων ἐκείνων, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ λάβουν νερὸ ἐξ αὐτῶν, ἔκαστος δὲ λαμβάνει ὅσον χωρεῖ τὸ ἀγγεῖον αὐτοῦ, τὸ ἴδιον παρατηρεῖται και εἰς τὰς πηγὰς αὐτὰς τὰς πνευματικὰς. Και αἱ πηγαὶ αὗται αἱ πνευματικαὶ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν ὄλων και οὐδεμία προσωπικὴ διάκρισις ἐδῶ ὑπάρχει εἴτε ἕνας εἶναι πλοῦσιος ἢ πτωχός, δούλος ἢ ἐλεύθερος, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, ὅσην ποσότητα θὰ λάβῃ, ὅσον εἶναι τὸ μέγεθος τοῦ ζήλου ποὺ ἔχει.

11. Διότι ὅπως ἐκεῖ πρέπει νὰ ὑπάγωμεν με ἄγγεϊα, διὰ νὰ πάρωμεν νερὸ, ἔτσι και ἐδῶ πρέπει νὰ προσέλθωμεν με εὐσεβῆ διάθεσιν, με φλογερὸν ζῆλον και ψυχικὴν κατάνυξιν και προσοκίην. Ἐκεῖνος λοιπὸν, ποὺ πλησιάζει με τισαίως διασθήσει, ἀμέσως ἀναρίθμητα λαμβάνει ἀγοσθῆ ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀοράτως τοῦ ἀνεκουφίζει τὴν συνείδησιν, τοῦ χαρίζει μεγάλην θεοεισότητα διὰ τὴν σωτηρίαν του και τὴν κάνει νὰ ἀγκαταλείψῃ τὰ ἐπίγεια και πρὸς τὰ οὐράνια νὰ κατευθύνεται. Διότι εἶναι δυνατόν καιτὶ ἕνας φέρει σῆμα ἀνθρώπινον, ποὺ εἶναι ὄλκον, νὰ μὴ ἔχη τίποτε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν γῆν και τὴν ὄλην, ὅλλὰ ὁ νοῦς του νὰ εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν και διὰ τὰ ἐκεῖ ἀγαθὰ πάντοτε νὰ ἐνδιψᾷται.

12. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος ἔην και ἀπημῶνετο εἰς ἀνθρώπους ποὺ ἔφερον σῆμα και ἔζων εἰς τὸ μέκον τοῦ κόσμου και οἰκογενειακὰς φροντίδας εἶχον ἔλεγε: «Τὰ ἄνω φρονεῖτε» (Κολ. 3, 1). «Ἐπειτα διὰ νὰ μάθωμεν τί ἐννοεῖ δι' αὐτῆς τῆς παρανέσεως και ποῖα ἡ σημασία τοῦ ἐπὶ ἄνω φρονεῖτε» προσέθεσε: «Ὁ ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιῷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος» (συχ. 2). Ἐκεῖνα λέγει, θέλω νὰ σκέπτεσθε, τὰ ὅποια

δύναται νὰ μεταφέρουν ἐκεῖ ὑψηλὰ τὰς σκέψεις σας, τὰ ὅποια οὐδε ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τοῦτου. «Και γὰρ τὸ παλιτεῖμα ἡμῶν ἐν οὐρανῷ ὑπάρχει» (Φίλιπ. 3, 20). «Ὅπου λοιπὸν ἐπιτοιογραφηθήτε λέγει, ἐκεῖ και ἀλόκληρον τὸν νοῦν σας φροντίζατε νὰ ἔχετε και ἐκεῖνα τὰ ἔργα νὰ σκέπτεσθε και νὰ πράττετε, τὰ ὅποια δύναται νὰ σας κάμουν ἀξίους ἐκείνης τῆς πολιτείας.

13. Και διὰ νὰ μὴ νομίσωμεν, διὰ μὰς ἐπιβάλλει ἀδύνατα πράγματα και ἀνίπτερα τῶν δυνάμεων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀπαναλωρᾷται τὴν προτροπὴν λέγων: ἐπὶ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὶ θέλει νὰ μὰς δαδάξῃ με τοῦτο; Μὴ σκέπτεσθε, λέγει, αὐτὰ, ποὺ εἶναι ἄνω τῆς γῆς. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ ἄνω τῆς γῆς; Εἶναι ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἔχουν κομμίαν μονιμότητα, ἐκεῖνα ποὺ προτοῦ ἐμφανισθοῦν δεσφαιρίζονται, ἐκεῖνα ποὺ δὲν ἔχουν τίποτε τὸ θεθεσον και σταθερόν, ἐκεῖνα ποὺ τελειώνουν μαζί με τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια προτοῦ ἀνθρώπου παραίνονται, ἐκεῖνα ποὺ ὑπάκεινται εἰς φθορὰν. Τισαῖτα, πράγματα, εἶναι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, εἴτε πλοῦτον εἴτης, εἴτε ἐξουσίαν, εἴτε ὄδαν, εἴτε σῆματος ἀκμὴν και ἀριστότητα, εἴτε ὄλην τὴν ἀνθρωπίνην εὐημερίαν.

14. Διὰ τοῦτο και τισαῖτην ἔκφρασιν μετεχειρίσθη εἰπὼν ἐμὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς θέλων διὰ τῆς λέξεως «τῆς γῆς» νὰ φανερώσῃ διὰ ταῦτα δὲν ἔχουν κομμίαν ἀπαλύτως ἀξίαν. Μὴ λοιπὸν σκέπτεσθε ταῦτα, λέγει, ἀλλὰ τὰ ἄνω. Ἄντι τῶν ἐπιγείων, ποὺ δὲν ἔχουν κομμίαν ἀξίαν και παρέχονται, τὰ ἄνω νὰ σκέπτεσθε, λέγει, τὸ οὐράνιον, ποὺ εἶναι μόνιμα, ποὺ ἡ διάρκεια αὐτῶν ἐπεκτείνεται εἰς τοὺς αἰῶνας, ποὺ βλέπονται με τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως, ποὺ δὲν γνωρίζουν τέλος και διαδοκίην, ποὺ δὲν ἔχουν πέρας. Πέριξ αὐτῶν θέλω διαρκῶς νὰ στρέφεται ἡ διάνοιά σας. Διότι ἡ διαρκῆς περὶ τούτων σκέψις και φροντίς μὰς ἀπομακρύνει ἐκ τῆς γῆς και μὰς μεταφέρει εἰς τὸν οὐρανὸν.

15. Διὰ τοῦτο και ὁ Χριστὸς ἔλεγεν: «Ὅπου ὁ θεουραρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ και ἡ καρδιά αὐτοῦ» (Ματθ. 6, 21). Ἡ ψυχὴ, δηλαδῆ, ὅταν ἐννοσῆ καλῶς τὰ ἀπόρητα ἐκεῖνα ἀγαθὰ, ὡς νὰ ἀπελύθῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σῆματος, ἀνυμνῶνται ὑψηλὰ και καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὴν ἀπόλαυσιν ἐκείνων σκέπτεται. Καθόλου δὲν συλλογιζεται τὰ ἐπίγεια πράγματα, ἀλλ' ὅλα ὡς ὄνειρον και οὐκ ἐν τῷ περιφρονεῖ. Πρὸς ἐκεῖνα δεκοῖσα διαρκῶς ἐσφραμμένον τὸν νοῦν, νομίζει διὰ τὰ βλέπει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως και κάθε στιγμὴν πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτῶν ἀπεδίδει.

16. Ὡς ἀκούσωμεν λοιπὸν τὴν προτροπὴν τοῦ μακροσίου τοῦτου θαυραστοῦ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης, τοῦ τε-

λείου παιδαγωγού, του γεωργού τῶν ψυχῶν μας καὶ ἐκεῖνα νὰ σκεπτιώμεθα, ποῦ αὐτὸς μᾶς συνέστησε. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ δυναθώμεν καὶ τὰ ἐπίγεγα ἀγαθὰ νὰ ἀπολαύσουμεν καὶ τὰ οὐράνια νὰ ἐπιτύχωμεν. Δύο, ἐὰν ζητῶμεν πρῶτον τὰ οὐράνια, θὰ λάβωμεν μαζί με αὐτὰ, ὡς προσθήκην, καὶ τὰ ἐπίγεια. «Ζητεῖτε γὰρ, λέγει, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33). Ἄς μὴ ζητῶμεν λοιπὸν πρῶτον, ἐκεῖνα ποῦ ὑπεσκέθη ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσει ὡς προσθήκην, ἵνα μὴ χάσωμεν καὶ τὰ δύο, ἐπεὶ δὲ πράττομεν τὸ ἀντίθετον ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ διάταξεν ὁ Κύριος. Μήπως περιμένει ὁ Κύριος τὴν ἰδίην μας ὑπόληψιν, διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὰς δωρεὰς του; Γνωρίζει ἐκεῖνα, ποῦ ἔχομεν ἀνάγκην, προοῦ ἡμεῖς τὸν παρακαλούμεν. Ἐὰν λοιπὸν ἴδῃ ἡμεῖς διὰ τὰ οὐράνια μετὰ ζῆλον νὰ φροντίζομεν, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν οὐρανίων θὰ μᾶς χαρίσῃ καὶ ἀφρόνως θὰ μᾶς δώσει τὰ ἄλλα, ἐκεῖνα ποῦ ὑπεσκέθη νὰ δώσει, ὡς προσθήκην καὶ ἐπὶ πλέον, ἴηται τὰ ἐπίγεια. Ἄς ζητῶμεν λοιπὸν, ὡς παρακαλῶ, πρῶτον τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ ἄνω ὡς σκεπτιώμεθα, ὅσα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα καὶ ἐκεῖνα ἐπιτύχωμεν καὶ ταῦτα ἀπολαύσωμεν.

17. Λάβετε ὡς παράδειγμα τοὺς ἁγίους μάρτυρας. Ἐπειδὴ τὰ ἄνω ἐσκέφθησαν καὶ ἐζήτησαν, περιφρόνησαν δὲ ἐδειξαν εἰς τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα πλουσίως ἀπῆλυσαν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπολαμβάνουσι τιμὰς ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἣν καὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην αὐτῶν, διότι ἀπῶς διὰ παντὸς τὰς περιφρόνησαν· ἄλλ' ὅμως πρὸς ὠφέλειαν ἰδίην μας δέχονται τὴν προσφερομένην τιμὴν, τῆς ὁποίας, ἐπαναλαμβάνουσα, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην, διὰ νὰ δυναθώμεν ἡμεῖς νὰ λάβωμεν τὴν παρ' αὐτῶν παρεχομένην εὐλογίαν καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

18. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς πῶς περιφρόνησαν ὅλα τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς, διὰ νὰ δυναθῶσιν νὰ ἐπιτύχουσιν τὰ σῴματα ἐκεῖνα ἀγαθὰ, σκέψου, σὲ παρακαλῶ, ἀγαπήνέ, τὸ ἐξῆς: Ἐνῶ ἔβλεπον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος τὸν τύραννον νὰ ἐκβάλλῃ πῦρ ἐκ τοῦ στόματος, νὰ ἐπιτάξῃ τοὺς δδόντας του, νὰ εἶναι ἀγριώτερος ἀπὸ τὸν λέοντα, φοιτῶν τὴ γῆν καὶ λέθῃσις νὰ σταγκιῇ καὶ προετοιμάξῃ, καὶ τὸ πᾶν νὰ μετακεντρίξῃται, ὥστε νὰ κατακινήσῃ καὶ καταβάλλῃ τὴν σταθερὰν αὐτῶν ἀπόφασιν, οὗτοι ὅμως οὐδερμῶν σημασίαν ἔδωσαν εἰς ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, διότι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως ἔβλεπον τὸν βασιλεῦσιν τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν στρατιάν τῶν ἀγγέλων νὰ εἶναι πλησίον των καὶ τὰ ἀπόρητα ἐκεῖνα τῶν οὐρανῶν ἀγαθὰ ἐσκέπτοντο.

19. Ἐπειδὴ δὲ μετέφερον ἐκεῖ ὑψηλὰ τὰς σκέψεις των,

ἴπιστε ἐξ ἐκεῖνων ποῦ ἔβλεπον δὲν τοὺς ἔκανεν ἐντόπιουσιν· ἄλλ' ἐνῶ ἔβλεπον τὰς χεῖρας τῶν δεσμιῶν νὰ ἐσκαίζουσιν τὰς σάρκας των, τὸ ἕλικόν τοῦτο πῦρ, ὅπου θὰ ἐρρίπταντο, νὰ ἀνάπτεται καὶ τὰ κύβουνα νὰ πηδοῦν, αὐτὰ τὸ πῦρ τῆς γενένης νοερώς ἐσκέπτοντο καὶ ἐξαιγράφον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ἐνωσκόοντες, ἐσπενδον πλέον πηδῶντες εἰς τὰ βασανιστήρια, κωρὶς νὰ ὑπολογίζουσιν τοὺς πόνους, ποῦ θὰ ὑφίσταντο εἰς τὸ σῶμα, διὰ νὰ λάβουσιν γρήγορα τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν. Ἐπειδὴ συνεμορφώθησαν μετὰ τὴν οὐσίαν τοῦ Ἀποστόλου καὶ τὰ ἄνω ἐσκέπτοντο, ἐγκοθίσταντο ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκειται ὁ Χριστὸς εἰς τὰ δεξιά τοῦ Θεοῦ καθήμενος. Διότι τίποτε ἐξ ὧν ἔβλεπον δὲν τοὺς ἔκαμνεν ἐντόπιουσιν, ἄλλ' ὅλα τὰ περικυροῦσαν, θεωροῦντες αὐτὰ ὡς ὄνειρον καὶ σκάν, ἐπεὶ δὲ ἡ ἐπιθυμία τῶν μελλόντων ἀγαθῶν εἶχε δώσει πτερά εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὸν Χριστόν.

20. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μακάριος οὗτος Ἀπόστολος, γνωρίζων τὴν δύναμιν τῆς τοιαύτης συμβουλῆς, ἔλεγε: «Τὰ ἄνω φρονεῖτε, οὐ ὁ Χριστὸς ἔσται ἐν δεξιά τοῦ Θεοῦ καθήμενος» (Κολ. 3, 1). Βλέπε τὴν σύνεσιν τοῦ διδασκάλου, βλέπε ποῦ ἀνῆλθε διὰ μᾶς ἐκεῖνος ποῦ ἠκολούθησαν τὴν συμβουλὴν του. Διότι ἄφωσ ἐπέσπεσε μέσα ἀπὸ ὧλων τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους, τοὺς θρόνους, τὰς κυριότητες, τὰς ἀρχάς, τὰς ἐξουσίας, ὅλας τὰς ἀόρατους ἐκεῖνας δυνάμεις, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεείμ, πλησίον εἰς τὸν θρόνον αὐτῶν τὸν βασιλικὸν ἐποθετήσας τὰς σκέψεις καὶ τὰ φρονήματα τῶν πιστῶν καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας του ἔπεισεν ἐκείνους, ποῦ βαδίζουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ ἀπελευθερωθῆναι ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος καὶ διὰ τῆς διανοίας νὰ πιστοῦν πρὸς τὸν Κύριον τῶν ὧλων καὶ νοερώς νὰ ἴστανται πλησίον αὐτοῦ.

21. Καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσουσιν ἴσταν ἄσπυρον ταῦτα, ὅτι ὑπερβολικὴ εἶναι αὕτη ἡ συμβουλὴ, ὅτι ὀδύνατον εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν τὰ ἐπιβάλλόμενα, ὅτι εἶναι ἀνώτερον τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων τὸ νὰ ἀναλάβῃ ἕνας τοιαῦτα ὑψηλὰ φρονήματα, ἄφωσ εἶπε: «Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς», προσέθεσε: «Ἀπεθάνετε γὰρ» (Κολ. 3, 3). Ὡ ψυχή, ποῦ ἴσασιν γρηγορῶς φασὰ καὶ ἔχεις πολλὴν πόθον πρὸς τὸν Θεόν! «Διότι ἀπεθάνετε» λέγει δηλαδὴ: Τὴ κοινὴν ἔχετε οὐκὶ πλέον πρὸς τὴν παρουσίαν ζωῆς. Διότι χάσκετε ἑμὲ πρὸς τὰ πράγματα τῆς γῆς; Ἀπεθάνετε, δηλαδὴ ἐγίνετε νεκροὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκερτίαν, ἄφωσ μὰ γὰ πάντα ἀπρηγήθητε τὴν παρουσίαν ζωῆς.

22. Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ σαστίουσιν, ἀκούοντας τὸ ἀπεθάνετε, ἀμέσως προσέθεσε: «Καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν

τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Ἡ ζωὴ, λέγει, ἡ ἰδική σας τώρα δὲν φαίνεται, διότι εἶναι κρυμμένη. Μὴ λοιπὸν φέρεσθε, ὅσον ἀφορὰ τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς, ὡς ζῶντες, ἀλλ' ὡς ἀποθνήσκοντες, ὡς νεκροὶ νὰ εἰδοθεῖ ὡς πρὸς αὐτά. Λέγε μου, λοιπὸν, εἶναι δυνατόν ἐκεῖνος ποὺ ἀπέθανε κατὰ τὴν ζωὴν ταύτην, νὰ ἐνεργῆ τοῦ λοιποῦ κόσμου διὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου; Ὅχι θεοβίως. Τὸ ἴδιον, λέγει, πρέπει νὰ συμβαίνει καὶ σὲ σὰς ἀφοῦ ἀποθνήσκετε διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐγγίνετε νεκροὶ ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, εἶναι ἐπόμενον νὰ μὴ ἔχετε τίποτε τὸ κοινὸν πρὸς τὰ πᾶσι τῆς σαρκὸς καὶ τὰ ἐπίγεια πράγματα. «Ὁ παλαιὸς γὰρ ἡμῶν ἄνθρωπος, λέγει, συνασπασθήσεται καὶ ἐτάφη διὰ τοῦ βαπτίσματος» (Ρωμα. 6, 6). Διακόφεται λοιπὸν κάθε σχέσιν πρὸς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου καὶ νὰ μὴ ἐνεργῆτε εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ ὡς ζῶντες. Διότι ἡ ἰδική σας ζωὴ τώρα μὲν εἶναι κρυμμένη καὶ ἀφανὴς εἰς τοὺς ἀπίστους, θὰ ἔλθῃ ὁμοίως καιρὸς, ποὺ θὰ γίνῃ φανερά. Ὁ καιρὸς ὁ ἰδικὸς σας δὲν ἦλθεν ἀκόμη. Ἀφοῦ λοιπὸν μὴ γιὰ πάντα ἀπεθάνετε διὰ τοῦ βαπτίσματος ὡς πρὸς τὸν κόσμον τούτον, μὴ θέλετε νὰ ἔχετε κοινὰς σκέψεις καὶ φρονήματα. Διότι τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς σας τότε κυρίως φαίνεται, ὅταν, τὸ σαρκικὸν φρόνημα κατανακλήσαντες, φέρεσθε ὡς νεκροὶ εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου.

23. Ἄς ἀκούσουν ταῦτα ἐκεῖνοι ποὺ προσκράτως ἠξέθησαν τῆς δωρεᾶς τοῦ βαπτίσματος καὶ ἄλλοι ἡμεῖς οἱ ὅποιοι πρὸ πολλοῦ ἐλάβομεν τὴν χάριν αὐτὴν καὶ ἄς δεσθῶμεν τὴν συμβουλίην ταύτην τοῦ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης. Ἄς ἀναλογισθῶμεν ποῖα θέλει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἀποθνίσκουν διὰ παντὸς ἔγινον μέτοχοι τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων, ὅτι θέλει νὰ εἶναι ἀποθνήσκοντες ἀπὸ τὴν παρουσίαν ζωῆς, ὅχι νὰ φύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον τούτον καὶ κάπου μακριὰν αὐτοῦ νὰ κατοικήσουν, ἀλλὰ θέλει, παραμένοντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου, νὰ μὴ διαφέρουν καθόλου ἀπὸ ἐκείνους ποὺ εἶναι μακριὰν αὐτοῦ. Θέλει ὡς ἄστρες νὰ λάμπουν καὶ διὰ τῶν πρῶξάν των νὰ δεικνύουν εἰς τοὺς ἀπίστους, ὅτι τώρα πλέον ἐγκατεστάθησαν εἰς ἄλλην πολιτείαν καὶ δὲν ἔχουν τίποτε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πράγματα.

24. Καὶ ὅπως τώρα τὸ λαμπρὸν σας βαπτιστικὸν ἔνδυμα σὰς καθιστᾷ περιβλεπτοὺς εἰς ἄλλους, ἡ δὲ καθαρότης αὐτοῦ μαρτυρεῖ τὴν μεγάλην τῆς ψυχῆς σας καθαρότητα, ἔτσι καὶ εἰς τὸ μέλλον εἶναι πρῶτον ἴσους οἰεῖς, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου κατηξιώθητε τῆς δωρεᾶς τοῦ βαπτίσματος, ὅσον καὶ ἄλλοι ἐκεῖνοι, ποὺ πρὸ πολλοῦ τῆς αὐτῆς πρὸ οὗ ἀπῆλθον γεννησιγενεῖς τοῦ Κυρίου, διὰ τῆς ἀρίστης διαγωγῆς των νὰ γίνων περιβλεπτοὶ εἰς ἄλλους καὶ ὡς φῶς νὰ ἀκτινοβολοῦν καὶ

νὰ φωτίζουν λαμπρῶς ἄλλους ἐκείνους ποὺ θὰ τοὺς βλέπουν. Διότι τὸ ἔνδυμα τοῦτο τὸ πνευματικόν, ἐάν ἡμεῖς μόνον θελήσωμεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν λαμπρότητά του, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου λαμπρότερον ἐμφανίζει τὴν φαιδρότητα αὐτοῦ καὶ μεγαλυτέραν τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς λαμπρότητός του, πράγμα τὸ ὅποιον οὐδέποτε παρατηρεῖται εἰς τὰ ἄλλα ἔνδymα. Διότι αὐτὰ ἔστιν καὶ ἐν πάρα πολὺ τὰ περιποιηθῶμεν, ἢ κρήσας τὰ καταστρέφει καὶ ἡ πάροδος τοῦ χρόνου τὰ ἐξαφανίζει. Καὶ καθόλου δὲ ἐν ἡμεῖς δὲν τὰ θέλωμεν, ὁ σκόρος τὰ τρώγει καὶ πολλὰ ἄλλα αἷτια τὰ καταστρέφουν. Τὸ ἔνδυμα ὁμοίως τῆς ἀρετῆς, ἐάν ἡμεῖς πράξωμεν ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν θὰ ξεθαρώσῃ ποτέ, οὔτε θὰ γίνῃ παλαιόν, ἀλλ' ὅσον ὁ χρόνος θὰ παρέρκεται, τόσον ἡ ἀραιότης αὐτοῦ θὰ γίνεται λαμπρότερα καὶ ἀκριβοτέρα καὶ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ φωτός αὐτοῦ μεγαλυτέρα.

25. Εἶδες τὴν ἀντοκίην αὐτοῦ τοῦ ἔνδυματος; Εἶδες ἔνδυμα λαμπρότητα, τὴν ὅποιαν δὲν καταβάλλει ὁ χρόνος, οὔτε ἀμαυρῶναι ἢ πολυκαιρῆσαι; Εἶδες ἀραιότητα ἀνεκφραστον; Ἄς δεῖξωμεν λοιπὸν προσηυρίαν, ὡς παρακαλῶ, νὰ διατηρήσωμεν τὴν ἀραιότητα ταύτην ἀκριβῶς καὶ ἄς μάθωμεν πρὸς λεπτομέρειαν ποῖα εἶναι τὰ μέσα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ διατηρήσουν τὴν λαμπρότητα ταύτην. Ποῖα λοιπὸν εἶναι ταῦτα; Τὸ κυριώτερον ἄλλων εἶναι ἡ ἀδιάκοπος προσευχὴ, ἡ εὐχαριστία διὰ τὰ ἀγαθὰ, ποὺ ἐλάβομεν καὶ ἡ παράκλησις, ἰπὲρ τῆς ἀσφαλοῦς διατηρήσεως αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι ἡ στήριξις μας, τὸ φάρμακον τῶν ψυχῶν μας, τὸ ἴσχυρον τῶν παθῶν, ποὺ γεννῶνται εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ ὄχημα τῶν πνευμάτων: ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ ἀκαταμάχητον ὄπλιον μας: ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ καθαρτικὸν τῆς ψυχῆς μας: ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ἐπιολύτρωσις ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά μας: ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ βάση τῶν ἀναρρήτων ἀγαθῶν. Διότι ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ συμβιάσεις μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμιλία πρὸς τὸν Κύριον τῶν ἁπάντων. Ποῖος λοιπὸν δύναται νὰ εἶναι εὐτυχέστερος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ποὺ ἀζῶνεται συνεχῶς νὰ συνομιλῇ μετὰ τὸν Κύριον του;

26. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς περὶ τίνος ἀγαθοῦ πρόκειται, σκέψου, σὲ παρακαλῶ, τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ ἐπιτρέπονται ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὰς αἰσάς. Οὗτοι, ὅταν ἴδωσι κάποιον συνεχῶς νὰ συνομιλῇ μετὰ τὸν ἐπίγειον βασιλέα, πᾶσαν μέγαν καὶ σπουδαίαν τὸν θεωροῦν! Τὸν χαρακτηρίζουν ὡς τὸν εὐτυχέστατον ἄνθρωπον, τὸν περιβάλλουν μετὰ θαυμασμῶν, θεωροῦντες τοιοῦτον ἐξαιρετικὴν προσωπικότητα, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνευρεθῆ ἡ ὑπερίστη τιμὴ. Ἐάν λοιπὸν οὗτος ὁ ἄν-

θραυτος, καίτοι συνομιλεί με δυνάμιν του (διότι ο βασιλεύς δέχει την αὐτὴν φύσιν με αὐτὸν) καὶ περὶ ἐπαγγελῶν καὶ προσωρινῶν πραγμάτων, θεωρεῖται, ὅτι εἶναι τόσοσὺν περιβλεπτός καὶ ἐπίσημος, ἢ νὰ εἴπη κανεὶς περὶ ἐκείνου, ποὺ κατοικοῦνται νὰ συνομιλῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅχι περὶ ἐπιγείων πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ συγκοινήσεως τῶν ἁμαρτημάτων, περὶ τῆς ὁφέσεως τῶν παραπτωμάτων, περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ἡδὴ κορηγηθέντων δωρεῶν, περὶ ἐκείνων ποὺ εἰς τὸ μέλλον θεοῦ κορηγηθούσιν, περὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν; Ὁ τοιοῦτος καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἀκόμη ποὺ φέρει τὸ διάδημα (τὸν βασιλεῦς) δὲν εἶναι εὐτυχέστερος, ἀφοῦ διὰ τῆς προσευκῆς προσελκύει τὴν ἄνωθεν βοήθειαν;

27. Ἀὐτὴ λοιπὸν πρὸ πάντων θεὸς δυνατὴ νὰ μᾶς διαφυλάξῃ ἀσφαλῶς τοῦ ἐνδύματος τούτου τοῦ πνευματικοῦ τὴν λαμπρότητα καὶ μὰζι με αὐτὴν ἡ ἄσφατος ἐλεημοσύνη, ἡ πηγὴ τῶν ἰσχυῶν μας ἀγαθῶν καὶ ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας. Τὸ ζεῦγος τοῦτο δύναται ἀναριθμητὰ ἀγαθὰ ἄνωθεν νὰ μᾶς κορηγήσῃ, νὰ σώσῃ τὴν εἰς τὴν ψυχὴν μας πτωχεῖαν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ πολλῶν νὰ μᾶς χαρίσῃ θεωρασίαν διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Τὸ ζεῦγος τοῦτο τῶν ἀρετῶν μετεχειρίσθη καὶ ὁ Κορνήλιος διὰ νὰ ἀποσπᾷ εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς προσευκάς του. Διὰ τοῦτο καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τῶν ἄγγελων: «Αἱ προσευκαὶ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. 10, 4).

28. Εἶδες πόσῃν δὲ αὐτὸν ἀπέκτησε παρρησίαν ἀνθρωπικὴν ὁ ὁποῖος ἐπέρασεν ὅλον τὸν βίον του φορῶν τὸ στρατιωτικὸν ἔνδυμα καὶ τὴν στρατιωτικὴν ζώνην; Ἄς ἀκούσῃσιν αὐτὰ ἐκεῖνοι, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἄς μάθουν, ὅτι τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἀρετὴν ἐκεῖνος, ποὺ θέλει νὰ διάγῃ προσεκτικὸν βίον, ἀλλ' εἶναι δυνατὸν εἶπε τὸ στρατιωτικὸν ἔνδυμα ἕνας φορεῖ καὶ ὅπλα φέρει, εἶτε γυναῖκα ἔχει καὶ διὰ παιδιὰ καὶ ὑπερέτας φροντίζει, εἶτε πολιτικὸν ὄψλημα φέρει, νὰ ἀραιοῦνται μετὰ πολλὴν προθυμίαν εἰς τὴν ἀρετὴν. Ἴδου τὸ παράδειγμα τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ἀνδρός: στρατιωτικὰ ἔνδυμα ἐφόρει καὶ ὅπλα εἶχε, στρατιωτικὸν ὄψλημα ἔφερε (ἦτο ἐκατόνταρχος); ἐπειδὴ ὅμως ἠθέλησε, ἔζησε μετὰ νηφαλιότητα καὶ προσοχὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιώθη χάριτος ἐκ τῶν οὐρανῶν κηδεμονίας. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ἀκριβῶς διὴ ἡ ἄνωθεν χάρις τότε ἔρχεται εἰς ἡμᾶς, δὴν ἡμεῖς πρῶτοι προσφέρωμεν, διὰ ἔλατται ἀπὸ ἡμᾶς, ἄκουσε τὴν ἱστορίαν αὐτῆν. Ἐπειδὴ ὁ Κορνήλιος πραγματοποιήτως εἶχε κτίσει πολὺ καὶ πλουσίας ἐλεημοσύνας καὶ ἐνέμενον εἰς ἔκτενας προσευκάς, κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν, λέγει ἡ Γραφὴ, δὴν προσήκοιτο, ἕνας ἄγγελος ἐκείθι ἐπιπροσθέν του καὶ τοῦ εἶπε:

«Κορνήλιε, αἱ προσευκαὶ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. 10, 1-4).

29. Ἄς μὴ περιόσῃμεν ἐπιπολαιῶς τοὺς λόγους τούτους, ἀλλ' ἄς παρατηρήσωμεν προσεκτικὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός καὶ τότε θεὸς ἐννοήσωμεν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου καὶ θεὸς μάθωμεν, ὅτι κανένα δὲν παραβλέπει, ἀλλ' ὅπου θεὸς ἴδῃ νηφάλιον ψυχὴν, ἐκεῖ καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ πλουσίως κορηγεί. Ἐπρόκειτο περὶ ἑνὸς ἀνθρώπου στρατιώτου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε καθόλου διδασκῆτὴ τὸν θεῖον νόμον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκατο ἀνκατωμένως μετὰ κοσμικὰς ὑποθέσεις, ὁ ὁποῖος κάθε ἡμέραν εἶδεν ἀναριθμήτους περιποταμοὺς καὶ ἐμπόδια καὶ ὅμως δὲν διήρατο τὸν βίον του εἰς φαγοπότια καὶ πολυφαγίαν, ἀλλ' εἰς προσευκάς καὶ ἐλεημοσύνας καὶ τὴν μόνον του ἐθέλωνε προθυμίαν καὶ τόσοσὺν προσήκοιτο καὶ ἐλεημοσύνας μεγαλοδύρους ἔκαμε, ὥστε κατέστησε τὸν ἑαυτὸν του ἕξιν νὰ ἴδῃ τοιαύτην ὁπτασίαν.

30. Ἴδου εἶναι τώρα ἐκεῖνοι ποὺ πλοῦσα τραπέζια παρεθετοῦν, εἰς τὰ ὅποια ἄρθρον οἶνον καταναλίσκουν καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς συμπόσια περνοῦν καὶ οὕτε πρὸ τοῦ φαγητοῦ πολλάκις καταδέχονται νὰ προσευκηθῶν, οὕτε μετὰ τοῦ φαγητοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεόν, ἀλλὰ νομίζουσιν ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ κάνουν ἀπόθκια ἀτιμώτατα θέλων, ἵδιαι ἔκουν ἄξιωμα καὶ εἰς τοὺς στρατιωτικὰς καταλόγους εἶναι ἐγγεγραμμένοι καὶ μετὰ στρατιωτικὴν στολὴν εἶναι ἐνδεδυμένοι; Ἄς ἴδουν τοῦ Κορνηλίου τοῦτου τὰς σικνάς προσευκάς, τὰς πλουσίας ἐλεημοσύνας καὶ ἄς καλύψουν τὸ πρόσωπον ἀπὸ ἐντροπῆς.

31. Ἴσως δὲ δὲν θεὸς φανῆ εἰς ἐκεῖνους μόνον οὗτος ἀτίμητος διδάσκαλος, ἀλλ' εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως ἡμᾶς, καὶ εἰς αὐτοὺς ποὺ ἐπρωτίμως νὰ ἀκολουθήσῃσιν τὸν νονακικὸν βίον καὶ εἰς ἐκεῖνους ποὺ ἀπαρτῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκκλησίας, διὰ τὴν τοιαύτην ἀπὸ ἡμᾶς θεὸς δυνήσῃ ποτε νὰ κωσκηθῆ, διὰ ἐπέβητε τὸν ἴδιον μετὰ ἐκείνων ζῆλον πρὸς τὴν προσοχὴν ἢ τὴν αὐτὴν γενναιοδειρίαν πρὸς ἐλεημοσύνην, ὥστε νὰ γίνῃ ὄψλημα τοιαύτης ὁπτασίας; Διὰ τοῦτο, σὺς παρακαλῶ ἀφοῦ εἰς τὸ παρελθόν δὲν ἐμηγήθημεν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, ἄς τὸν μιμηθῶμεν τοῦλάχιστον ἀπὸ τώρα ὅλοι, χωρὶς κομμίον διάκρισιν, ἴσως οἱ στρατιωτικοὶ, ὅσον καὶ οἱ ἰδιώται, ἀφοῦ ἠξιώθημεν τόσων δωρεῶν, καὶ ἄς μὴ φρονῶμεν κατώτεροι ἐκεῖνοι, ὁ ὁποῖος μετὰ στρατιωτικὴν στολὴν τόσοσὺν μεγάλην ἐπέδειξεν ἀρετὴν. Μόνον τότε θεὸς δυνήσῃμεν νὰ διατηρήσωμεν ἀκρίαιαν τὴν ὁρασίαν καὶ λαμπρότητα τοῦ πνευματικοῦ μας τούτου ἐνδύματος, δὴν τὸ ζεῦγος τῶν ἀρετῶν τούτων μετὰ πολλὴν ἠκολούθειαν εἰς τὸν βίον μας ἀσκήσωμεν.

32. Ἐάν δὲ ἐπιθυμήτε τώρα νὰ προσθέσωμεν εἰς αὐτάς καὶ ἄλλας ἀρετάς, δυναμίας νὰ διατηρήσουν διαρκῶς νέαν καὶ ἀκπλήδωτον τὸ ἔνδυμα τοῦτο, θὰ ἀναφέρωμεν τὴν σοφροσύνην καὶ τὸν ἀγασμὸν· «Εἰρήνην γὰρ δάσκετε, λέγει, ὁ ἀπόστολος καὶ τὸν ἀγασμὸν οὐ χωρὶς οὐδεὶς ἄφεται τὸν Κύριον» (Ἐβρ. 12, 14). Ἄς φροντίζωμεν λοιπὸν μετὰ προθυμίας νὰ ἔχωμεν εἰρήνην μετ' ἄλλους καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄς ἐξετάζωμεν εἰς κάθε στιγμήν προσεκτικὰ τοὺς διαλογισμοὺς μας διὰ νὰ προσφυλόδοκωμεν τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τοὺς ῥύπους καὶ τὰς κηλίδας τῶν ἐφορμήτων σκέψεων καὶ διαλογισμῶν.

33. Ἐάν διὰ τοῦ τρόπου τούτου καθαρῶμεν τὴν διανοίαν μας καὶ μετ' ἑκάστη μέσον περὶ τῆς καθαρότητος αὐτῆς φροντίζωμεν, μετ' ἐπιμέλειαν εὐνοοῦμεν καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα τῆς ψυχικῆς πάθῃ θὰ ἀπολλυώμεν καὶ οὕτω αἰγὰ - αἰγὰ θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἀρετῆς. Χάρις δὲ εἰς τὰ πολλὰ πνευματικὰ ἐσθόδια, τὰ ὅποια θὰ ἔχωμεν συγκεντρώσει ἀπ' ἐδῶ, θὰ δυναθώμεν καὶ τῶν ἀπορητῶν ἐσθίων ἀγαθῶν νὰ ἀξιοθώμεν, τὰ ὅποια ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἔχει διαφυλάξει δι' ἐκεῖνους, ποὺ τὸν ἀγαποῦν. Εἴθε δὲ ὅλοι νὰ ἀξιωθώμεν τούτων, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει δόξα, δόξα, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΟΓΔΩΗ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΕΠΑΙΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ ΕΛΘΟΝΤΑΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΤΙ ΟΔΟΙ ΟΙ ΑΙΚΑΙΟΙ ΕΝΘ ΕΛΑΒΟΝ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΓΑΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ, ΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΑΙΚΩΝ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΕΠΕΔΙΩΚΟΝ, ΕΝΘ ΗΜΕΙΣ, ΚΑΙΤΟΙ ΕΛΑΒΟΜΕΝ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ, ΠΡΟΣΚΟΛΛΟΥΜΕΘΑ ΕΙΣ ΤΑ ΓΑΙΚΑ, ΚΑΙ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΠΡΩΤ ΚΑΙ ΒΡΑΔΙ ΝΑ ΣΠΕΤΑΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, ΔΙΑ ΝΑ ΑΠΕΡΓΙΘΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΠΡΟΣΕΓΧΑΣ ΚΑΙ ΕΒΛΟΜΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΘΡΟΑΥΤΙΣΘΕΝΤΑΣ.*

1. Ἀρκετὰ οὗς ἐχώρισαν πνευματικῶς κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας οἱ καλοὶ σας διδάσκαλοι* διὰ τῆς συνεχοῦς αὐτῶν παραινήσεως, τὴν ὁποῖαν ἀπελούσατε καὶ ἄφθονον ἐλάβετε τὴν ἐκ τῶν λευκῶν τῶν ἁγίων μαρτύρων παρεκομένην εὐλογίαν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ σήμερον λαμπροτέρων τὴν συνθήροισιν μας κατέστησαν οἱ ἀπὸ τὰ περίκωρα σφραγισσῶντες, καὶ ἡμεῖς πλουσιωτέρων ἄς παραθέσωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν πνευματικὴν πρόσεξιν καὶ γερμάνην ἀπὸ πολλῆν ἀγάπην, τὴν ὁποῖαν ἐπέδειξαν οὗτοι εἰς ἡμᾶς. Τὴν ἀγάπην λοιπὸν ἄς τοὺς προσφέρωμεν ὡς ὁμοίῳ καὶ ἀποδεχόμενοι τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ὑμένεις αὐτῶν διαθέσεις, ἄς προθυμοποιηθῶμεν πλουσιῶς νὰ τοὺς φιλοδενησώμεν. Διότι, ἐάν αὐτοὶ δὲν ἐδίδοσαν νὰ διατρέξουν τόσο μακρὸν ὁδόν, ἀλλὰ νὰ μᾶς παράσχουν διὰ τῆς παρουσίας των μεγάλην χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν, πολὺ περισσότερο ἡμεῖς δίκαιον εἶναι σήμερον εἰς αὐτοὺς νὰ παρθεύσωμεν τὴν πνευματικὴν ταύτην τροφὴν πλουσιωτέρων, ὥστε μετ' ἀρκετὰ ἐσθόδια νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τοὺς οἴκους των.

2. Διότι ἀδελφοὶ ἰσσοὶ μας εἶναι καὶ μέλη τοῦ σώματος

17. Ἡ ἡμέλιτα αὕτη ἐξερρήθη τὸ Σάββατον τῆς ἀνακρινήσεως καὶ ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα εἰς τὴν εἴδ' πρὸς Ἀνδριανῆα. Οἱ ἐγκομιμαζόμενοι ἐπισκόποι· ἐκ τῆς ὑπαφῆς εἶναι ἀνομιμήτως Μοναχοί, ἔλθοντες νὰ συμπόρευον εἰς τὴν πρὸς τὴν τῶν μαρτύρων ἐσθῆν τῆς προσηυμένης ἡμέρας. Ἐς γινώσκον τὰ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν ὁρῶν ἕσαν κατὰ μέρη Μοναχοί, ὧν τὸν εἶναι μετὰ τῆς συγκλήσεως καὶ νοσηλίας περιγράφει πολυλογῶς ὁ Χρυσοστόμος (ἡμέλιτα 8, 55, 70, 72 εἰς τὸ κατὰ Ματθαίου κ.α.), διότι ἐπὶ ἐκείτων εἶχε ἕξει τούτων.

18. Εἰς τὴν ἐδαφοκαλίαν τῶν νεοκωστίων εἰδήσανον μέρος καὶ ἄλλοι ἡμέλιται, ὡς ὁ ἐπίσκοπος Φιλαδέφειος, ὅστις ἡμέλιται τελευταίος.

της Ἐκκλησίας. Ἐς τοὺς ἀναγκασιωθῆμεν λοιπὸν ὡς μέλη ἰδικά μας καὶ γνησίαν πρὸς αὐτοὺς ἕς ἐκδηλώσωμεν ἀγάπην. Ἐς μὴ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁμιλοῦν διαφορετικὴν ὅπῃ ἡμᾶς γλώσσων, ἀλλ' ἕς κυττάξωμεν βαθύτερα καὶ προσεκτικὰ, διὰ νὰ ἴδωμεν τῆς ψυχῆς αὐτῶν τὴν σοφίαν καὶ σύνεπιν. Ὅστε εἰς τὴν θάρβαραν αὐτῶν γλώσσων¹⁹ νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας, ἀλλὰ εἰς τὰ ἑσωτερικὰ αὐτῶν φρονήματα. Καὶ τότε θὰ μάθωμεν, ὅτι ἕκαστα ποὺ ἡμεῖς τυπικῶς διὰ τῶν λόγων προσπαθοῦμεν νὰ διδάσκωμεν, ταῦτα αὐτοὶ διὰ τῶν ἔργων ἐπιδεικνύουσιν, διότι ἐφαρμόζουσιν εἰς τὸν θίον των ἑμπράκτως τὰν ἀποστολικῶν νόμων, κατὰ τὸν ὁποῖον ἕκαστος πρέπει διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν του νὰ πραγματοποιῆται τὴν καθημερινὴν του τροφήν.

3. Ἦκουσαν τὸν μακάριον Παῦλον ποὺ λέγει «Κοιτῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ» (Α' Κορ. 4, 12). Καὶ πάλιν «Ὅτι ταῖς χερσὶς μου καὶ τοῖς οὐσί μετ' ἐμοῦ ὑπῆρέτησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν» (Πρόξ. 20, 24) καὶ τοὺς λόγους τούτους εἰς τὸν θίον των ἐφαρμόζοντες, ὁμιλοῦν εὐλαμπότερα διὰ τῶν ἔργων ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κηρύττουν μόνον διὰ τῶν λόγων, καὶ ἀναδεικνύονται ὅμοιοι τοῦ μακαριακοῦ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Χριστὸς: «Μιακάρως γὰρ, λέγει, ἠ ποιήσας καὶ διδάξας» (Ματθ. 5, 19). Διότι, ὅταν προηγήται ἡ δὴ τῶν ἔργων διδασκαλία, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη διδασκαλίας καὶ συμβουλῶν διὰ τῶν λόγων. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐλέπεως ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἴσως μὲν νὰ εὐράσκαται πλησίον εἰς τὸ ἱερὸν ὄμμα, νὰ ἀναγινώσκῃ τοὺς θεῖους νόμους καὶ νὰ διακαταδαγαγῆ χριστιανικῶς τοὺς ὑποτακτικούς αὐτοῦ, σκοπῶν νὰ κοπιάξῃ καλλιτεργῶν τὴν γῆν, μετ' ὀλίγον νὰ σὴρῃ ἄροτρον, νὰ ἀνοίγῃ εἰς τὸ κῆμα ἀλάκας, νὰ ρίπῃ ἐκεῖ τοὺς σπόρους καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς νὰ τοὺς ἐμπιστεύεται, καὶ ἄλλοτε νὰ μεταχειρίζεται τὸ ἄροτρον τῆς διδασκαλίας καὶ νὰ ἐναποθέτῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν του τὸν σπόρον τῶν θεῶν μαθημάτων.

4. Ἐς μὴ παραβλέπωμεν λοιπὸν τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, λόγῳ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν περιβολῆς καὶ τῆς γλώσσας ποὺ ὁμιλοῦν, ἀλλ' ἕς ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς τὸν θίον αὐτῶν τὸν ἀγγελικῶν καὶ τὸν πλήρη χριστιανικῆς φιλοσοφίας τρόπον τῆς ζωῆς αὐτῶν. Διότι δὲν ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτῶν μόνον κἀκεῖ τροφὴ καὶ ἀσπασία εἰς τὰ φρονήματα, ἀλλὰ καὶ κἀκεῖ πολυτέλεια, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὰς πόλεις. Τρώγουσιν

19. Εἰς τὴν ὑπαίθεον τῆς Σαρδίας ἀμείλιτο ἢ ἀγγέλως γλώσσα, ἢ το ἑνωκ γλώσσῃ καὶ ἢ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ἰδὲ Πνευματικὰς Ἀκτινοβολίας, σελ. 214 ἄνω.

τόσον μόνον ἴσον εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ διατηρηθοῦν εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἔλθον τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς των διέρχονται μετ' ὅμων καὶ διαρκεῖς προσευκᾶς, μιμούμενοι καὶ εἰς τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἀγγέλων.

5. Καθὼς δηλαδὴ αἱ ἀσάματοι ἕκαστοι δυνάμεις δὲν ἔχουν ἄλλο ἔργον, παρὰ τὸ νὰ ἱμνοῦν διαρκῶς τὸν δημιουργὸν τῶν ὄλων, κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον καὶ οἱ θαυμάσιοι οὗτοι ἄνθρωποι, ἑκαστοὶ οὖν θεαίως τὰς σωματικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ἀφοῦ εἶναι συνδεδεμένοι μετ' ὅμων ἀλλ' ὄλων τὸν ὑπόλοιπον χρόνον αὐτῶν εἰς ἱμνοῦς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ προσευκᾶς τὸν ἀφιερῶνουν. Ἀφοῦ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀπεκατέστησαν ἄριστικῶς τὰ κοσμικὰ θέληματα, διὰ τῆς ἀφύστικῃ συμπεριφορᾶς αὐτῶν προσπαθοῦν νὰ ἀδηγήσωσιν τοὺς ὑποτακτικούς των εἰς τὴν μίμησιν τοῦ θίου των. Ποῖος λοιπὸν δύναται ἐπαίτως νὰ τοὺς ἐγκωμιάσῃ; Οὗτοι δὲ καὶ στεροῦνται ἐξωτερικῆς (κοσμικῆς) σοφίας, ἔχουν τὴν ἀληθῆ σοφίαν καὶ διὰ τοῦ θίου των ἀπέδειξαν πραγματοποιημένους τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου «ὅτι τὸ μυστὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ» (Α' Κορ. 1, 25).

6. Διότι, ἔσαν ἴσως τὸν ὁμιλοῦν τούτων ἄνθρωπον, ποὺ διαμένει εἰς τὴν ὑπαίθεον καὶ τίποτε ἄλλο ἐκτός τῆς γεωργίας καὶ τῆς καλλιτεργίας τῆς γῆς δὲν γνωρίζει, νὰ μὴ φρονιμῆ καθόλου διὰ τὰ πράγματα τῆς παροῦσης ζωῆς, ἀλλ' εἰς τὰ σὺρμένα ἀγαθὰ νὰ κατευθύνεται μετὰ τὰ περὰ τῆς διανοίας, νὰ εἶναι ἐπὶ πλέον εἰς θεοὶν νὰ φιλοσοφῆ περὶ τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν καὶ νὰ γνωρίζῃ τελείως ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οὐτε κἀν νὰ φαντασθοῦν ἤμπορσαν οἱ ἔθνικοι φιλόσοφοι, ποὺ ὑπερηφανεύονται διὰ τὸν πόνον καὶ τὴν κόπῃν αὐτῶν, πᾶς δὲν θὰ ἔκρη μίαν μεγάλην ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ; Διότι ἀπὸ ποῦν ἄλλην πηγῆν, λέγε μου, σὲ παρακαλῶ, εἰδὼν οὗτοι τόσον μεγάλην φιλοσοφίαν περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνάμεως νὰ μὴ προσέκουν εἰς τὰ ἐπιπόμενα πράγματα, ἀλλὰ νὰ προτιμοῦν τὸ δῆλον, φανερὸν καὶ ἐπιτιμώμενα ἀγαθὰ ὅπῃ τὰ φανερά καὶ εἰς τὰς χεῖρας ὑπάρκοντα; Αὐτὸ εἶναι πίστις τὸ νὰ θεωρῆ ἕνας τὰ ἀγαθὰ, ποὺ μᾶς ὑπετίθη ὁ Θεός, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, περισσότερο ἀξιώματα καὶ βέβαια, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ φαίνονται καὶ εὐρίσκονται ἔμπροσθεν εἰς τὰ μάτια μας.

7. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὄλοι οἱ δίκαιοι διέπρεψαν καὶ τῶν ἀνεκφράστων ἐκείνων ἀγαθῶν ἠξιώθησαν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ κατέστη πασιγνωστὸς ὅπῃ τοῦ Κυρίου, διότι κατέβαλε τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ πρὸς τὴν δύναμιν ἐκείνου, ποὺ εἶδεν τὰς ὑποστάσεις, κατηύθυνεν ὅλας του τὰς σκέψεις. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ

θεία Γραφή ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ: «Ἐπίστευσε γάρ, λέγει, Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην» (Ρωμ. 4, 3). Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν ἤκουσε: «Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δεῖξω» (Γεν. 12, 1) μετὰ μεγάλης προθυμίας ἠπάκουσε καὶ ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν ποῦ ἔλαβε. Ἀπῆρε τὴν γῆν του, οὗου εἶσε κατασκευάσει καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ γνωρίσῃ ποῦ θὰ σταματήσῃ. Ἀντὶ τῶν φανερῶν καὶ βεβαίων ἀγαθῶν προετίμη τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου καὶ οὐκ ἴκον δὲν περιεργάζετο ταύτην, ὅτε τοῦ ἐκαλίκετο ἡ διάδοσις, ἀλλὰ παρατηροῦν μόνον τὴν ὀλιγοπιστίαν τοῦ δίδοντος τὴν διαταγὴν, ὑπερενέκρινεν διὰ τὰ ἀνθρώπινα ἡμιόδια, δι' ἃν μόνον φρονεῖσαν, νὰ μὴ ἐπιτελέσῃ ἐλλειπῶς τὴν ἐντολήν, ποῦ ἔλαβε.

8. Ταῦτα δὲ δὲν ἔγιναν μόνον διὰ τὸν δίκαιον, διὰ νὰ φαῖν τὸ μέγεθος τῆς πίστεως αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ τοῦ πατριάρκου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶδεν αὐτὸν νὰ ἔχη ψυχὴν εὐγενή, ἠθέλησε τὸν ἀγνωστον καὶ κρυμμένον αὐτὸν φωστῆρα, νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν Χαναὰν ἵνα δδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας τοῦς εἰς τὴν πλάνην εὐρωκομένους καὶ ἀνάστηρον ἀκόμη ἔχοντας τὴν δόξαν, λόγῳ τοῦ σκότους τῆς ἀγνοίας, κατοίκους τῆς χώρας ἐκεῖνης. Τοῦτο καὶ ἔγινε: Διὰ διὰ τοῦ Ἀβραὰμ οὐκ ἴκον μόνον οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς Αἰγύπτου ἐμάνθανον καὶ μὲ τὴν πρόνοιαν, ποῦ βεβαίως ἔδειξε περὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ δικαίου. Κύριος λοιπὸν τῆς μεγαλοφυίας αὐτοῦ τὸ μέγεθος καὶ πῶς λαθὼν περὰ ἀπὸ τὸν πόσον αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, δὲν ἴσται μόνον εἰς δεξιὰς ἔβλεπεν, ὅτε εἰς τὰς ὑποσχέσεις, ποῦ ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ πέραν τούτων ἐπροχώρει καὶ τὰ μέλλοντα νοερώς ἔβλεπε. Καὶ ἐνῷ ὁ Θεὸς τοῦ ὑπεσχέθη γῆν, ἀντὶ τῆς γῆς, ποῦ ἐγκατέλειπε, λέγων: «Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν σοι δεῖξω» (Γεν. 12, 1) αὐτὸς ἐγκαταλείπει τὰ αἰσθητὰ πρόγματα, τὸν νοῦν του εἶχε εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ αὐτὰ ἐπεθύμει.

9. Ἔως ἀνίγηρα οὐς φαίνεται αὐτὸ ποῦ λέγει. Μὴ ταραττεσθε ἡμᾶς, Θεὸς οὐς δόξα νὰ ἐνοήσατε, πῶς ὁ δίκαιος οὐς, λαθὼν ὑποσχέσεις περὶ αἰσθητῶν ἀγαθῶν, τὰ πνευματικὰ ἐπεθύμει. Πόθεν λοιπὸν θὰ λάβωμεν ἀκριβεῖς περὶ τούτου πληροφορίας; Ἄς ἀκούσωμεν τὸν ἴδιον τὸν Ἀβραὰμ ἢ μᾶλλον τὸν μακάριον Παῦλον, τὸν διδάσκαλον τῆς Οἰκουμένης, ὅστις μὲ ἀκριβεῖς ἐγνώριεν ὅλα ταῦτα, τί λέγει περὶ αὐτοῦ καὶ γενικῶς περὶ ὅλων τῶν δικαίων. Θέλω καίποτε νὰ μᾶς ὑπενθυμῶ τοὺς δικαίους, π.χ. τὸν Ἀβραὰμ, τὸν Ἰσαάκ, τὸν Ἰακώβ λέγει: «Καὶ ἵσται ἀπέθανον αὐτοὶ πάντες μὴ

καμοῖσμένοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρουθεν αὐτάς, ἰδόντες καὶ ἀπιστοῦμενοι καὶ ἀμετανοήσαντες ὅτι ἔξοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐβρ. 11, 13).

10. Τί εἶναι αὐτὰ ποῦ λέγεις, ὦ μακάριε Παῦλε; Πῶς δὲν ἔλασθον τὰς ὑποσχέσεις; Δὲν κατέλασθον ὀλιγόληρον τὴν Παλαιστίνην; Δὲν ἔγιναν κύριοι τῆς γῆς; Νοί, λέγει. Τὴν μὲν Παλαιστίνην κατέλασθον καὶ τῆς γῆς κύριοι ἔγιναν, ἀλλὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως ἄλλοι εἶπον στρέφει τὴν ἐπιθυμίαν των. Διὰ τοῦτο προσέθεσε: «Οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ζητοῦσι καὶ εἰ μὲν ἐκεῖνη ἐπιθυμῶμενον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἄν καιρὸν ἀνακάμψαι νόον δὲ κρείττωνος ὀρέγονται, τοιούτοις ἐπουρανίου» (Ἐβρ. 11, 11-18). Εἶδες τὸν πόσον αὐτῶν; Εἶδες τὴν ἐπιθυμίαν των; Εἶδες πῶς ἐνῷ ὁ Θεὸς τοῦς εἶδεν ὑποσχέσεις περὶ ὕλικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς γῆς ποῦ ἠγάλει, αὐτοὶ ἐκείνην ἐκείνην τὴν πατρίδα καὶ ἐπεθύμουν ἐκείνην, ποῦ εἶναι εἰς τὸν αὐρανόν; Διὰ τοῦτο προσέθεσε: «ἦς τεχνίτης ἐστὶ καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός» (Ἐβρ. 11, 10). Εἶδες πῶς ἐπεθύμουν τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ πῶς ἐκεῖνα νοερώς ἔβλεπον, τὰ ὅποια δὲν φαίνονται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ αἵματος, ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεως βλέπονται καὶ κατανοοῦνται;

11. Ἄλλ' ἐδῶ ὁ νοῦς μου ταρασσεται καὶ εἰ σκέψεις μου συγχέονται, ὅταν λάβω ὑπ' ἑμᾶς μου, ὅτι ἡμεῖς πράττομεν ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Διὰ τὸ οἱ δίκαιοι οὐτοι, καίτοι ἔλασθον ὑποσχέσεις περὶ ὕλικῶν ἀγαθῶν, εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ εἶχον στρέφει τὴν ἐπιθυμίαν των, ἐνῷ ἡμεῖς, ἀναπῆτες, καίτοι ἔλασθον ὑποσχέσεις περὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν, σφοδρὰν ἐπιθυμίαν ἔχομεν διὰ τὰ ὕλικα ἀγαθὰ καὶ δὲν ἀκούομεν τὸν μακάριον Παῦλον ποῦ λέγει: «τὰ γὰρ βλέπομενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλέπομενα αἰώνια» (Β' Κορ. 4, 18). Καὶ εἰς ἄλλο μέρος, διὰ νὰ δεῖξῃ ὅτι τριῶντα (σὴντα) εἶναι τὰ ἀγαθὰ ποῦ ἔχει ἐτοιμάσει ὁ Θεός, δι' ἐκείνους ποῦ τὸν ἀγαποῦν, λέγει: «Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη» (Α' Κορ. 2, 9). Καὶ ἡμεῖς καίποτε ἄλλαν τοῦτων μένομεν μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα ἔμπρὸς εἰς τὰ ὕλικα πρόγματα, ἐνοῦν τὸν πλοῦσον καὶ τὴν δόξαν τῆς παρουσίας ζωῆς, τὴν πολυτέλειαν, τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων τιμὰς, διὰ ταῦτα φαίνονται ὅτι καθιστοῦν λαμπρὰν τὴν ζωὴν. Εἶπον φ α ἰ ν ο υ τ ο ι, ἐπειδὴ εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὴν σπᾶν καὶ τὸ ὄνειρον.

12. Καὶ πρόγματι αὐτὸς αὐτὸς ὁ πλάστος πόλλας δὲν μαρτύρησε μέρος τῆς ἐσπέρας εἰς ἐκείνους, ποῦ ἐνόμισον ὅτι ἦσαν κύριοι αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἀνώμοτον ὑπερέτης δραπέτευσας, εἰς ἄλλον κύριον μετέβη, γυμνοῦς καὶ ἐρήμους ἐγκατα-

λείψας εκείνους, οι οποίοι με τόσην σπαργήν τὸν περιέβαλλον. Ὅσα δὲ καὶ εἰς ἀφορήτους κανόνους πολλάκις ἀδήγησεν ἐκείνους, ποῦ μεγάλην περὶ αὐτοῦ ἐπαθμίαν εἶκον, αὐτὴ αὐτῇ ἢ πείρα τῶν πραγμάτων πάντας διδάσκει. Παρομοίαι εἶναι καὶ ἡ δόξα ἢ ἀνθρώπινη. Διότι ἐκεῖνος, ποῦ σήμερον φαίνεται εἰς ὅλους λαμπρὸς καὶ ἐπίσημος, αἰφνιδίως κἀκεῖ βλάσ τὰς τιμὰς καὶ γίνεται ἀντικείμενον γενναίῃ περιφρονησεως.

13. Τί λοιπὸν ὑπάρκει εἰπελεστότερον ἀπὸ ἐκείνα τὰ ὁποῖα, ἐπαναλασθέντων, προτοῦ ἠφανισθῆναι, ἐξαφανίζονται, τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν παρομένου νομίζω, ἀλλὰ πολὺ γρήγορα ἐγκαταλείπουν ἐκείνους, ποῦ μὲ πόνον τὰ ἐπιδικάζουν; Αὐτὸ ποῦ παρατηρεῖται εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ τροχοῦ, ἢ ὁποῖα οὐδέποτε παραμένει εἰς τὸ ἴσον μέρος, ἀλλὰ διαρκῶς μεταναστεύει καὶ σπέρφεται ἄνω καὶ κάτω, παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Τούτων ἢ μεταβολὴ ἀρηγική εἶναι, ἢ δὲ μεταπτώσις ταπεινὴ, διότι δὲν ἔχουν καμμίαν σταθερότητα καὶ νομιμότητα. Ὅλα εὐκόλως ἀνατρέπονται καὶ εἰς τὸ ἀντίθετον ῥέπουσι. Συνεπῶς ὑπάρκει πῶς γελοῖον ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰ πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου εἶναι προσκαλλημένοι καὶ ἄσκειον καὶ προσημοῦν αὐτὰ, ἀπὸ ἐκείνων, ποῦ εἶναι νόμιμα καὶ αἰώνια;

14. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ομοδραν ἐπιπέληξιν καταφέρει κατ' ἐκείνων ποῦ εἰς αὐτὰ προσκαλλῶνται, λέγων· Ἔτι ἐστὶν ἔλογισαντο καὶ οὐκ ὡς φερόντο» (Ἀμὸς 6, 5). Βλέπε πῶς με μὴν λέξιν ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ τὴν μηδαμνότητα αὐτῶν. Δὲν εἶπεν ὡς παρέρχόμενα, δὲν εἶπεν ὡς παρέρχοντα, ἀλλὰ τί; ὡς φερόντα, διὰ νὰ δεῖξῃ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν μεγάλην καὶ αἰφνιδίαν μεταβολὴν αὐτῶν καὶ πῶς διδάξῃ ποτὲ νὰ μὴ προσκαλλώμεθα εἰς τὰ ὀρατὰ πράγματα, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκείνα τὰ ἀγαθὰ, ποῦ ὑπόκειται ὁ Θεός, νὰ ἔχωμεν πεποιθήσιν καὶ βεβαιότητα.

15. Διότι καὶ ἀναριθμήτα ἐπιδοκίμα καὶ ἀνῆρανοισθῶν, οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν αἰ ὑποκείσεαι τοῦ Θεοῦ νὰ παραπέσουν καὶ νὰ μὴ πραγματοποιηθῶν. Ὅπως ὁ Θεός εἶναι ἀμετάβλητος, ἀναλλοιώτος καὶ πάντοτε καὶ διαρκῶς ὑπάρσων, τοιοῦτοτρόπως καὶ αἱ ὑποκείσεαι αὐτοῦ εἶναι σταθεραὶ καὶ ἀμετάβληται καὶ θὰ πραγματοποιηθῶν, ἐκτός ἐάν ἡμεῖς παρεμβάλωμεν ἐπιδοκίμα εἰς τὴν πραγματοποίησιν των. Εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἡμῶς πράγματα ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον συμβαίνει. Ὅπως ἢ φύσις τῶν ἀνθρώπων εἶναι φθαρτὴ καὶ πρόσκαιρος, ἔτσι καὶ αἱ ἀνθρώπινα δωρεαὶ εἶναι φθαρταὶ καὶ προσωριναί. Καὶ εἶναι φυσικὸν τοῦτο· ἀπὸ ὅλων ἡμεῖς οἱ ἐνθρώποι εἰμεθα

ἀντα προσωρινά, καὶ τὰ δῶρα ἡμῶν ἀκολουθοῦν τὴν ἀνθρωπίνην μας φύσιν. Εἰς τὰς ὑποκείσεαι ἡμῶς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς τοσοῦτον τι. Μόνον αἱ ὑποκείσεαι αὐτοῦ εἶναι βέβαιαι, σταθεραὶ, πάγια καὶ μόνιμα.

16. Διὰ τοῦτο, οἷς παρακαλῶ, ἐκείνοι τὰ ἀγαθὰ νὰ ἐπιζητήσιν, ποῦ εἶναι σταθερὰ καὶ δὲν ἐπαδέονται καμμίαν μεταβολὴν. Ἐπιτήθεος δὲ τὸ θέμα τοῦτο ἐνάστιον ὄλων ἡμῶν ἀνεύεξα, ἵνα κοινήν πρὸς ὅλους ἐκῶν τὴν προτροπήν, τόσον πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πρὸ πολλοῦ ἐμύθησαν, ὅσον καὶ πρὸς ἐκείνους, ποῦ προσκράτως ἠξιώθησαν τῆς δωρεᾶς τοῦ βασιλείματος. Ἐπειδὴ τὰς προηγουμένας ἡμέρας εἰς τοὺς τόπους τῶν μαρτύρων προσερχόμενοι πολλὴν ἐξ αὐτῶν εὐλογίην ἀπεκομισαμεν καὶ ἄφθονον διὰ τῆς διδασκαλίας πνευματικῆν τροφήν ἀπηλαύσαμεν, πρόκειται δὲ νὰ διακοπῇ ἢ συνέκτα ἰσὺν συνάξεων τούτων, συνεπῶς καὶ τῆς διδασκαλίας, ἠκρίναμεν ἀνοηκοῖον νὰ ὑπενθυμώσιν ταῦτα εἰς τὴν ἀγάπην σας, ὡστε ζωηρὰ νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν νύκτιν σας ἢ τόσον οπουδαία αὐτὴ διδασκαλία καὶ ἢ προτίμησις ἡμῶν νὰ ἠμερεθῇ οὐκ εἰς τὰ ὕλικα, ἀλλὰ εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ.

17. Μετὰ πολλῆς δὲ προθυμίας νὰ ἔρχεσθε ἐδῶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν διὰ νὰ ἀναφέρετε εἰς τὸν Θεὸν τῶν ὄλων τὰς ἠμερικῶν καὶ ἐξομολογήσεαι σας διὰ τὸν εὐχαριστήτε διὰ τὰς δωρεὰς δωρεᾶς καὶ νὰ τὸν παρακαλήτε νὰ οἷς βοηθήσῃ νὰ; τὰς διαφυλάξετε. Κατόνιν ἐξερχόμενοι τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀρχίζετε τὰς καθημερινὰς σας ἀσκολίας μετὰ πολλῆς εὐλαβείας. Καὶ ὁ μὲν ἕνας εἰς τὴν χειρωνακτικὴν τοῦ ἐργασίαν ἀε πηγαίη, ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἐν τῷ σπιτατεῖματι θέσιν τοῦ ἀε σπουδῆ καὶ ἄλλος εἰς τὰς πολιτικὰς τοῦ ὑποθέσεαι. Ἐκαστος ἡμῶς ἀε ἀρχίζῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ με φρόνον καὶ ἀγνίαν, καὶ ἀε περὶ τὴν ἡμέραν, ἔχων ὑπ' ἄρην τοῦ, ὅτι ὀφείλει τὸ θρόνον νὰ ἔλθῃ πάλιν ἐδῶ, διὰ νὰ κρίσῃ λόγον εἰς τὸν Κίριον, πῶς ἔπερσε ταύτην καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τὰ παρεπιτώματά του. Ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον, ἔτσι καὶ ἀνολικήθητα προφυλακτικὰ μέτρα λάθωμεν, νὰ μὴ πέσομεν εἰς πολλὰ καὶ διάφορα παραπτώματα κατὰ τὴν ἡμέραν, διότι ἢ κάποιον λόγον ἀνάριστον θὰ εἴπωμεν, ἢ σκεῖτην ἀνωρελῇ θὰ ἀκούσωμεν, ἢ ἀπρεπεῖς οὐκείας θὰ διανοηθῶμεν ἢ τὰ μάτια μας δὲν θὰ συγκροτήσωμεν, ἢ ἀσκότως καὶ ἀνωρελῶς τὸν καιρὸν μας θὰ περάσωμεν καὶ τὸ καθήκον μας δὲν θὰ κείρωμεν.

18. Διὰ τοῦτο πρέπει κάθε θράδν δι' ὅλα ταῦτα συγγνώμην νὰ ζητήσιν παρὰ τοῦ Κυρίου, νὰ καταπεύγωμεν εἰς τὴν φιλανθρωπίαν Αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν παρακαλώμεν. Ἀπὸ δὲ ἀερούσιν τὸν χρόνον τῆς νυκτὸς μὲ προσοχὴν καὶ νηφαλι-

τητα, πάλιν να βλάψωμεν εις την πρωινήν εξομολόγησιν, ίνα έκαστος, πακτοποιών ούτω τον θιον αυτού, δυνηθή να περάσῃ χωρίς κίνδυνον τὸ πέλαγος τοῦ παρόντος θίου και τῆς φιλονθρώσιας τοῦ Κυρίου να ἀξιώθῃ. Καὶ όταν θὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς συναθροίσεως, προσηκόντες τὰ πνευματικά ἀντὶ τῶν ὑλικῶν, να συναθροισθῆτε ἐδῶ, διὰ να ἐξομαλοῦσθε και τὰ ἀγαθὰ ποῦ τώρα ἔχετε εις τὰς χεῖρας σας.

19. Διότι ἐὰν δώσωμεν τὴν προτεραιότητα εις αὐτὰ, θὰ ἔσωμεν και ἐκεῖνα χωρίς κόπον, ἐπειδὴ ἡ φιλονθρώσια τοῦ Θεοῦ θὰ μᾶς τὰ δώσει με ἀφθονίαν. Ἐὰν δέ, ἀμελοῦντες διὰ τὰ πνευματικά, μόνον δι' ἐκεῖνα φροντίζωμεν, και περὶ τῆς ψυχῆς τελείας ἀδιαφοροῦντες, στρεφόμεθα διαρκῶς εις τὰ ἀγαθὰ τῆς παρουσίας ζωῆς, και αὐτῶν θὰ στερηθῶμεν και ἀπὸ ἐκεῖνα τίποτε δὲν θὰ κερδίσωμεν. "Ἄς μὴ ἀντιστρέψωμεν τὴν τάξιν, οἷς παρακαλῶ, ἀλλ' ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τοῦ Κυρίου μας τὴν ἀγαθότητα ἃς ἀναθέτωμεν εις αὐτὸν τὰ πάντα και ἃς μὴ βασανίζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας με τὰς φροντίδας τῆς παρουσίας ζωῆς. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀπὸ φιλονθρώσιας ἔκ τῆς ἀνυπαρξίας μᾶς ἔσπερεν εις τὴν ζωὴν, κοπὴ μεκκῶνα λόγον θὰ προνοήσῃ και δι' ἅλα τὰ ἄλλα, ποῦ μᾶς χρειάζονται. «Οἶδε γὰρ, λέγει, ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἁπάντων πρὸ τοῦ ὑμᾶς εἰσῆραι αὐτῶν» (Ματθ. θ, 32).

20. Διὰ τοῦτο πρέπει να εἰμεθα ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ κάθε τοιαύτην φροντίδα και να ἀσκολούμεθα με πολλὴν προθυμίαν με τὰ πνευματικά ἀγαθὰ. Ζήτησε οὖ, λέγει, τὰ πνευματικά και ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω με ἀφθονίαν ἅλα τὰ σωματικά. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου και ἅλοι οἱ δέκατοι ἐδοξάσθησαν. Ἡ ἀρετὴ αὐτῆ τῶν δικαίων ὑπέβλεπεν ἡ ἀρετηρία τοῦ λόγου ἡμῶν τούτου. Ἐλέγωμεν ὅτι καίτοι οὗτοι εἶχον λάθει ὑποσχέσεις ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀνεζητοῦν τὰ πνευματικά ἀγαθὰ, ἐνῶ ἡμεῖς τὸ ἀντίθετον ἀπὸ ἐκεῖνους πράττωμεν καίτοι κατέχομεν ὑποσχέσεις περὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν, χάσκωμεν πρὸ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν.

21. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, οἷς παρακαλῶ, ἡμεῖς ποῦ εἰμεθα ἐντὸς τῆς χάριτος, ἃς μεμηθάμεν, πολὺλάχιστον τώρα, ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι πρὸ τοῦ νόμου, μόνον τους, καθοδογούμενοι ἀπὸ τὴν εις τὴν φύσιν²⁰ ὑπάρχουσαν διδασκαλίαν εις ἰσοῦτον ὕψος ἀρετῆς ἠδυνήθησαν να φθάσουν, και με ἅλων μας τὸν ἔηλον ἃς φροντίζωμεν διὰ τὴν ψυχὴν μας. "Ἄς ἀνταλλάξωμεν τὰς φροντίδας και ἃς μοιράσωμεν εις τὸ μέσον τὰς

20. "Ἀπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει κειμένης διδασκαλίας ἐνοεῖ διὰ τούτου ἢ τὴν διδασκαλίαν, ἢ παρέχει ἢ εις τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὅσα συνεθέσκει, ἢ τὴν διδασκαλίαν ἢ παρέχει ἢ καίτοι.

μερίδας. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἃς ἀναλλάσσομεν τὰς φροντίδας, ποῦ ἀφοροῦν εις τὴν ψυχὴν, ἀπὸ αὐτῆ εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος ἡμῶν, εις δὲ τὸν Κύριον ἡμῶν ἃς ἀφήρωμεν ἅλας τὰς μερίδας και φροντίδας τοῦ σώματος.

22. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι μεγίστη ἀπόδειξις τῆς σοφίας και τῆς ἀνεκαρπύτου αὐτοῦ φιλονθρώσιας, τὸ ὅτι τὴν φροντίδα διὰ τὸ κυριώτερον ἡμῶν στοιχεῖον, δηλαδὴ τὴν ψυχὴν, ἀνέθεκεν εις ἡμᾶς, διδάσκων δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅτι μᾶς ἐδημοῦργησεν ἐλεύθερα ὄντα, και ὅτι εις τὴν διάθεσιν και θέλησιν μας ἔφησε να ἐκλέξωμεν τὴν ἀρετὴν ἢ πρὸς τὴν κακίαν να αὐτομολήσωμεν. Περὶ ἅλων δὲ ἐκεῖνων, ποῦ ἀφοροῦν τὸ σῶμα, ὑποσχέθη, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ φροντίζῃ, θέλων διὰ τούτου να διδάξῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν να μὴ ἔκη πεποθήσῃν εις τὰς δυνάμεις τῆς, ὅστε να νομίζῃ ὅτι ἡμπορεῖ κάποι να συνεπιφέρῃ πρὸς συντήρησιν τῆς παρουσίας ζωῆς.

23. Διὰ τοῦτο ἡμᾶς, τοῖς ὁποῖοις ἐτήμησε διὰ τοῦ λογικοῦ και ἤξιωσε τοιοῦτου προσημοῦ, μᾶς προτρέπει να μιμηθῶμεν τὰ ἐστερημένα λογικοῦ ζῶα, λέγων "Ἐμβλέψατε εις τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συναγῶνουν εις ἀποθήκας και ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος πρόφει αὐτὰ» (Ματθ. θ, 28). Διὰ τούτων λέγει, τρόπον πινέ, τὸ ἔφη: "Ἐὰν τόσοσιν πολλὸν προνοῦ διὰ τὰ πετεινά, ποῦ δὲν ἔχουν λογικόν, ὥστε ὅτι τοὺς χρειάζεται να τοὺς τὸ δίω χωρὶς αὐτὰ να καλλιεργῶν και θερίζουν χωρῆρα, πολλὸ περισσότερο θὰ φροντίσω διὰ σᾶς, τὰ λογικά πλάσματα, ἐὰν θελήσῃτε να προσημοῦσθε τὰ πνευματικά ἀντὶ τῶν ὑλικῶν. Ἀπὸ διὰ σᾶς ἔπλασα ἅλα αὐτὰ και τὴν εἰσιαν ὀλόκληρον, φροντίζω δὲ δι' αὐτὰ τόσοσιν, πόσῃς προνοίας και φροντίδας θὰ κρίνω οἷς ἀξίους, διὰ τοὺς ὁποῖους και ἅλα αὐτὰ ἐδημοῦργησα!

24. "Ἄς ἔσωμεν λοιπὸν, οἷς παρακαλῶ, ἐμπιστοῦσθην εις τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ και ἄλλην μας τὴν διάνοιαν ἃς κατευθύνωμεν πρὸς τὸν πόθον τῶν πνευματικῶν, θέτοντες εις δευτέραν μοῖραν ἅλα τὰ ἄλλα, ἐν σκέσει με τὴν ἀπόλαυσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἵνα με ἀφθονίαν ἀπολαύσομεν τῶν παρόντων ἀγαθῶν, ἐξωκῶμεν ἐκεῖνων, περὶ τῶν ὁποῖων ἐλάβομεν ὑποσχέσεις και ἀπαρῶμεν τὴν τιμωρίαν τῆς γεννης. "Ἄς μὴ ἐξοθεύεται, οἷς παρακαλῶ, πάλιν δὴ ἡμεῖς εις ἀδιαφορίαν, εις ἀνεκφελεῖς ἀσκολίας, εις ἀφομαρτους συγκεντρώσεις και εις συμπόσια και μέθην καθημερινήν. "Ἄς μὴ ἀκορπίζωμεν διὰ μελλοντικῆς ἀδιαφορίας, ὅσα τόσοσιν καλῶς συνεκεντρώσωμεν, ἀλλ' ἃς διαφυλάξωμεν εις ἀσφαλεῖς

μέρος όλα εκείνα ποὺ μᾶς ἐδώκεν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ.

25. Σεῖς προτάμπαν, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου τὸν Χριστὸν ἐνεδόθητε καὶ τοῦ Πνεύματος τὴν ἐπιφοίτησιν ἐδέεσθητε, οὐκ παρακαλῶ, καθημερινῶς νὰ προσέχετε τὴν λαμπρότητα τοῦ ἐνδύματός σας, ὥστε νὰ μὴ ἐλαττωθῇ αὐτὴ ἢ λερωθῇ διὰ λόγων ἀκόσμων, διὰ τῆς ἀκόσῃς ἀνεκρελῶν συζητήσεων, διὰ σκέψεων πονηρῶν καὶ ἀκόσμου περιφορᾶς τῶν ὀφθαλμῶν ἐλῶ καὶ ἐκεῖ. Ἀπὸ παντὸς λοιπὸν ἅς περιφρουρήσωμεν τὸν ἑαυτὸν μὴς ἅπαντες, διὰ τῆς διαρκούς ἐνθυμήσεως τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας τῆς κρίσεως. Ἴνα λαμπροὶ πάντοτε παραμένοντες καὶ τὸ ἐνδύμα τῆς ἀφθαρσίας ἀσπλῶν καὶ ἀκηλίβων διαφυλάττοντες τῶν ἀνεπαρῶστων ἐσείνων ἀξιολόγων δωρεῶν, τῶν ὁποίων εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα συγκρόνως καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀνήκει δόξα, δόξαμα, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

**ΑΡΧΑΙΟΝ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ**